

DODATAK:
VJEROVJESNICI KAZUJU

JUSUF

(a.s.)

Jedan od njih reče: "Ako baš hoćete nešto učiniti,
onda Jusufa ne ubijte, već ga na dno nekog bunara bacite,
uzet će ga kakva karavana." (Yusuf, 10)

HARUN YAHYA

Jedna odlika Jusufa, a. s., je i činjenica da je on jedan od rijetkih peygamera o čijem je životu u Kur'anu izneseno najviše detalja.

Jedna od najdužih kur'anskih sura, 'Jusuf' gotovo u cijelosti govori o njegovom i životu njegove porodice. A na početku ove sure, Allah, dž. š., saopćava da se u ovom kazivanju nalaze bitne pouke, odnosno dokazi i mudrosti "za sve koji se raspituju".

Jusuf, a. s., je iskušavan različitim poteškoćama: još u ranoj mladosti je, od strane ljubomorne braće, bio bačen u bunar i izložen smrtnoj opasnosti, poslije je prodan kao rob, zatim je, kao žrtva klevete, dugi niz godina ostao u zatvoru. Nakon svih tih poteškoća, Allah, dž. š., mu daje moć, imetak i vlast.

Kao u kazivanjima o ostalim poslanicima, i u kazivanju o Jusufu, a. s., vjernici će naići na niz radosnih vijesti, otkrit će niz pouka. Zato, svaki vjernik treba proučavati ova kazivanja, mora raditi na otkrivanju mudrosti sadržanim u njima. Pravilno razumijevanje kazivanja o Jusufu, a. s., vjernicima će osigurati jedno iskustvo koje će moći koristiti tokom cijelog svog života, pa čak i u svakodnevnim svojim poslovima.

I mi smo u ovoj knjizi analizirali borbu i život Jusufa, a. s., i uzeli u razmatranje mudrosti i saznanja kojima nas je Allah, dž. š., podučio o Jusufu, a. s.

Autor, koji koristi pseudonim Harun Yahya, rođen je 1956. godine u Ankari. Studirao je filozofiju na Istanbulskom, a umjetnost na Mimar-Sinan univerzitetu. Od '80-ih godina naovamo napisao je niz djela iz oblasti vjere, nauke i politike. U fokusu većine njegovih studija je rušenje darvinizma i materijalizma: legendi koje se danas pokušavaju prezentirati pod plaštom nauke.

Knjige Haruna Yahye usmjerene su ka širokoj čitalačkoj publici, bez obzira da li su oni muslimani ili ne, i bez obzira kojoj rasi i naciji oni pripadali. Razlog koji se nalazi u pozadini toga je činjenica da su priređene samo sa jednim ciljem: podsticanje čitaoca na razmišljanje o temeljnim postavkama vjere, kao što su Božije postojanje i Njegova jedinost, te ukazivanje na neosnovanost i zabludjelost ateističkih sistema.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Č I T A O C U

- Darwinizam, koji negira stvaranje, a samim time i Boga, bio je razlogom što su mnogi ljudi izgubili vjeru u Boga ili što su, u najmanju ruku, pali u sumnju. Prema tome, otkriti da je ova teorija jedna obmana je jedna veoma bitna dužnost koju nalaže iman. Ova značajna zadaća mora doprijeti do svih ljudi. Određeni čitaoci će biti u prilici da možda pročitaju samo jedno naše djelo koje govori o obmanama vezanim za ovu teoriju. Zbog toga smo smatrali važnim da u svim našim knjigama odvojimo mjesta za ovu temu, pa makar to ponekad bilo samo i u vidu rezimea.
- Drugo pitanje koje se mora naglasiti je vezano za sadržaj ovih knjiga. Vjerska pitanja svih autorovih djela iznose se u svjetlu kur'anskih ajeta i pozivaju ljude na učenje Allah- ovih ajeta i život u skladu sa njihovim naredbama. Sve teme vezane za Allahove ajete iznose se na način koji kod čitaoca ne ostavlja nikakvu sumnju, niti znak pitanja.
- Blizak, jednostavan i tečan stil koji je prepoznatljiv u našim djelima osigurava lakše shvatanje kod čitalaca svih profila, od sedam do sedamdeset sedam godina. Ovim efektivnim i jednostavnim izražavanjem naše knjige sasvim zaslužno dobivaju laskavi status "knjiga koje se čitaju u jednom dahu". Čak i ljudi koji zauzimaju kategoričan stav o pitanju odbijanja vjere ostaju pod utiskom činjenica koje se iznose u našim knjigama i apsolutno su u nemogućnosti da zaniječu istinitost svega toga.
- Ova knjiga kao i ostala autorova djela mogu se čitati kako pojedinačno tako i u atmosferi uzajamne diskusije. Grupa čitalaca koja se želi okoristiti ovom knjigom trebala bi je čitati zajedno. Bit će to neosporno korisno s pozicija međusobnih izmjena znanja i iskustava.
- Pored toga, učestvovati u čitanju i upoznavanju sa ovim knjigama koje su napisane samo radi postizanja Božijeg zadovoljstva, također, predstavljaju veliki hizmet. Umijeće dokazivanja i ubjeđivanja je krajnje jaka autorova osobenost koja je uočljiva u svim njegovim knjigama. Iz tog razloga, jedan od najefikasnijih metoda onih koji žele objasniti vjeru je stimuliranje drugih na čitanje knjiga ovog autora.
- Predstavljanje ostalih autorovih djela u zadnjem dijelu ove knjige ima svoje važne razloge. Zahvaljujući tome, osoba koja uzme u ruke ovu knjigu vidjet će da autor ima niz knjiga koje nose osobenosti koje smo maločas naveli i otkrit će kvalitete ove knjige, koju ćete, nadamo se, čitati sa velikim zadovoljstvom. Uvjerit ćete se da se nalazite pred bogatim izvorom podataka o pitanju nesvakidašnjih vjerskih i političkih tema kojima ćete se moći koristiti.

Jusuf, a. s.

*Sa turskog preveo:
Enver IBRAHIMKADIĆ*

HARUN YAHYA

BILJEŠKA O AUTORU

Autor, koji koristi pseudonim Harun Yahya, rođen je 1956. godine u Ankari. Nakon osnovnog i srednjeg obrazovanja koje je stekao u Ankari, školuje se na Fakultetu primijenjenih umjetnosti na Mimar Sinan univerzitetu i na Filozofskom fakultetu Istanbulskog univerziteta. Od '80-ih godina naovamo napisao je niz djela iz oblasti vjere, nauke i politike, značajna djela koja iznose neosnovanosti teorije evolucije, obmanjivačke metode evolucionista i mračne povezanosti darvinizma sa krvavim ideologijama.

Pseudonim Harun Yahya nastao je kao spomen i izraz poštovanja prema dvojici vjerovjesnika, Harunu i Jahji, a. s., koji su se borili protiv demantirane jevrejske misli. Simbolika autorovog korištenja Resulullahovog pečata na koricama knjiga je u vezi sa sadržajem ovih knjiga. Pečat simbolizira Kur'an-i kerim kao posljednju Objavu Allaha, dž. š., i vjerovjesnika, Muhammeda, a. s., kao hatemu'l- enbijaa. Sva svoja djela autor je, također, zasnovao na dva osnovna temelja: Kur'anu i sunnetu Muhammeda, a. s. Na taj način on ima za cilj da kaže "posljednju riječ" koja će, jednu po jednu, pobiti sve temeljne tvrdnje ateističke filozofije i u potpunosti ušutkati ateističke prigovore uperene protiv vjere. Resulullahov pečat je korišten kao dova namjere da se kažu ove "posljednje riječi".

Zajednički cilj svih autorovih djela je širenje kur'anskih informacija i saopćenja širom Svijeta i na taj način podsticanje ljude na razmišljanje o temeljnim postavkama vjere, kao što su Allahovo postojanje, Njegova jedinstvo i budući svijet (ahiret) i iznošenje neosnovanosti ateističkih sistema i njihove izopačene prakse.

Upravo su veliku pažnju na sebe privukla djela Haruna Yahye u mnogim zemljama širom Svijeta od Indije do Amerike, od Engleske do Indonezije, od Poljske do Bosne i Hercegovine, od Španije do Brazila. Djela koja su prevedena na mnoge jezike poput engleskog, francuskog, njemačkog, bosanskog, talijanskog, španskog, portugalskog, pakistanskog (urdu), arapskog, albanskog, ruskog, ujgurskog i indonežanskog prati široka čitalačka publika.

Ova djela bila su povod da mnogi ljudi postanu vjernici, a i povodom da mnogi ojačaju svoje već postojeće vjerovanje. Svako ko pročita i analizira ove knjige uočit će njihov prepoznatljiv stil pun mudrosti, jezgrovitosti, jednostavnosti i srdačnosti te njihov naučni i racionalni pristup. Djela nose odlike kategoričnosti i apsolutne nespornosti. Nemoguće je da materijalističku filozofiju, ateizam i sve ostale zalutale filozofije i gledišta ubuduće iskreno brane oni koji pročitaju i ozbiljno razmisle o temama koje se obrađuju u njima. Ako, pak, budu branili, to može biti samo

emocionalna odbrana iz inata, s obzirom da su se oni kroz ova djela uvjerali da su u potpunosti pobijeni idejni oslonci ovih filozofija. Sve savremene ateističke tendencije su idejno poražene u djelima Haruna Yahye.

Nesumnjivo, ove karakteristike potiču od izuzetno impresivnog stila i mudrosti Kur'ana. Sam pisac nije ponesen gordošću zbog svojih djela; jedina mu je namjera biti povod da čitaocem usmjeri na Pravi, Allahov Put.

Od ovih djela autor nema nikakve materijalne zarade. Nikakvu materijalnu zaradu nemaju ni svi ostali koji su uključeni u projekt publiciranja knjiga; od onih koji rade na kompjuterskoj obradi teksta i dizajna stranica i korica, do onih koji su uključeni u marketing i distribuciju. Jedini im je cilj da svojim hizmetom postignu Allahovo zadovoljstvo.

Uzimajući u obzir ove činjenice, proističe da je i podsticanje na čitanje ovih djela, koja omogućavaju da se vidi ono što se prethodno nije vidjelo i koja su povod usmjeravanja na Pravi Put, također jedan veoma značajan hizmet.

Umjesto preporučivanja ovih vrijednih knjiga, publikovati knjige koje mute ljudski razum, koje dovode do velikog misaonog nereda i koje su fiksirane generalnim iskustvom koje nema jak i prodoran utjecaj u domenu odbrane vjere i razbijanju sumnja bit će razlog gubljenja vremena i truda. Sasvim je izvjesno da efikasnu odbranu vjere nemaju djela koja su usmjerena ka isključivom naglašavanju autorovog književnog umijeća. Oni, pak, koji u aktualnom kontekstu gaje određene sumnje, iz općih mišljenja čitalaca, gdje se sasvim jasno vidi efikasnost ovog hizmeta, njegov uspjeh i iskrenost, moći će shvatiti da je pobijanje ateizma i širenje kur'anskog morala jedini cilj djela Haruna Yahye.

Također se ne smije gubiti iz vida da je dominacija ateističke misli osnovni povod velikih svjetskih nereda, tiranija i stradanja koja doživljavaju muslimani širom Svijeta. A način da se čovječanstvo oslobodi ovih nedaća leži u poražavanju ateističke misli, iznošenje vjerskih fakata i prezentiranje kur'anskog morala na način na koji to ljudi mogu poimati i provoditi u praksi. Uzme li se u obzir okruženje tiranije, intriga i anarhije, u koje se Svijet svakim danom sve više nastoji uvući, postaje sasvim jasno da se ovaj hizmet mora obaviti što je moguće brže i efikasnije. U protivnom, može biti veoma kasno.

Djela Haruna Yahye, koja su u kontekstu ovog veoma bitnog hizmeta preuzela ulogu prethodnice, uz Božiju pomoć, bit će povod da ljude u XXI stoljeću dovedu do mira i spokojstva koji su opisani u Kur'anu, do čestitosti i pravde, do ljepota i blagodati.

Naslov originala:

Hazreti Yusuf

Autor:

Harun Yahya

Naslov na bosanskom jeziku:

Jusuf, a.s.

Prijevod sa turskog:

Enver Ibrahimkadić

Urednik:

Nedžad Latić

Lektor:

Džemaludin Latić

Korektor:

Nejra Latić

Design:

Global Publishing

Izdavač:

Bosančica print

Za izdavača:

*Hadžib Šišić
Muamer Jašarević*

Štamparija:

Kelebek Matbaacilik

Litros Yolu, Nevzat Fikret Koru Holding Binasi
No: 4/1-A Topkapi Istanbul Tel: (+90 212) 6124359

Sarajevo; februar 2004

*CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo*

YAHYA, Harun

*Jusuf, a.s. i vjerovjesnici kazuju / Harun Yahya ; sa turskog preveo
Enver Ibrahimkadić. - Sarajevo : Bosančica print, 2004. - 206 str. : ilustr. ; 24 cm*

Prijevod djela: Hazreti Yusuf ve resullerimiz diyor ki

ISBN 9958-650-17-7

297.161:929 Jusuf

COBISS.BH-ID 12699910

SADRŽAJ:

Uvod

- 8 -

Povijest poslanika

- 12 -

Djetinjstvo Jusufa, a. s.

- 19 -

Novi život Jusufa, a. s.

- 36 -

Dani zatočenstva Jusufa, a. s.

- 52 -

Period Jusufove, a. s., uprave u Egiptu

- 65 -

Potvrda Jusufova, a. s., sna

- 88 -

Pogovor

- 94 -

DODATAK:

Vjerovjesnici kazuju

-96-

UVOD

Kur'an je jedina hak-knjiga, koja je od strane Allaha, dž. š., objavljena da bude uputa ljudima, u kojoj se nalaze najispravnije upute, koja čovječanstvu donosi radosne vijesti, upozorava ga i plaši i koja je jedan izraz Allahovog rahmeta. Prema tome, Kur'an je knjiga koju najprije treba čitati i proučavati.

Pored Allahovih odredaba, Kur'anom se ljudima prenose i najispravniji podaci o mnogim pitanjima. Svaki kur'anski ajet ispunjen je mudrošću.

Iznoseći dijelove iz života pređašnjih pejgambera, Allah, dž. š., nas u Kur'anu podučava veoma bitnim mudrostima. Svako kazivanje o pejgamberima nosi primjere koji nas podučavaju imanu, a i tome kako se trebamo ponašati u vremenu i zajednici u kojoj se nalazimo. Detaljno upoznavanje sa ovim kazivanjima, nastojanje da se shvate njihove mudrosti i činjenje dove Allahu, dž. š., za mogućnost njihovog poimanja dužnosti su svakog muslimana.

I mi ćemo u ovoj knjizi analizirati borbu i život Jusufa, a. s., jednog od pređašnjih poslanika, i uzeti u razmatranje mudrosti i

saznanja kojima nas je Allah, dž. š., podučio o Jusufu, a. s. Jedna odlika Jusufa, a. s., je i činjenica da je on jedan od rijetkih pejgambera o čijem je životu u Kur'anu izneseno najviše detalja. Jedna od najdužih kur'anskih sura, 'Jusuf' gotovo u cijelosti govori o njegovom i životu njegove porodice.

A na početku ove sure, Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava da se u ovom kazivanju nalaze bitne pouke, odnosno dokazi i mudrosti:

U Jusufu i braći njegovoj nalaze se pouke za sve koji se raspituju. (Yusuf, 7)

S obzirom da je Allah, dž. š., u Kur'anu ustupio životu Jusufa, a. s., niz detalja, nesumnjivo je da u tom kazivanju postoji i niz pouka koje trebaju primiti vjernici. I upravo u posljednjem ajetu ove sure ponovo se naglašava da kazivanja o pejgamberima sadrže veoma bitne pouke za "razumom obdarene", odnosno za vjernike koji posjeduju imanski razum i mudrost, koji mogu poimati srž dunjaluka:

U kazivanju o njima je pouka za one koji su razumom obdareni. Kur'an nije izmišljena besjeda, on priznaje da su istinite Knjige prije njega objavljene, i objašnjava sve, i putokaz je i milost narodu koji vjeruje. (Yusuf, 111)

Jedna od mudrosti kazivanja o pejgamberima je da se tim ajetima ne objašnjavaju samo protekli događaji već da su u njima sadržane i određene pouke aktualne u svim vremenima, te znakovi i upozorenja na događaje koji se mogu desiti u budućnosti. U tom kontekstu, "kazivanje o Jusufu" sadrži veoma bitna značenja. Osvrnemo li se na život Jusufa, a. s., vidjet ćemo da su, gotovo u svim periodima, muslimani doživljavali slične poteškoće, da su, od

strane nevjernika ili onih koji vjeru nisu istinski doživljavali, bivali izlagani različitim klevetama, da su se suočavali sa nizom situacija kada su trebali biti saburli i oslonjeni na Allaha, dž. š. Iskušavan je različitim poteškoćama: još u ranoj mladosti, Jusuf, a. s., je, od strane braće, bio bačen u bunar i izložen smrtnoj opasnosti, poslije je prodan kao rob, zatim je, kao žrtva klevete, dugi niz godina ostao u zatvoru.

Kada vjernici kroz tu prizmu promatraju život Jusufa, a. s., naći će veoma velike sličnosti sa događajima koje su sami preživjeli. To je Allahov nepromijenjeni zakon: međusobno nalikovanje onoga što je u svakom periodu spopadalo vjernike. Da u Njegovim zakonima neće doći do odstupanja, Allah, dž. š., nas je obavijestio u nekoliko ajeta:

Jer tako je bilo sa svima onima koji su poslanike protjerali, koje smo prije tebe poslali, i ni ti nećeš naići na odstupanje od zakona Našeg. (Al-Isra', 77)

Prema Allahovu zakonu, koji od vazda važi, a ti nećeš vidjeti da se Allahov zakon promijeni. (Al-Fath, 23)

Pored toga, nakon toliko smicalica pripremljenih za Jusufa, a. s. bacanja u bunar, podvrgavanja kleveti, nepravednom tamničanju i godina provedenih zaboravljen u tamnici, Allah, dž. š., čini da on bude postavljen na čelo državne blagajne; daje mu moć, imetak i vlast. Kao i u svim pitanjima, Allahov zakon važi i u ovom kontekstu. U nizu ajeta Allah, dž. š., obećava da će, nakon pretrpljenih nevolja, mu' minima prirediti spas:

Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im

zaciјelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati, i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni - oni su pravi grješnici. (An-Nur, 55)

Kao u kazivanjima o ostalim poslanicima, i u kazivanju o Jusufu, a. s., vjernici će naići na niz radosnih vijesti, otkrit će niz pouka. Zato, svaki vjernik treba proučavati ova kazivanja, mora raditi na otkrivanju mudrosti sadržanim u njima. Pravilno razumijevanje kazivanja o Jusufu, a. s., vjericima će osigurati jedno iskustvo koje će moći koristiti tokom cijelog svog života, pa čak i u svakodnevnim svojim poslovima.

POVIJEST PEJGAMBERA

Osvrnemo li se na povijest pejgambere, suočit ćemo se sa jednom veoma zanimljivom činjenicom: veliki broj pejgambere potječe od iste loze! Ova činjenica saopćava se u nizu kur'anskih ajeta:

To su ti vjerovjesnici koje je Allah milošću Svojom obasuo, potomci Ademovi i onih koje smo sa Nuhom nosili, i potomci Ibrahimovi i Israilovi, i onih koje smo uputili i odabrali... (Maryam, 58)

Kao što se razumije iz formulacije navedenog ajeta, ovi superiorni ljudi, kojima je povjereno poslanstvo, insani su specijalno odabrani i upućeni na Pravi Put od strane Allaha, dž. š. Biti odabran od strane Allaha, dž. š., nesumnjivo je ogromna čast za čovjeka. Zato, i zbog toga što su odabrani od strane Allaha, dž. š., a i zbog izuzetnog morala kojeg su posjedovali, pejgambere su veoma dragocjene osobe.

Nakon prvog pejgambere, Adema, a. s., najstariji pejgamber čije se ime spominje u Kur'anu je Nuh, a. s. Kao što je poznato, Nuh, a. s., je pokazao veliku odlučnost i sabur kako bi svom nevjerničkom

narodu objasnio Allahovo postojanje i jedinstvo, a kada je njegov narod ustrajavao u nevjerovanju, Allah, dž. š., je stvorio veliki potop i tako uništio cijeli narod. Spasio se jedino Nuh, a. s., i vjernici koji su bili sa njim; od potopa su se sačuvali zahvaljujući lađi koju su sagradili u ishodu Allahovog nadahnuća.

Allah, dž. š., u Kur'anu sa riječima pohvale spominje Nuha, a. s.: "Mir Nuhu od svjetova svih!" Eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine, on je bio rob Naš, vjernik (As-Saffat, 79-81)

A u drugim ajetima se saopćava da je Nuhova loza ostala sačuvana, da se, dakle, nastavila bez presjecanja:

A kada nas je Nuh zovnuo, Mi smo se lijepo odazvali: njega i porodicu njegovu nevolje teške smo spasili i samo potomke njegove u životu ostavili. (As-Saffat, 75-77)

Nakon Nuha, a. s., prošle su generacije, ljudi su ponovo skrenuli u stranputicu, okrenuli su se od Allaha, dž. š., i počeli se klanjati kumirima. Radi ponovnog pozivanja ljudi u pravu vjeru, pozivanja Allahu, dž. š., koji je njihov istinski Gospodar, Allah, dž. š., u ovom periodu poslanstvom zadužuje Ibrahima, a. s. Ibrahim, a. s., je od loze Nuha, a. s., koju je Allah, dž. š., učinio sačuvanom na Zemlji. U 83. ajetu sure As-Saffat Allah dž. š., kaže: "I Ibrahim je bio od njegovog (Nuhovog) naroda."

Ibrahim, a. s., je bio jedan mubarek i salih insan, koji je hvaljen od strane Allaha, dž. š., kojeg je čak učinio i "Svojim prijateljem". U jednom ajetu se kaže slijedeće:

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? - A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja. (An-Nisa', 125)

Opet, prema saopćenjima Kur'ana, Ibrahim, a. s., je:

...zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan. (Hud, 75)

...bio primjer čestitosti, pokoran Allahu, pravi vjernik, nije druge smatrao Allahu ravnim. (An-Nahl, 120)

I bio je zahvalan na blagodatima Njegovim; On je njega izabrao i na pravi put izveo. (An-Nahl, 121)

A Mi smo Ibrahimovim potomcima Knjigu i mudrost dali, i carstvo im veliko darovali. (An-Nisa', 54)

I Mi mu poklonismo i Ishaka i Jakuba; i svakog uputismo... (Al-An'am, 84)

...obaveze je potpuno ispunjavao. (An-Nadžm, 37)

Zajedno sa Ibrahimom, a. s., počela je i jedna neprekidna serija pejgambera. Unatoč tome što je Ibrahim, a. s., naspram nevjernika bogobojazno i odlučno obavljao dužnost poslanstva, većina ljudi oko njega (izuzev njegovog rođaka, Luta, a. s.) nije se odazivalo na njegove pozive. Nato je Ibrahim, a. s., od Allaha, dž. š., zatražio jednog iskrenog vjernika, koji bi bio njegov nasljednik i koji bi nastavio sa poslanstvom Allahove vjere. Na tu dovu Ibrahima, a. s., Allah, dž. š., je odgovorio jednom mudžizom; unatoč tome što je bio već ostaro i što je njegova žena bila neplodna, obradovao ga je hajirli evladom. Tako je Ibrahim, a. s., postao otac Ishaka, a. s. I Ishak, a. s., je pred Allahom, dž. š., bio jedan odabran, pejgamber, koji je posjedovao iman, razum i bogobojaznost. I Ishak, a. s., je nakon izvjesnog vremena dobio evlada, kojem je dao ime 'Jakub'. A obojica njih su bili Allahovi darovi Ibrahimu, a. s.:

I pošto napusti njih i one kojima su se, mimo Allaha klanjali, Mi mu Ishaka i Jakuba darovamo, i obojicu vjerovjesnicima učinismo (Maryam, 49)

I Mi smo mu Ishaka i Jakuba poklonili i potomcima njegovim vjerovjesništvo i Knjigu dali, a njemu na ovom svijetu lijep spomen sačuvali, a na onome će, doista, jedan od onih dobrih biti. (Al-'Ankabut, 27)

Što se tiče drugog sina Ibrahima, a. s., on je bio Ismail, a. s. Njih dvojica su sagradili Kabu, odnosno "Kuću", mjesto ibadeta. Dova koju su tada činili u Kur'anu se saopćava na slijedeći način:

I dok su Ibrahim i Ismail temelje Hrama podizali, oni su molili: "Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš! Gospodaru naš, učini nas dvojicu Tebi odanim, i porod naš neka bude odan Tebi, i pokaži nam obrede naše i oprosti nam, jer Ti primaš pokajanje i samilostan si! (Al-Baqarah, 127-128)

Allah, dž. š., se odazvao ovoj dovi i od Ibrahimovog soja stvorio jedan ummet odan Allahu, dž. š. Sinovi Ibrahima, a. s., njegovi unuci i njihova djeca bili su mubarek insani među kojima je bilo i poslanika i koji su, u jednom okruženju punom idolopoklonika, vjerovali u Allaha, dž. š., i živjeli prema Njegovim odredbama. Niz poslanika kao što su Musa, Harun, Davud, Sulejman, Ejjub i Junus, a. s., isto tako su odabrani, besprijeekorni i mudri insani, koji potiču od loze Ibrahima, a. s. U jednom kur'anskom ajetu se na slijedeći način objašnjava pejgamberska loza:

I Mi mu poklonismo i Ishaka i Jakuba; i svakog uputismo - a Nuha smo još prije uputili - i od potomaka njegovih Davuda, i Sulejmana, i Ejjuba, i Jusufa, i Musaa, i Haruna - eto, tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine - i Zekerijaa, i Jahjaa, i Isaa, i Iljasa - svi su oni bili dobri - i Ismaila i El-jese'a i Junusa i Luta - i svima smo prednost nad svijetom ostalim dali - i neke pretke njihove i potomke njihove i braću njihovu - njih smo odabrali i na Pravi put im ukazali. To je Allahovo uputstvo na koje On ukazuje onima kojima hoće od robova Svojih. A da su oni druge Njemu ravnim smatrali, sigurno bi im propalo ono što su činili. To su oni kojima smo Mi knjige i mudrost i vjerovjesništvo dali.

U Kur'anu se nalazi niz ajeta koji govore o Ibrahimu, Jakubu i Jusufu, a. s. Četrnaesta sura nosi naziv Ibrahim, a dvanaesta Jusuf.

Pa ako ovi u to ne vjeruju, Mi smo time zadužili ljude koji će u to vjerovati. Njih je Allah uputio, zato slijedi njihovu Pravi put... (Al-An'am, 84-90)

Ibrahim, a. s., je svojim sinovima u amanet ostavio vjeru u Allaha, dž. š., a taj emanet je ponovljen i od strane Jakuba, a. s. Ovi događaji se na slijedeći način iznose u Kur'anu:

Kada mu je Gospodar njegov rekao: "Budi poslušan!" - on je odgovorio: "Ja sam poslušan Gospodaru svjetova!" I Ibrahim ostavi u amanet sinovima svojim a i Jakub: "Sinovi moji, Allah vam je odabrao pravu vjeru, i nipošto ne umirite drugačije nego kao muslimani!" Vi niste bili prisutni kada je Jakubu smrtni čas došao i kada je sinove svoje upitao:

"Kome ćete se, poslije mene, klanjati?" - "Klanjat ćemo se" - odgovorili su - "Bogu tvome, Bogu tvojih predaka Ibrahima i Ismaila i Ishaka, Bogu jednome, i mi se Njemu pokoravamo!" Taj narod je bio i nestao; njega čeka ono što je zaslužio, i vas će čekati ono što ćete zaslužiti, i vi nećete biti pitani za ono što su oni radili. (Al-Baqarah, 131-134)

Međutim, naravno da poticanje od loze Ibrahima, a. s., ne dolazi u značenju da će ta osoba biti sigurno upućena na Pravi Put. Kako god je u toj lozi bilo pejgambera, dobrih insana, bilo je i onih koji nisu mogli poimati vjeru i koji nisu bili od onih na Pravom Putu. Upravo, i ovu činjenicu je Allah, dž. š., saopćio u Kur'anu. Naprimjer, o lozi Ibrahima i Ishaka, a. s., na slijedeći se način govori u Kur'anu:

I blagosloveli smo i njega i Ishaka; a među potomcima njihovim ima vjernika i nevjernika očitih. (As-Saffat, 113)

Nesumnjivo, pejgamberi su odabrani, superiorni ljudi, međutim, kao što ćemo vidjeti i u narednim poglavljima, iako potiču od iste loze, iako su bili unuci, braća, sinovi, očevi ili žene istih odabranih ljudi, među njima je bilo i onih koji su se ponašali u suprotnosti sa Allahovim zadovoljstvom, koji su kršili Njegove granice i oponirali vjeri. Ovu činjenicu Allah, dž. š., saopćava u slijedećem ajetu:

Mi smo Nuha i Ibrahima poslali i nekima od potomaka njihovih vjerovjesništvo i objavu dali; neki od potomaka njihovih su na Pravome putu, a mnogi od njih su nevjernici. (Al-Hadid, 26)

Unatoč tome što su bili od pejgamberskog soja, među onima koji su činili razvratništvo bilo je i nekoliko sinova Jakuba, a. s.

Allah, dž. š., u Kur'anu nekoliko puta spominje Jakuba, a. s.; saopćava da je on bio jedan bogobožan, moćan, mudar, odabran i hajirli insan. Jakobove, a. s., izuzetne osobine se u Kur'anu navode slijedećim riječima:

I sjeti se robova Naših Ibrahima i Ishaka i Ja'kuba, sve u vjeri čvrstih i dalekovidnih. Mi ih posebno obdarismo vrlinom jednom: da im je uvijek bio na umu onaj svijet; i oni su, zaista, u Nas od onih odabranih dobrih ljudi. (Sad, 45-47)

I poklonismo mu Ishaka, i Jakuba kao unuka, i sve ih učinismo dobrim, i učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali. (Al-Anbiya', 72-73)

Pored toga, u Kur'anu se isto tako saopćava da je Jakub, a. s., bio učen čovjek, da mu je znanje podareno od strane Allaha, dž. š.:

... A on (Jakub) je, uistinu, veliki znalac bio, zato što smo ga Mi naučili, ali većina ljudi ne zna. (Yusuf, 68)

... "Zar vam ne rekoš" - reče - "da ja znam od Allaha ono što vi ne znate." (Yusuf, 96)

Jedan od sinova Jakuba, a. s., bio je Jusuf, a. s. On je, u isto vrijeme bio i onaj koji je najbolje shvatio i poimao iman i uzorni moral, kojem je Jakub, a. s., podučavao svoje evlade. To je moguće vidjeti i u Jusufovim, a. s., riječima prenesenim u Kur'anu:

"I ispovijedam vjeru predaka svojih, Ibrahima i Ishaka i Jakuba; nama ne priliči da ikoga Allahu smatramo ravnim. To je Allahova milost prema nama i ostalim ljudima, ali većina ljudi nije zahvalna." (Yusuf, 38)

Međutim, sva braća nisu bili kao Jusuf, a. s. Izuzev mlađeg brata, koji mu je bio blizak, ostala braća nisu uspjela ispravno poimati iman, postali su robovi sebičnih požuda i bili su oni koji su prekršili Allahove granice. I ta njegova braća pripremili su jednu veoma okrutnu zamku za Jusufa, a. s.

U narednim ćemo poglavljima knjige govoriti o ovoj klopki za Jusufa, a. s., događajima koji su uslijedili nakon toga i Jusufovo, a. s., uzorno ponašanje, koje je pokazao naspram svega toga.

JUSUFOVO, A. S., DJETINJSTVO

SAN KOJI JE USNIO U DJETINJSTVU

Još dok je bio dijete, Jusuf, a. s., je sanjao jedan san, a za njegovo tumačenje se obratio ocu. Njegov otac, Jakub, a. s., je protumačio san i obradovao ga lijepim vijestima. Međutim, uporedo sa time, upozorio ga je da svoj san ne priča ostaloj braći. Ovaj slučaj se u Kur'anu spominje na slijedeći način:

Kada Jusuf reče ocu svome: "O oče moj, sanjao sam jedanaest zvijezda, i Sunce i Mjesec, i u snu sam ih vidio kako mi se pokloniše", on reče: "O sinko moj, ne kazuj svoga sna braći svojoj, da ti ne učine kakvu pakost, šejtan je doista čovjeku otvoreni neprijatelj. I eto tako, Gospodar tvoj će tebe odabrati, i tumačenju snova te naučiti, i milošću Svojom tebe i Jakubovu porodicu obasuti, kao što je prije tebe obasuo pretke tvoje, Ibrahima i Ishaka. - Gospodar tvoj, doista, sva zna i mudar je." (Yusuf, 4-6)

Razlog zbog kojeg ga je, kada je ocu ispričao san, otac upozorio da san ne priča braći bilo je ponašanje njegove braće, koje nije davalo povjerenje. Zbog toga što je bio učen i oštrouman čovjek,

Jakub, a. s., je bio svjestan karaktera svojih sinova, koji su bili strukture podesne za izazivanje intriga i pakosti. Zato što ih je veoma dobro poznao, pretpostavljao je da bi oni Jusufu, a. s., mogli napraviti i određenu smicalicu. Iz tog razloga je Jakub, a. s., skrenuo pažnju na šejtanski dušmanluk i Jusufa, a. s., savjetovao na opreznost.

Pouka koju treba izvući iz ovog kazivanja je da, naspram osoba intrigantnog i munafičkog karaktera, koji su hlabavi u vjeri, muslimani trebaju biti oprezni i da lijepe vijesti u vezi sa muslimanima ne trebaju pričati ovakvim ljudima, pošto blagodati koje steknu vjernici, njihovo napredovanje, jačanje, postizanje dobrih pozicija raduje iskrene vjernike, ali one sa pakošću u srcu, ljude sa munafičkim karakterom čini veoma uznemirenim. Zato što ne žele dobrobit vjere i vjernika, ovakvi ljudi žele spriječiti njihovo napredovanje i, u tom smislu, spremni su čak i na saradnju sa onima koji su otvoreni neprijatelji vjernika i vjere. O ovom stanju osoba sa munafičkim karakterom Allah, dž. š., nas obavještava u slijedećem ajetu:

Ako postigneš uspjeh, to ih ogorči; a kad te pogodi nesreća, oni govore: "Mi smo i ranije bili oprezni - i odlaze veseli.

(At-Tawba, 50)

Zato, prije no što se oni ne realiziraju, lijepi i hajirli događaji u vezi sa muslimanima se ne bi trebali pričati osobama ovakvog

Jusuf, a. s., je sanjao kako mu se klanjaju jedanaest zvijezda, Sunce i Mjesec. Pored: slika koja simbolizira taj san.

profila i naspram njih bi se trebalo ponašati s oprezom. Upozorenje koje je Jusufu, a. s., uputio njegov otac očit je primjer toga.

KLOPKA KOJU SU JUSUFU, A. S., POSTAVILA NJEGOVA BRAĆA

Jakub, a. s., je bio upravo upozorenjem Jusufa, a. s., pošto su ostali sinovi, zbog njega, bili ljubomorni na Jusufa i mlađeg brata. Ta ljubomora je u njima bila toliko jaka da ih je dovela do pripremanja klopke za Jusufa, a. s. To je, pak, jedan drugi pokazatelj da su Jusufova, a. s., braća bila daleko od islamske etike i da nisu manifestirali karakter vjernika. Ova klopka koju su oni pripremili i ono što su činili Jusufu, a. s., u Kur'anu se ističe na slijedeći način:

Kada oni rekoše: "Jusuf i brat njegov draži su našem ocu od nas, a nas je čitava skupina. Naš otac, zaista, očitogriješ. Ubijte Jusufa ili ga u kakav predio ostavite - otac vaš će se vama okrenuti, i poslije toga ćete dobri ljudi biti." (Yusuf, 8-9)

Kao što se jasno vidi iz navedenih ajeta, najveći faktor koji je braću ponukao na pripremanje klopke za Jusufa, a. s., bila je ljubomora. Njihovo ubjeđenje da otac mnogo više voli Jusufa i mlađeg brata nego njih tjeralo ih je u tu ljubomoru. Htjeli su ljubav koja će biti usmjerena samo ka njima; zbog toga što su brojčano bili nadmoćniji i što su se međusobno podržavali, mislili su da zaslužuju više ljubavi.

To je, naravno, jedna sasvim iskrivljena logika, pošto je, prema Kur'anu, jedino bogobožnost mjerilo ljubavi među vjernicima. Sasvim je prirodno da vjernici najviše vole onoga ko je u bogobožnosti nadmoćniji, ko se više boji Allaha, dž. š., i onoga ko na najpedantniji način pazi na Njegove granice, onoga ko pokazuje najuzorniju etiku. To su mjerila prema kojima vjernici iskazuju

svoju ljubav. Jasno je da je i Jakub, a. s., uzeo to kao mjerilo u usmjeravanju svoje ljubavi prema sinovima. Zato što je Jusuf, a. s., bio daleko bogobožniji i uzornije etike od ostalih sinova, u tom slučaju sasvim je prirodno da je najviše volio njega. Međutim, zbog toga što Jusufova braća nisu posjedovala takav pristup, oni nisu mogli ni shvatiti ljubav njihovog oca prema Jusufu i mlađem bratu. To je, isto tako, jedan bitan pokazatelj njihovih karaktera, koji su daleko od vjere.

Isto tako, druga njihova pozorna strana je nepristojan odnos kojeg su zauzimali prema ocu. Unatoč tome što je njihov otac bio odabrani pejgamber, što je posjedovao izuzetno znanje i poimanje, tvrdili su da, zbog svoje ljubavi prema Jusufu i njegovom bratu, njihov otac "očito griješi". A to što su prema pejgamberu koristili jedan takav smio nastup pokazatelj je slabosti njihovog imana. Međutim, za shvatanje da su imali slab iman i da su bili dvoličnog karaktera postoji jedan jači dokaz: njihova namjera da ubiju Jusufa, a. s. Sasvim je očito da se u jedno ovakvo djelo neće usuditi, da to neće čak ni pomisliti osoba koja se boji Allaha, dž. š., koja vjeruje u polaganje računa na Ahiretu i koja je svjesna da je Allah, dž. š., uvijek vidi i čuje. Međutim, da bi pridobili očevu ljubav, ili da bi zadovoljili osjećaj lične ljubomore, ove osobe su rješenje pronašli u ubistvu Jusufa, a. s., ili da ga, pak, ostave na nekom pustom mjestu.

Ubistvo je inače haram, međutim, ostavljanje i napuštanje maloljetnog djeteta je također jedan krajnje nečovječan postupak. Sasvim je očito da oni koji se mogu usuditi na nešto takvo ne posjeduju osjećaj humanosti i merhameta. Kao što se vidi, Jusufova, a. s., braća su bili nemilosrdni i bezdušni.

Štaviše, i logičko rasuđivanje im je bilo veoma iskrivljeno. Jusufu će načiniti takvo zvjerstvo, i nakon zapadanja u haram misle da će još uvijek biti "dobri ljudi". Razumljivo je da se neko, ako se,

nakon počinjenog grijeha, iskreno pokaje Allahu, dž. š., može nadati oprost i da bude od dobrih. Međutim, oni su, sasvim svjesni neispravnosti svog djela, planirali prvo počiniti to, a potom opet biti od dobrih ljudi. Upravo je to zaseban dokaz da oni nisu imali karakter vjernika i sposobnost zdravog rasuđivanja.

U nastavku ajeta se vidi da je u najpresudnijem trenutku Allah, dž. š., pomogao Jusufu, a. s., i da je, umjesto ubistva, jednog od njih nadahnuo idejom bacanja u bunara:

Jedan od njih reče: "Ako baš hoćete nešto učiniti, onda Jusufa ne ubijte, već ga na dno nekog bunara bacite, uzet će ga kakva karavana." (Yusuf, 10)

Kao što se vidi, bilo kakve da su planove kovali u vezi sa Jusufom, bilo kakve da su klopke smišljali, Jusuf, a. s., je, zapravo, preživljavao sudbinu koju je za njega odredio Allah, dž. š. Niko ne može izaći izvan granica sudbine koja mu je propisana. Mnogo prije no što se Jusuf, a. s., i rodio, Allah, dž. š., mu je propisao ovu sudbinu, a Jusuf, a. s., je to tako proživio.

U međuvremenu, potrebno je podsjetiti na još jednu činjenicu: onaj što je spriječio smrt Jusufa, a. s., onaj što mu je osigurao život iznoseći ideju o bacanju u bunar, nije bio njegov brat, već Allah, dž.

Slika na kojoj su predstavljeni Jakub, a. s., i njegova djeca. Ljubomora je najveći razlog zbog kojeg su Jusufova braća pripremala zamke za Jusufa, a. s. Ubjeđenje da njihov otac više voli Jusufa nego njih, prouzročilo je veliku ljubomoru kod braće.

š. *Da Allah, dž. š., to nije htio, njegov brat ne bi mogao smisliti i predložiti ideju o bacanju u bunar. Međutim, u Jusufovoj sudbini postojalo je prvo planiranje o ubistvu, a potom odustajanje i bacanje u bunar. Zato je njegov brat došao sa tom idejom. Inače, apsolutno nije u pitanju promjena sudbine, kako se to u narodu pogrešno vjeruje. Sudbina Jusufa, a. s., je određena sa svim ovim detaljima. A njegovo neubijanje od strane braće, jedan je njihov pokvaren plan. Međutim, Allah, dž. š., je, isto tako, taj ko je u samom početku taj plan iskvarenim stvorio.*

Upravo, Allah, dž. š., je ovaj plan, u vidu sna, saopćio Jusufu, a. s., dok je on još bio dijete. A život Jusufa, a. s., odvijao se na način potvrđivanja ovog sna kojeg mu je saopćio Allah, dž. š. Određene Svoje robove Allah, dž. š., na ovaj način ponekad obavještava o gajbu. Putem sna je Allah, dž. š., i Muhammeda, a. s., obavijestio da će osvojiti Mekku i da će, zajedno sa vjernicima, bezbjedno obaviti hadž. U ajetu koji govori o tome kaže se slijedeće:

Allah će obistiniti san Poslanika Svoga da ćete, sigurno, u Časni hram ući sigurni - ako Allah bude htio - neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa, bez straha. On je ono što vi niste znali znao i zato vam je, prije toga, nedavnu pobjedu dao. (Al-Fath, 27)

Tajna Allahovog saopćavanja budućih događaja i realizacija tih događaja baš na takav način je da je sve ono što je za nas buduće (gajb) kod Allaha, dž. š., već odavno određeno, da se desilo i da se već okončalo. Gajb postoji za čovjeka. Što se tiče Allaha, dž. š., koji je lišen vremena i mjesta, On je Tvorac svega i Sveznajući. Sve vrijeme i cijelu povijest stvorio je samo kao jedan tren.

Ova činjenica se treba imati u vidu prilikom analiziranja onoga što je, u nastavku kazivanja, doživljavao Jusuf, a. s. Sve ono doživljeno dešava se na način kako to Allah, dž. š., želi. I u svemu

*Slika na kojoj su
također predstavljena
braća Jusufa, a. s.
Ljubomora koju su oni
osjećali prema Jusufu
bila je toliko silna da
su ga, unatoč tome što
je bio dijete, bezdušno
bacili u bunar.*

što se dešava postoje ljepote i hajir za vjernike. Nakon svake preživljene nevolje, u kojoj se pokazao sabur, Allah, dž. š., na dunjaluku daje radost i milosrđe, a na Ahiretu sevap i nagradu. Prema tome, događaji koji svana izgledaju kao "zlo", kao što je porobljavanje, tamničenje, biti oklevetan, za vjernike bivaju pojedinačno hajri.

PODLI PLANOVI JUSUFOVE, A. S., BRAĆE

Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da su Jusufova, a. s., braća međusobno pripremili podli plan protiv Jusufa, a. s., i da su se dali na realizaciju toga. Da bi proveli svoj plan, prvo su od oca zatražili dozvolu da pošalje Jusufa sa njima, a zato što su znali da im ne vjeruje, nastojali su ga ubijediti:

"O oče naš," - rekoše oni - "zašto sumnjaš u naša osjećanja prema Jusufu. Mi mu doista želimo dobro. Pošalji ga sutra s nama da se zabavi i rasonodi, mi ćemo ga, sigurno, čuvati."

(Yusuf, 11-12)

Kao što se vidi iz formulacije ajeta, njihov otac je bio nevoljan o pitanju slanja Jusufa, a, štaviše, kod njih je stvorio osjećaj da im ne vjeruje da su oni odmah krenuli u odbranu. Zapravo, iznijeli su da

Jusufova braća pored bunara u koji su bacili Jusufa. Dok su ga bacali u mračne dubine, oni nisu bili svjesni sudbine koja ih je očekivala premda se sve odvijalo prema sudbini koju je Allah, dž. š., odredio.

žele dobro Jusufu. A to što su, dok su planirali ubiti Jusufa ili ga baciti u dubine bunara, tako ravnodušno uspijevali iznositi laž, dokaz je da ljudi munafičkog karaktera sasvim jednostavno iznose laž. Upravo, njihove laži su se nastavile; rekli su ocu da Jusufa žele povesti da se on zabavi i razonodi. Štaviše, obećali su da će ga oni sigurno čuvati i štititi.

Drugi moment na koji ovdje treba obratiti pažnju je stalno nastojanje ljudi munafičkog karaktera da se prikažu dobronamjernicima. To što su govorili da Jusufu žele dobro i nastojanje da ostave utisak kao da misle na njegovo spokojstvo, jedna je karakteristika njihovog lukavog karaktera. Međutim, zbog toga što je Jakub, a. s., bio veoma dovitljiv i pronicljiv insan, uspio

je jednostavno uočiti njihov nepovjerljivi karakter:

"Bit će mi doista žao ako ga odvedete, a plašim se da ga vuk ne pojede kad vi na njega ne budete pazili" - reče Jakub.

"Kako će ga vuk pojesti, a nas ovoliko!" - rekoše oni - "mi bismo tada doista bili izgubljeni." (Yusuf, 13-14)

Jakub, a. s., je iznio ovu nepovjerljivost zato što nije vjerovao svojim sinovima i zato što je pretpostavio da će nauditi Jusufu. Pretpostavio je da će načiniti zlo Jusufu i da će se nakon toga pred njim pojaviti sa jednim lažnim izgovorom. Oni su se kategorično usprotivili toj ideji, te oca nastojali ubijediti u to da se tako nešto neće desiti. A to je metod kome munafici pribjegavaju kada bivaju prikliješteni od strane drugih. Upravo, u nastavku kazivanja postaje očito da nisu bili iskreni u onome što su obećali:

I uveče dođoše ocu svome plačući. "O oče naš," - rekoše - "bili smo otišli da se trkamo, a Jusufa smo ostavili kod naših stvari, pa ga je vuk pojeo. A ti nam nećeš vjerovati, iako istinu govorimo." (Yusuf, 16-17)

Kao što se vidi, u potpunosti se desilo onako kako je to Jakub, a. s., i prevideo. Ponašanje braće Jusufove bilo je u obliku koji je potvrđivao opravdanost sumnje koju je njihov otac, Jakub, a. s., gajio prema njima. To što su došli plačući sasvim očito pokazuje iskvarenosti njihovog ponašanja. Jedan ovakav bespomoćni stav ponašanje je kojem vjernik ne pribjegava. Zato što znaju da u svemu postoji neka mudrost i hajir, bilo šta da ih zadesi, vjernici ne padaju u stanje slabosti kao što su plač i jadikovanje.

Štaviše, plač Jusufove braće bio je plač one vrste koji je vidljiv kod insana munafičkog karaktera. Raditi na ubjeđivanju suprotne strane korištenjem suza kao oružje jedan je od podlih metoda munafika. Na taj način nastoje izazvati sažaljenje prema sebi i prikazati se bespomoćnim. Unatoč tome što su nepovjerljive osobe,

oni rade na tome da ostave dojam povjerljivosti. To je nepromjenljiva odlika munafika bez obzira u kom vremenu živjeli. Upravo, i Jusufova braća nisu osjetili nikakvu grižu savjesti dok su malo dijete bacali u dubine bunara, ali kada je došlo vrijeme polaganja računa, oni se tada plačući pojavljuju pred ocem. A sasvim je očito da su plakali neiskreno, samo zato što je tako iziskivala situacija u kojoj su se nalazili.

Obrati li se pažnja na laž koju su smislili o Jusufu, a. s., to je, isto tako, zabrinutost koju je izrazio Jakub, a. s. Njegovi sinovi su se pojavili sa istim izgovorom kao što je on rekao. Ova situacija je povod za veoma bitno iskustvo vjernika. Obrati li se pažnja, Jakub, a. s., je u svom prethodnom govoru sasvim jasno izrazio svoju zabrinutost, rekao je da se boji da Jusufa vuk ne pojede. Njegovi sinovi munafičkog karaktera iskoristili su ovu njegovu zebnju; nakon što su Jusufa bacili u bunar, ocu su rekli istu tu laž. Tako su mislili da će im otac povjerovati. Pouku koju bi iz ovog kazivanja trebali uzeti vjernici je da pred osobama munafičkog karaktera ne bi smjeli iznositi svoje iskrene zabrinutosti i zebnje pošto bi, kao što se to vidi u ovom kur'anskom primjeru, te riječi iskrenosti munafici

Na ovoj slici su predstavljena Jusufova braća u trenutku dok su svome ocu, Jakubu, a. s., saopćavali da je Jusufa pojeo vuk. U njihovim rukama se vidi košulja koju su oni navodili kao dokaz svojih tvrdnji.

Kadar iz filma o Jusufu, a. s., na kome se vide braća koja su se nastojala prikazati kao povjerljivi sa Jusufovom košuljom koju poprskali krvlju.

mogli koristiti protiv njih samih.

Kao što se razumije iz nastavka ajeta, i oni su, zapravo, isto tako bili svjesni da im otac ne vjeruje. Ova situacija je psihologija koja je svojstvena svim munaficima, a ne samo braći Jusufa, a. s.: oni što vjernicima prave smicalice stalno su obuzeti jednim osjećajem krivnje. Na pamet im veoma često padaju njihova zlodjela, oni to, štaviše, i riječima izražavaju. Nepovjerenje prema njima sasvim jasno iznose i izrazom kome neće pribjeći normalan insan, kao što je "nećeš mi vjerovati, ali istina je". To, opet, proističe iz činjenice što oni ne mogu pokazati etiku i karakter vjernika. Ovaj izvještačen i preuveličan govor munafika Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava slijedećim primjerom:

Kad ti licemjери dolaze, oni govore: "Mi tvrdimo da si ti, doista, Allahov poslanik!" - I Allah zna da si ti, zaista, Njegov poslanik, a Allah tvrdi i da su licemjери pravi lašci. Oni se iza zakletvi svojih zaklanjaju, pa od Allahova puta odvrćaju. Ružno je, doista, kako postupaju! (Al-Munafikun, 1-2)

Kao što se vidi, "skrivanjem iza svojih zakletvi", odnosno

zaklinjanjem iznoseći laž, munafici time nastoje izgraditi svojevrsni zaštitni mehanizam. Vjernici inače međusobno vjeruju u svoje riječi, apsolutno ne osjećaju sumnju. Što se tiče munafika, oni, iako misle da su prevarili vjernike, nikako ne mogu naškoditi vjernicima. Ovo njihovo stanje Allah, dž. š., saopćava na slijedeći način:

Ima ljudi koji govore: "Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!" - a oni nisu vjernici. Oni nastoje prevariti Allaha i one koji vjeruju, a oni i ne znajući, samo sebe varaju. Njihova srca su bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava; njih čeka bolna patnja zato što lažu. (Al-Baqarah, 8-10)

LAŽNI DOKAZI BRAĆE JUSUFA, A. S.

Zapravo, i Jusufova braća su, također, svjesna da nisu uvjerljivi. Zato su proizveli jedan lažni dokaz za koga su mislili da će ih učiniti uvjerljivim. Svome ocu su donijeli okrvavljenu Jusufovu košulju, nastojali su stvoriti utisak da je on doista umro.

Ovaj slučaj je, isto tako, jedno upozorenje na to da su, proizvodnjom lažnih dokaza, osobe koje vjernicima prave smicalice u stanju pripremiti zavjeru. Treba se čuvati ovog metoda, biti svjestan i, u skladu sa kur'anskom odredbom: "O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite..." (Al-Hudžurat, 6), dobro proanalizirati navodni "dokaz".

Međutim, Jakub, a. s., im apsolutno nije povjerovao, uočio je njihovu igru i sasvim otvoreno iznio da je to jedna laž koju su oni smislili:

I donesoše košulju njegovu lažnom krvlju okrvavljenu. "U vašim dušama je ponikla zla misao" – reče on... (Yusuf, 18)

Riječima "u vašim dušama (nfsu) je ponikla zla misao" Jakub, a. s., je skrenuo pažnju na to da čovjek može počinuti veoma loša djela ukoliko se povede za svojim nefsom, da nefis može zavesti insana i da sva ova zlodjela proističu iz neodupiranja nefsu. Ovo je činjenica

nad kojom se mu'mini obavezno moraju zamisliti pošto nefs insana navodi na hrđavosti, u svakom trenutku insan mora biti budan i oprezan i povoditi se za glasom savjesti, a ne za strastima i nefsom. Osim toga, što se tiče druge mudrosti u ovom ajetu, ona je sadržana u činjenici da se licemjeri ponašaju predvođeni upravo svojim nefsom.

Jedan od najpozornijih momenata ovdje je bogobojazno držanje koje je pokazivao Jakub, a. s. Ovakvo ponašanje je značajan primjer koji ilustrira činjenicu da se vjernik u svakom trenutku i u svim uvjetima trebaju oslanjati jedino na Allaha, dž. š., i da mora biti strpljiv, pošto je, kao što se vidi, Jakub, a. s., bio svjestan da su

Jusufova košulja, koju su njegova braća lažno zamazali krvlju i donijeli ocu, ovako je predstavljena na umjetničkim slikama.

njegovi sinovi pripremili klopku za Jusufa. Međutim, svojom krajnjom uzdržanošću i strpljenjem, on pomoć traži od Allaha, dž. š. Ove riječi koje je izgovorio svojim sinovima još jednom pokazuju da je on bio jedan salih, besprijekoran i mubarek insan:

"... I ja se neću jadati, od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite." (Yusuf, 18)

BACANJE JUSUFA U BUNAR

Postoji jedna veoma bitna činjenica koja se ne smije zanemarivati prilikom iščitavanja događaja koje je preživljavao Jusuf, a. s.: preživljavajući sve to, Jusuf, a. s., je bio svjestan da je Allah, dž. š., stalno sa njim, da čuje i vidi i njega, a i braću koja su mu namjestila klopku. Allah, dž. š., je Jusufa, a. s., nadahnuo slijedeće:

I kada ga odvedoše i odlučiše ga baciti na dno bunara, Mi mu objavismo: "Ti ćeš ih o ovom postupku njihovu obavijestiti, a oni te neće prepoznati." (Yusuf, 15)

U prethodnom ajetu se skreće pažnja na još dva momenta: prvo, da su braća zajednički djelovali kada su Jusufa, a. s., bacali u bunar. Možda su mislili da će tako svi zajedno dijeliti odgovornost. Međutim, to je krajnje pogrešna logika. Naprotiv, ovo njihovo ponašanje je, isto tako, dokaz da su svi oni ortaci iste nesavjesnosti. Među njima se nije pojavio ni jedan savjestan.

A drugi moment na koji upozorava ova situacija je činjenica da protiv vjernika munafici djeluju združeno, da su zajednica podložna masovnom izazivanju pobune i nereda.

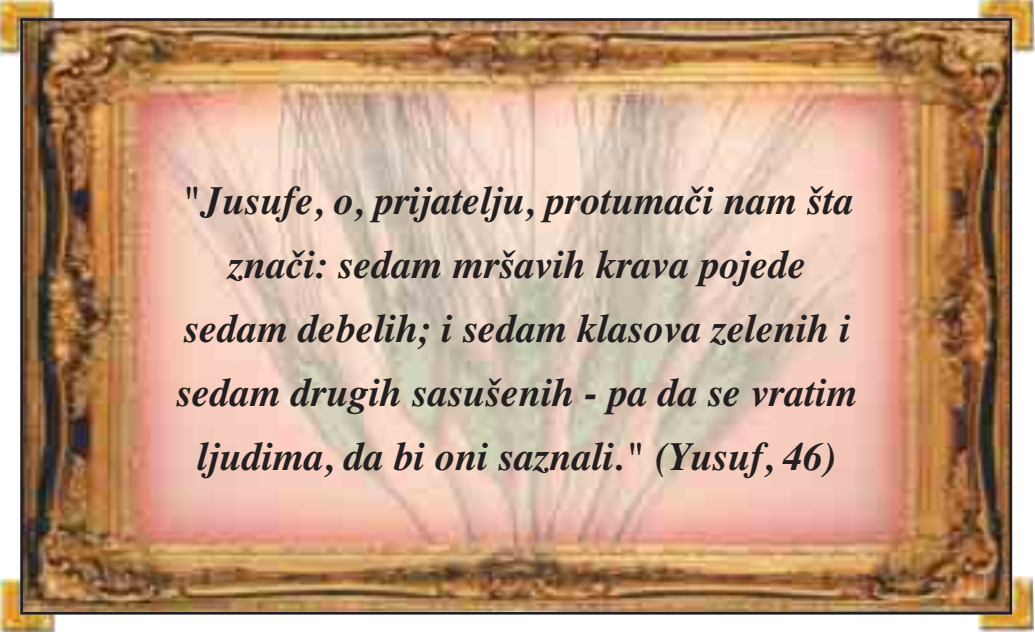
Osim toga, u prethodnom ajetu se vidi i da je Allah, dž. š., putem nadahnuća (vahja), pomogao Jusufu, a. s., u najtežem trenutku. Štaviše, Allah, dž. š., je obavijestio Jusufa, a. s., o budućnosti, što,

zapravo, predstavlja mudžizu. A, sa aspekta Jusufa, a. s., to je jedna veoma velika blagodat, pošto je primiti nadahnuće od Allaha, dž. š., baš u trenutku kada ga bacaju u bunar i susresti se sa Allahovim obećanjem zapravo najveća pomoć i podrška koju je mogao dobiti. Dakle, Jusuf, a. s., je još u tom trenutku, dok je bacan u bunar, uz pomoć Allahovog saopćenja, znao da će biti osujećena njihova klopka. Zbog vjere u Allahovo obećanje bio je spokojan i ponizan.

Međutim, ne smije se zaboraviti ni to da se iskreni vjernik, čak i bez nadahnuća, u svakoj nevolji i krizi oslanja na Allaha, dž. š., i biva pomirljiv sa svime što ga zadesi. Ajetom:

*"...Allah neće dati priliku nevjernicima da unište vjernike"
(An-Nisa', 141)*

Allah, dž. š., saopćava da je uvijek uz vjernike. Insana koji odlučno vjeruje u ovo obećanje Allaha, dž. š., neće obuzeti zabrinutost i strah zbog smicalica nevjernika i munafika.

"Jusufe, o, prijatelju, protumači nam šta znači: sedam mršavih krava pojede sedam debelih; i sedam klasova zelenih i sedam drugih sasušenih - pa da se vratim ljudima, da bi oni saznali." (Yusuf, 46)

Dok je još bio malo dijete, Jusuf, a. s., je od strane svoje braće bio bačen u bunar u pustinji. Štaviše, tada se nije znalo hoće li biti spašen iz tog opasnog okruženja. Unatoč tome, Jusuf, a. s., je iskazivao jedno krajnje strpljivo i bogobožno ponašanje.

Jusufova, a. s., superiornost proističe iz etike koju je posjedovao i predanosti Allahu, dž. š. Unatoč tome što je bio još malo dijete, bio je krajnje zreo. Treba dobro razmisliti o bacanju malog djeteta u bunar. U Kur'anu se govori o njegovom bacanju u bunarske dubine. Dakle, mjesto na kome se nalazio Jusuf bilo je mračno. Jedno mjesto sa veoma prisutnom smrtnom opasnošću, na kome čak nije bilo sigurno da li će biti pronađen ili ne. Štaviše, nije mogao znati ni to kakvi će ga ljudi pronaći, da li će oni biti dobri ili, pak, zlikovci. Insan koji ne posjeduje izraženu bogobožnost u ovakvim uvjetima se može osjećati veoma teško, može ga obuzeti beznađe i panika. Međutim, unatoč svemu tome, Jusuf, a. s., je bio veoma saburli i sa

krajnjom pouzdanošću u Svemogućega. Sve su to pokazatelji njegove izuzetne moralnosti. Jasno je, isto tako, da je ovaj odabrani insan još u djetinjstvu bio podvrgavan ispitu i kušnjama pošto je to bio ispit na kome su mogli proći jedino bogobojazni, oni koji se oslanjaju na Allaha, dž. š., i koji se uzdaju jedino u Njega.

Zapravo, pogleda li se spolja, uvjeti u kojima se nalazio Jusuf, a. s., krajnje su zastrašujući. Iskušavan je jednom teškom kušnjom. Ali, u skladu sa ajetom "Ta, doista, s mukom je i last." (Al-Inširah, 5), Allah je pomogao Jusufu, a. s. Nadahnuo ga je radosnom viješću, koja će ga smiriti i uliti mu sigurnost.

NOVI ŽIVOT JUSUFA, A. S.

SPASAVANJE JUSUFA IZ BUNARA

Način spasavanja Jusufa iz bunara saopćava se slijedećim ajetom:

I dođe jedna karavana, te poslaše vodonošu svoga i on spusti vedro svoje. "Muštuluk!" - viknu on - "evo jednog dječaka!" I oni su ga kao trgovačku robu sakrili, a Allah dobro zna ono što su uradili. (Yusuf, 19)

I trenutak kada je Jusuf, a. s., bačen u bunar, a i trenutak kada je spasen iz bunara, zapravo su preživljavanje događaja koji su određeni u sudbini. Apsolutno je nemoguće da se desi nešto što nije određeno u sudbini. Iz tog razloga, koja će karavana doći nakon Jusufovog, a. s., bacanja u bunar, kuda se ona zaputila i kakvi su ljudi iz karavane činjenice su koje su od strane Allaha, dž. š., određene još prije Jusufovog rođenja, štaviše, mnogo ranije nego što je on uopće i stvoren. Vjernici koji su svjesni ove bitne činjenice su zbog toga veoma pouzdani u Allaha, dž. š., naspram svega onoga što ih zadesi.

Prema onome što se razumije iz navedenog ajeta, karavana, koja je Jusufa, a. s., pronašla i spasila iz bunara, je Jusufa, a. s., doživjela kao svojevrsan predmet trgovine, misleći da će ga moći prodati. Pošto je u to vrijeme u Egiptu (Misiru) i okolini na snazi bio robovlasnički sistem, ljudi su se bavili trgovinom roblja, a naročito su trgovali djecom. Upravo je to razlog što je vodonoša tražio muštuluk od ostalih iz karavane. Iz tog razloga, sasvim je prirodno što su i prema Jusufu, a. s., imali trgovačke namjere. U nastavku ajeta se saopćava da mu nisu pridavali pažnju i da su ga prodali za male pare:

Na slikama se vide karavane koje se kreću prema Misiru (Egiptu). Što se tiče mape, na njoj je predstavljen put kretanja karavana tog vremena. Na slici u sredini predstavljene su karavanske vodonoše u trenutku izbavljanja Jusufa iz bunara.

Na slikama se vide karavane koje se kreću prema Misiru (Egiptu). Što se tiče mape, na njoj je predstavljen put kretanja karavana Gore lijevo: slika na kojoj je predstavljen Jusuf, a. s., u trenutku kada je prodat za nisku cijenu

Gore desno: slika na kojoj je predstavljeno upošljavanje roblja tog perioda

Pored: dokument o robovlasničkom sistemu koji je u tom periodu vladao Egiptom tog vremena. Na slici u sredini predstavljene su karavanske vodonoše u trenutku izbavljanja Jusufa iz bunara.

***I prodadoše ga za jeftine pare, za nekoliko groša; jedva su čekali da ga se oslobode.
(Yusuf, 20)***

Dolje: ostaci pijace na kojoj se, u vrijeme Jusufa, a. s., trgovalo robljem

Pored: kadar iz filma o Jusufu, a. s.: detalj u vezi sa trgovinom robljem.

I prodadoše ga za jeftine pare, za nekoliko groša; jedva su čekali da ga se oslobode. (Yusuf, 20)

Zapravo, veoma je mudro to što se desilo tako. Da su mu pridavali važnost, da su znali da je bio jedan odabrani insan, da je pejgamber, možda bi mu htjeli nauditi, nanijeti zlo. Ili bi to, možda, uradili drugi nevjernici koji bi saznali za to. Što su ga, ne pridavajući mu pažnju, prodali kao roba, što su u njemu vđjeli materijalnu dobit bilo je daleko bolje za Jusufa, a. s.

Ovo je mudrost iz kazivanja o Jusufu, a. s. : kao svoj tradicionalni stav, nevjernici ponižavaju vjernike, doživljavaju ih ništavnijim i neutjecajnijim naspram sebe, a za vjernike je, zapravo, to išaret povoda za velike dobrobiti.

Ovdje postoji još jedan moment koji privlači pažnju. Kao što je već poznato, Jusuf, a. s., je bio pejgamber prepoznatljiv po svojoj izuzetnoj ljepoti. Međutim, kao što se vidi, kada je pao u ruke trgovaca robljem, ova njegova ljepota još nije skretala pozornost. Nisu, isto tako, uspjeli shvatiti ni to koliko je on jedan dragocjen insan. Oni su ga okarakterizirali samo kao "jedno dijete". Znači da je, kao izraz Svoje mudrosti i hajira, Allah, dž. š., tada sakrio njegovu ljepotu. To je jedan drugi vid Allahove pomoći, jedna druga Njegova zaštita nad Jusufom, a. s.

Jusuf, a. s., koji je pronađen od strane trgovaca robljem, je, prema kur'anskim saopćenjima, prodan jednom Misirliji. Ovo se na slijedeći način saopćava u Kur'anu:

I onda onaj iz Misira, koji ga je kupio, reče ženi svojoj: "Učini mu boravak prijatnim! Može nam koristan biti, a možemo ga i posiniti!" I eto tako Mi Jusufu dadosmo lijepo mjesto na Zemlji i naučismo ga tumačenju snova - a Allah čini šta hoće, ali većina ljudi ne zna. (Yusuf, 21)

Uzimajući Jusufa, a. s., pod zaštitu, korištenjem Misirlije koji ga

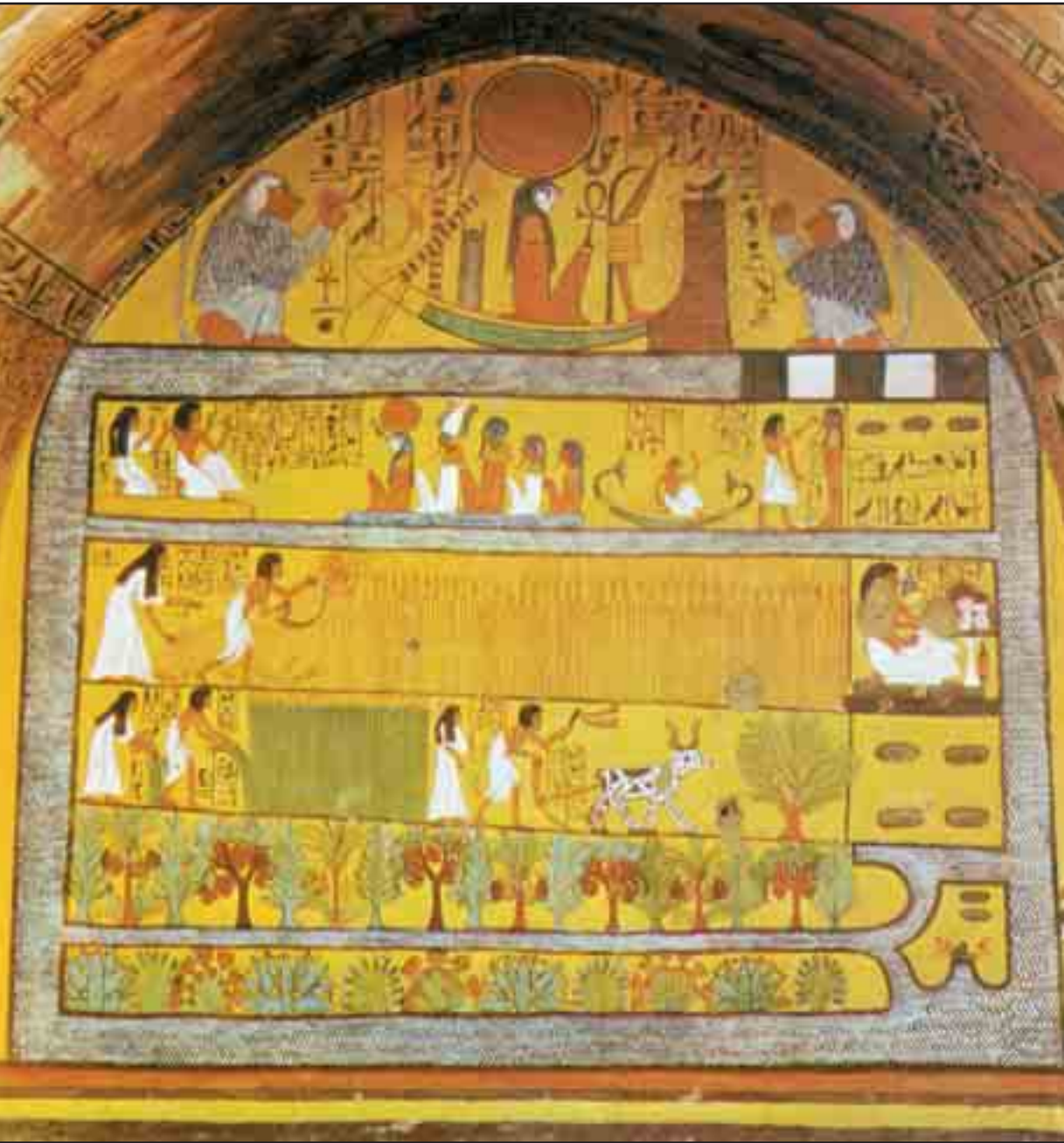
je kupio, Allah, dž. š., je osigurao njegovo lijepo odgajanje i njegu. Nastanio ga je u Misiru. Kada je čovjek koji ga je kupio Jusufa ostavljao u emanet svojoj ženi, prema njemu je koristio jedan saosjećajan i merhametli stil, upozorio je na njegov prijatan boravak. Štaviše, nadao se koristi od Jusufa, a razmišljao je čak i o tome da ga posini. To je, zapravo, jedan dokaz Allahove pomoći, podrške i merhameta prema Jusufu. Kada je, prilikom bacanja u bunar, bio suočen sa nizom opasnosti, Allah, dž. š., ga je spasio i sklonio ga na jedno lijepo mjesto gdje će biti spokojan, nastanio ga je u Misir. Sve su to Allahovi nimeti kojima je obdario Jusufa, a. s.

Osim toga, dajući Jusufu, a. s., jedno posebno znanje, Allah, dž. š., ga je podučio tumačenju snova. Nesumnjivo, to je jedna velika sposobnost, koju, kao nimet, Allah, dž. š., daje robovima koje on odabere, a, u isto vrijeme, i veliki dar. U vezi sa time Allah, dž. š., u Kur'anu kaže slijedeće:

On daruje znanje onome kome On hoće, a onaj kome je znanje darovano - darovan je blagom neizmjernim... (Al-Baqarah, 269)

*Lijevo: primjeri raskošnih egipatskih konaka iz perioda Jusufa, a. s.
Desno: freska na kojoj je predstavljen svakodnevni život Egipta iz tog perioda*

KLEVETA KOJU JE DOŽIVIO U PERIODU STASANJA

Jusuf, a. s., tako počinje živjeti kod ovog cijenjenog Misirlije. Pored podučavanja tumačenju snova, Allah, dž. š., ga je, kada je stasao, obdario i mudrošću i znanjem. Pod mudrošću (hukm) se podrazumijeva biti sudija, odlika donošenja odluke pravedno i u skladu sa Allahovom Knjigom. A znanje (ilm) je možda poznavanje Knjige, ili obaviještenost o biti znanja, za što možemo reći da predstavlja naličje svega. (Allah, dž. š., je taj koji najbolje zna.) To je pokazatelj Allahovog, dž. š., odabiranja Jusufa, a. s., i nagrađivanja njegove moralnosti. Ova činjenica se na slijedeći način iznosi u Kur'anu:

I kad on stasa, Mi ga mudrošću i znanjem obdarismo; tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine. (Yusuf, 22)

Međutim, kada je Jusuf, a. s., stasao, žena u čijoj je kući bio, odnosno žena čovjeka koji ga je kupio, u kur'anskoj formulaciji, "bila ga je poželjela". U tom smislu je načinila sve pripreme: pozaključala je sva vrata i načinila jednu nemoralnu ponudu. Odgovor koji je ovdje dao Jusuf, a. s., izraz je uzornog ponašanja jednog čestitog vjernika. Prije svega, kao što se kaže u Kur'anu, unatoč tome što je i on poželio ženu, pribjegao je Allahu, dž. š., od počinjavanja jednog takvog zabranjenog (haram) akta, apsolutno se nije približio jednom tako ružnom djelu, koje je u oprečnosti sa Allahovim zadovoljstvom. Nakon toga je, opet, pokazao jedno lijepo i odano ponašanje; podsjetio je ženu na njenog muža, da ga lijepo pazi i da ga je učinio zadovoljnim. Tako je, također, naglasio da mu na taj način ne može načiniti izdaju. Odmah nakon toga je, riječima da nikada neće uspjeti onaj koji na dobro uzvraća zlim, naglasio da bi to bila jedna zla gesta. Sve to se na slijedeći način objašnjava u Kur'anu:

Umjetnička slika na kojoj je predstavljena žena egipatskog upravitelja koja je, kako to Kur'an navodi, "poželjela Jusufa"

I poče ga na grijeh navoditi ona u čijoj je kući bio, pa pozaključa sva vrata i reče: "Hodi!" - "Sačuvaj Bože!" - uzviknu on - "vlasnik me moj lijepo pazi; a oni koji dobro uzvrata zlim neće nikad uspjeti." I ona je bila poželjela njega, a i on bi nju poželio da od Gospodara svoga nije opomenu ugledao - tako bi, da odvratimo od njega izdajstvo i blud, jer je on uistinu bio Naš iskreni rob. (Yusuf, 23-24)

Kao što se razumije iz navedenih ajeta, Jusuf, a. s., je bio svjestan da je blud čin zabranjen od strane Allaha, dž. š. Zbog toga se nije približio haramu i nastojao je pobjeći od žene. Formulacija "i on bi nju poželio", koju je Allah, dž. š., koristio za Jusufa, a. s., podučava nas jednoj veoma bitnoj tajni kušnje: moguće je da vjernik nefsom osjeća želju za nečime što je vjerom zabranjeno. Bitno je da se vjernik ne povinuje toj žudnji i da pokaže volju za neprekoračivanjem granica koje je Allah, dž. š., uspostavio. Da nema požuda nefsa, tada ni kušnje ne bi bilo.

Nastavak ovog slučaja se odvija na slijedeći način:

I njih dvoje prema vratima potrčaše - a ona razdera straga košulju njegovu - i muža njezina kraj vrata zatekoše.

"Kakvu kaznu zaslužuje onaj koji je htio ženi tvojoj zlo učiniti" - reče ona - "ako ne tamnicu ili kaznu bolnu?" (Yusuf, 25)

Nakon ovog slučaja, unatoč Jusufovom, a. s., krajnje čestitom odnosu i bježanju od bluda, žena, obuzeta požudom, a i srdžbom, baca klevetu na njega. Svome mužu, koji je bio vezir, rekla je kako joj se Jusuf približio sa lošim nakanama, štaviše, iznoseći dvije alternative, nevino kažnjavanje bacanjem u tamnicu ili bolnu kaznu, tražila je njegovo kažnjavanje. Ova slika je jasan pokazatelj da žena nije posjedovala strah od Gospodara i da je imala bezdušan karakter. Inače, najočitiiji pokazatelj toga je činjenica da je Jusufu načinila jednu takvu nemoralnu ponudu. Međutim, bacanje klevete i insistiranje na njegovom nevinom kažnjavanju je, isto tako, jedan drugi dokaz njene bezdušnosti. Što se tiče Jusufa, a. s., on je dao slijedeći odgovor:

"Ona je pokušala mene na grijeh navesti" - reče Jusuf. - "Ako je košulja njegova sprijeda razderana onda ona istinu govori, a on neistinu" - primijeti jedan rođak njezin - "a ako je košulja njegova straga razderana, onda ona laže, a on govori istinu." (Yusuf, 26-27)

Na ovoj slici je predstavljen Jusufov čedni postupak na nemoralnu ponudu žene, koja sleđa vuče i cijepa njegovu košulju.

U ovom slučaju, to što je žena Jusufovu košulju razderala straga, zapravo je poslužilo kao dokaz da je Jusuf, a. s., bježao prema vratima, a da je žena jurila za njim. I, kako stoji u saopćenju Kur'ana, dokazana je Jusufova čestitost:

I kada on vidje da je košulja njegova straga razderana, reče: "To je jedno od vaših lukavstava, vaša su lukavstva zaista velika! Ti, Jusufe, ostavi se toga, a ti traži oprostjenje za grijeh svoj, jer si zaista htjela zgriježiti!" (Yusuf, 28-29)

Vežir je, pozivajući se na svoju savjest, shvatio da je Jusuf, a. s., upravu, te je rekao da je to jedna smicalica njegove žene. Dijalozi koji se prenose u navedenim ajetima dokazi su da je, za razliku od svoje žene, vežir jedna savjesna osoba. Međutim, slučaj time nije okončan. Slijed naknadnih zbivanja se u Kur'anu prenosi slijedećim riječima:

I žene u gradu počеше govorkati: "Upravnikova žena navraćala momka svoga na grijeh, u njega se ludo zagledala! Mi mislimo da jako griješi." (Yusuf, 30)

Kao što se vidi, vijesti o navedenom slučaju su se raširile među ženama u gradu. Skretanjem u ajetu pažnje na žene, možda se željela skrenuti pažnja na ogovaranje ili spletkaroški karakter žena koje su prihvatile džahilijski moral. (Allah, dž. š., je taj koji najbolje zna.)

Žene u gradu su, nakon ovog događaja, međusobno pričale osuđujući vežirovu ženu. Shvatile su da krivac nije Jusuf, a. s., već upravo ona. Što se, pak, tiče vežirove žene, ona je počela osjećati neraspoloženje od negativnih govorkanja u narodu. A osobe koje zanemare Allahovo zadovoljstvo, kojima je stalo do postizanja zadovoljstva ljudi boje se da u očima naroda padnu na niske grane, strahuju od formiranja jednog negativnog imidža o sebi. Jedan od događaja kojeg se najviše boje osobe ovakvog profila, koje ne

strahuju od Allaha, dž. š., jeste saznanje drugih za nedjela koja su tajno počinili. To je upravo stanje u kome se nalazila vezirova žena.

Kada je vezirova žena saznala da se priča o njoj, da je predmet tračeva, pripremila je jedan scenario za žene koje to rade. Cilj joj je bio da, navodno, dokaže kako je opravdano to što ona želi ući u nemoralnu vezu sa Jusufom, a. s., pošto je, Jusuf, a. s., bio jedan izuzetno lijep mladić. Upravo, kada su ugledale ljepotu Jusufa, a. s., ostale žene su ostale zapanjene:

I kad ona ču za ogovaranja njihova, posla po njih, te im priredi divane, dade svakoj od njih po nož i reče: "Izađi pred njih!" A kad ga one ugledaše, zadiviše se ljepoti njegovoj i po rukama svojim se porezaše: "Bože, Bože," - uskliknuše - "ovo nije čovjek, ovo je melek plemeniti!" (Yusuf, 31)

Kao što se vidi iz navedenog ajeta, Jusufova ljepota je ove žene podsjetila na Allaha, dž. š., i one su, naspram ove izuzetne ljepote, veličale Allaha, dž. š. Njegovu ljepotu su protumačile kao jednu nadljusku ljepotu, pa su čak ustvrdile da on nije čovjek već melek. Vratimo li se malo unazad, vidjet ćemo da je u Jusufovom, a. s., djetinjstvu Allah, dž. š., njegovu ljepotu skrivao od drugih i na taj način štitio Jusufa. Međutim, kada je proteklo izvjesno vrijeme i kada je Jusuf sazrio, njegova ljepota je počela privlačiti pažnju. Nesumnjivo, u svakom od ovih detalja skrivene su veoma bitne mudrosti. U nastavku kazivanja se saopćava da su se događaji ovako razvijali:

"E to vam je onaj zbog koga ste me korile" - reče ona.

"Istina je da sam ga htjela na grijeh navratiti, ali se on odupro. Ako ne učini ono što od njega tražim, bit će, sigurno, u tamnicu bačen i ponižen." (Yusuf, 32)

Kao što se vidi, žena je sasvim otvoreno priznala da je, zapravo, sama kriva i da se, štiteći svoju čednost, Jusuf odupro. Međutim,

ona je u prisustvu mnogobrojnih svjedoka ponovila svoju nemoralnu ponudu; naredila je Jusufu da to uradi, a u slučaju da se odupre i ne poslušaj njene riječi, zaprijetila mu je tamnicom i poniženjem. Iz ovoga se razumije kako je vezirova žena bila okrutnog i paganskog karaktera. To je, nesumnjivo, jedna veoma neshvatljiva situacija. Vezirova žena ga je prisiljavala na grijeh vjerujući možda u svoj položaj u Misiru, bogatstvo, a možda i to što je Jusuf bio njen rob. To je krajnje nemoralna ponuda, a vezirova žena je, bez ustezanja i pred kim, na očigled svijuju, ponovila tu ružnu ponudu. U isto vrijeme, to je dokaz kako njenog ateizma, tako i hlabavosti ostalih žena u kontekstu življenja po načelima hak (istinskog) dina. Jer, kako god vjernica apsolutno neće ući u grijeh, isto tako ona neće biti posmatrač jedne ovakve nemoralnosti. Štaviše, ove žene, o kojima se govori u aktualnom kazivanju, ne suprotstavljaju se prijeljama vezirove žene i zatvaraju oči pred njenom nemoralnošću.

U Kur'anu se, osim toga, navodi da se, unatoč tome što je vidio dokaze, vezir nije usprotivio Jusufovom bacanju u tamnicu, a u isto vrijeme i da je njegova žena zatvorila oči na Jusufov višegodišnji boravak u tamnici. Kao što se vidi i iz navedenog primjera, nevjernici uvijek zauzimaju mjesto pored svojih istomišljenika, posmatrači su i nečujni prilikom pravljenja smicalica. Upravo se, prethodnom ajetu vidi da su i gradske žene bile ortakinje u klopci i da su se oprijedile za šutnju. Štaviše, iako je vezirova žena priznala svoju krivicu, one se nisu zalagale za Jusufa, a. s., posmatrale su bacanje u tamnicu jednog krajnje moralnog insana, koji nije imao apsolutno nikakve krivice.

Drugi moment, koji u ovom kontekstu skreće posebnu pozornost, je Jusufova, a. s., predanost. Naspram ovakve situacije u kojoj se našao, on se odmah priklonio Allahu, dž. š., i, jednim krajnje

iskrenim otvaranjem svojih misli, zatražio pomoć od Njega. U Jusufovom, a. s., nastupu preovladava jedna velika iskrenost i bogobožnost:

"Gospodaru moj," - zavapi on - "draža mi je tamnica od ovoga na što me one navraćaju. I ako Ti ne odvratiš od mene lukavstva njihova, ja mogu prema njima naklonost osjetiti i lahkomišlen postati." I Gospodar njegov usliša molbu njegovu i spasi ga lukavstva njihova; On, uistinu, sve čuje i zna. (Yusuf, 33-34)

Nesumnjivo, najpozorniji element iz ovog dijela kazivanja je naklonost žena ka lukavstvima. Da, naročito u pitanjima ovog tipa, vjernici moraju biti oprezni prema ženama nevjericama, i to je također, jedna od pouka ovog kazivanja. Zato što ne posjeduju osjećaj za halal i haram i što su neosjetljive prema Allahovim ograničenjima, iz različitih pobuda – ponekad da bi zadovoljile svoje samoljublje, ponekad iz slabosti prema svojim strastima, a ponekad da bi vjericima priredile probleme i nevolje – one se usuđuju na pripremanje ovakvih zamki prema vjericima muškarcima. Međutim, moramo naglasiti i to da se ovdje ne misli na sve žene, već samo na one neupućene, koje ne posjeduju strah od Allaha, dž. š.

JUSUFOVO, A. S., NEDUŽNO BACANJE U TAMNICU

Kao što smo objasnili na prethodnim stranicama, vezirova žena je pred ostalim ženama priznala da je, zapravo, ona ta koja želi imati Jusufa, a da se on odupirao tome. I vezir je bio istog mišljenja, svoju ženu je podsjetio da Allaha, dž. š., moli za oprost, pošto je bila od onih koji čine grijeh. Dakle, svi oni koji su bili svjedoci ili čuli za ovaj slučaj su, zapravo, znali da je Jusuf, a. s., nedužan, da je žena

Iako su svi dokazi upućivali na njegovu nevinost, Jusuf, a. s., je dugi niz godina proveo u tamnici. Na slici je predstavljen detalj iz egipatske tamnice toga perioda.

napravila zamku. Ali, unatoč svemu, donijeli su jednu nesavjesnu odluku i Jusufa, a. s., bacili u tamnicu:

Poslije im na pamet pade, iako su se bili uvjerali da je nedužan, da ga za neko vrijeme bace u tamnicu. (Yusuf, 35)

U ovom momentu najpoznatija osobenost je da su u stanju nedužnog čovjek baciti u tamnicu. Iz ovoga se razumije da je u društvu u kome se dogodio aktualni slučaj gospodario jedan neodrživ sistem koji je štitiio ne onoga koje je upravu, već onoga ko je moćniji. Štaviše, aktualni slučaj pokazuje da su imali jedam pravni sistem, kojeg su, po želji, mogli koristiti u skladu sa svojim interesima, u kome su čovjeka mogli baciti u tamnicu iako je bio nedužan i iako su svi dokazi išli u prilog njegove nevinosti.

U biti, to je jedan nepromjenljivi zakon Allaha, dž. š.: nevjernici neizostavno žele vjernike, a naročito Allahove poslanike, baciti u tamnicu ili ih onemogućiti. Isto to dešavalo se i u vrijeme

Muhammeda, a. s. O ovoj činjenici nas Allah, dž. š., izvještava slijedećim riječima:

I kad su ti nevjernici zamke razapinjali da bi te u tamnicu bacili ili da bi te ubili ili da bi te prognali; oni su zamke pleli a Allah ih je ometao, jer Allah to najbolje umije. (Al-Anfal, 30)

Kao što se vidi, ova situacija, kojoj su u svim vremenima i u svim periodima bili izloženi muslimani i Allahovi poslanici, manifestirana je i na Jusufu, a. s. Da Jusuf, a. s., nije bio vjernik i da je bio jedan od onih koji se povinjavaju njihovim degeneriranim sistemima i poimanju morala, tada se prema njemu ne bi izražavao ovakav neprijateljski stav; kada bi i počinio neko nedjelo, bilo bi zanemareno. Međutim, to što je bio jedan iskreni vjernik i što je Allahovo zadovoljstvo, naredbe i zabrane držao iznad svega ostaloga, bilo je povod nevjerničkom neprijateljstvu prema njemu. Kao što se saopćava u nizu kur'anskih ajeta, nevjernici su prema iskrenim vjernicima uvijek gajili slično neprijateljstvo.

Kao što Jusufovo, a. s., ovakvo nevino bacanje u tamnicu pokazuje da je u to vrijeme u Misiru postojao jedan nepravedni sistem, isto tako to upozorava na činjenicu da je u zajednici preovladavala jedna moralna degeneracija.

"ALLAH JE GOSPODAR SVIH SPLETKI"

Događaji koje smo do sada iznijeli prividno se mogu procijeniti kao "nedaće" koje su zadesile Jusufa, a. s. Međutim, pogleda li se pozadina tih događanja, vidjet će se da je Allah, dž. š., Taj koji je sve to organizirao . Kao što smo i prije naglasili, ovi događaji su dio Jusufove propisane sudbine i svi oni su za njega krajnje hajirli. Upravo, onaj ko preživi iskušenje, kao što je nedužno bacanje u tamnicu, i ko u takvim uvjetima ostane insan koji se oslanja na Allaha, dž. š., i koji Mu je odan, znači da posjeduje bogobojaznost.

A da će ovakva osoba zaslužiti Allahovu ljubav i zadovoljstvo - sasvim je očito. Iz tog razloga, Jusufovo bacanje u tamnicu, sa njegovog aspekta, nije zlo ili nedaća, već, naprotiv, hajir i dobrota.

U ovom kazivanju se, osim toga, skreće pažnja i na to da, međusobnim udruživanjem, nevjernici ili munafici kuju spletke protiv vjernika. Međutim, ti insani, kao što smo i ranije istakli, nikada ne mogu nauditi vjernicima. Kod Allaha, dž. š., postoji jedna spletko koja je odgovor na sva njihova spletkarenja. A dok ti ljudi kuju svoje spletke, Allah, dž. š., čuje i vidi sve njihove govore, odluke i sve ono na što pomisle, i to do u najsitnije detalje. Štaviše, milionima godina prije no što će i doći na svijet, u njihovoj sudbini je određeno da će oni plesti spletke mu'minima. A, opet u njihovoj sudbini, Allah, dž. š., je odredio i događaje kojima će osujetiti njihova spletkarenja. Prema tome, svaka spletko skovana protiv vjernika, zapravo, u samom početku nastaje kao osujećena. Ovu tajnu Allah, dž. š., saopćava na slijedeći način:

Spletke su pleli i oni prije njih, samo, Allah je Gospodar svih spletki; On zna šta svako zaslužuje. A nevjernici će sigurno saznati koga čeka najljepše boravište. (Ar-R'ad, 42)

I oni lukavstva svoja pletu, a Allah zna za lukavstva njihova, samo što lukavstva njihova ne mogu brda pokrenuti. Nemoj ni pomisliti da Allah neće održati obećanje Svoje poslanicima Svojim - Allah je, uistinu, silan i strog. (Ibrahim, 46-47)

Zato, kada se vjernici suoče sa događajima sličnim ovima, oni se oslanjaju na Allaha, dž. š., uzdaju se u Njega i znaju da je ta spletko, zapravo, osujećena. Iz tog razloga, koliko god spletko bila žestoka, oni su krajnje smireni i uzdržani. A to proističe iz njihove vjere u Allaha, dž. š., i Njegove ajete. To je, u isto vrijeme, tajna svojstvena vjernicima. Što se tiče nevjernika, onih koji vode život daleko od vjere, sasvim je nemoguće da oni posjeduju jedno takvo, spokojno duhovno stanje.

DANI ZATOČENIŠTVA JUSUFA, A. S.

JUSUF, A. S., I NJEGOVI DRUGOVI IZ TAMNICE

U Kur'anu se saopćava da su, zajedno sa Jusufom, a. s., u tamnicu ušla još dva mladića te da su oni zatražili da im Jusuf, a. s., protumači njihove snove:

S njima su u tamnicu ušla još dva momka. "Ja sam sanjao da cijedim grožde" - reče jedan od njih. - "A ja, opet, - reče drugi - "kako na glavi nosim hljeb koji ptice kljuju. Protumači nam to, jer vidimo da si doista dobar čovjek." (Yusuf, 36)

Već ranije smo istakli da je Allah, dž. š., Jusufa podučio tumačenju snova. Zato su mladići iz tamnice zatražili da im on protumači snove. Međutim, postoji jedan detalj koji skreće pozornost: kako su oni znali da Jusuf, a. s., posjeduje jedno takvo znanje i mudrost?

Formulacija iz nastavka ajeta upućuje na odgovor ovog pitanja: jedan od mladića je rekao da ga doživljavaju kao "doista dobrog čovjeka". A to, pak, ukazuje na to da je u toku svog tamnovanja

U kur'anskim ajetima se spominje da je Jusuf, a. s., u tamnicu ušao sa dvojicom mladića. Na ovoj slici su predstavljena ta dva mladića.

Jusuf, a. s., pokazivao jedno uzorno ponašanje vjernika i da je to utjecalo na one iz njegove blizine. Iz toga se, isto tako, razumije da je Jusufovo ponašanje, stil i lice manifestiralo "povjerljivost", ljudima je ulivalo sigurnost. I doista, čak samo i sa izrazom lica, čovjek kod svoga okoliša može stvoriti uvjerenje da je iskreni vjernik. Govoreći o vjernicima, Allah, dž. š., u Kur'anu kaže: "...na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tle" (Al-Fath, 29). Ono na što se odnosi formulacija "tragovi od padanja licem na tle" nije fizički trag koji proističe od dugotrajnog padanja na sedždu, kako se to generalno razumije, već "svjetlo imana" koje dominira na licu mu'mina. (Nesumnjivo, Allah, dž. š., je Taj koji najbolje zna.)

Ovaj moral koji je Jusuf, a. s., manifestirao u tamnici isto tako nam ukazuje i na jedno bitno svojstvo vjernika: uvijek i na svakom mjestu mu'min je istog lijepog morala pošto vjernici žive da bi postigli Allahovo zadovoljstvo, a Allah, dž. š., je prisutan svugdje. Allah, dž. š., je uvijek pored čovjeka, u tamnici, u kući, dok ide

putem, dok nešto piše za stolom, dok jede, gleda TV; u cijelosti ga obuzima i obaviješten je o svemu onome što izgovori, o svemu što misli. Iz tog razloga, ponašanje i etika vjernika se ne mijenjaju u skladu sa mjestom na kome se nalaze, oni uvijek iskazuju visokomoralno i savjesno ponašanje vjernika.

Mladići iz tamnice su zbog toga Jusufa, a. s., doživjeli kao pouzdanog i dobrog čovjeka i od njega tražili savjet. Na njihov upit, Jusuf, a. s., je počeo pričati. Međutim, kao što će se vidjeti iz narednih ajeta, tom prilikom je slijedio jedan veoma pametan put.

Na ovim staroegipatskim freskama se ilustrira san dvojice mladića, koji su bili u tamnici skupa sa Jusufom, a. s. Na gornjoj fresci se vidi mladić kako cijedi grožđe, a na donjoj mladić kome ptice jedu hljeb sa glave.

Tok govora je usmjeravao prema vlastitom nahođenju; prije pitanja koja su njih zanimala, on je govorio o onome što je smatrao hitnijim i bitnijim:

"Nijedan obrok hrane neće vam donesen biti, a da vam ja prije ne kažem šta ćete dobiti" - reče Jusuf. "To je samo dio onoga čemu me naučio Gospodar moj, ja se klonim vjere naroda koji u Allaha ne vjeruje i koji onaj svijet ne priznaje, i ispovijedam vjeru predaka svojih, Ibrahima i Ishaka i Jakuba; nama ne priliči da ikoga Allahu smatramo ravnim. To je Allahova milost prema nama i ostalim ljudima, ali većina ljudi nije zahvalna. O drugovi moji u tamnici, ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini i Svemoćni? Oni kojima se, mimo Njega, klanjate, samo su imena koja ste im nadjenuli vi i preci vaši - Allah o njima nikakva dokaza nije objavio. Sud pripada jedino Allahu, a On je naredio da se klanjate samo Njemu. To je jedino prava vjera, ali većina ljudi ne zna. (Yusuf, 37-40)

Kao što se vidi i iz navedenih ajeta, Jusuf, a. s., im je pričao o lošim stranama politeističkih sistema, a i o Allahovoj jednoći. Govorio im je o devijacijama sistema u kome su živjeli te im savjetovao da robuju jedino Allahu, dž. š.

Tokom svoga govora Jusuf, a. s., im je govorio i o prijašnjim pejsamberima, podsjetio ih da su svi oni bili na putu hak dina.

Pored toga, postavio je pitanja koja će na razmišljanje navesti one kojima se obraćao. Na primjer, pitanjem "ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini i Svemoćni?" on ih je, u isto vrijeme, podsjetio i na to da je Allah, dž. š., Jedan i Svemoćan. Time je nastojao osigurati i njihovo razmišljanje, a i strah od Allaha, dž. š.

Spomenuo im je božanstva kojima su se oni klanjali, saopćio im da su ta božanstva bezvrijedna, da nema nikakvog dokaza o njima,

Gravura koja prikazuje knjige i rad u vezi sa tumačenjem snova u tadašnjem Egiptu i Mezopotamiji

da su ona lažni bogovi koje su naslijedili od svojih predaka. Objavio im je da je zabranjeno klanjati se bogovima izuzev jedino Allahu, dž. š., da većina ljudi to ne zna, i pozvao ih u pravu vjeru.

Ovaj stil koji je koristio Jusuf, a. s., bitan je metod koji muslimani mogu koristiti prilikom objašnjavanja islama. Iskoristio je njihovo otvaranje teme, detaljno im iznio ono što je želio, a potom dao odgovor na njihova pitanja.

Međutim, kada je završio sa svojim izlaganjem, odgovaranjem na njihova pitanja, dao je komentar njihovih snova:

O, drugovi moji u tamnici, jedan od vas će gospodara svoga vinom poжити, a drugi će rаspet biti, pa će mu ptice glavu kljuvati. Ono što ste pitali samo to znači!" A onome od njih dvojice za koga je znao da će spašen biti reče: "Spomeni me gospodaru svome!" - ali šejtan učini te on zaboravi da ga spomene gospodaru svome, i Jusuf ostade u tamnici nekolicke godine. (Yusuf, 41-42)

Statua jednog od Jusufovih drugova iz tamnice

Ako se obrati pažnja na drugi ajet, uočit će se da je Jusuf, a. s., opet nastupao veoma pametno. Nakon što je protumačio njihove snove, obratio se onome koji će biti spašen i rekao mu da ga, kada izađe vani, spomene svome gospodaru. Tako je oprobao pametan metod za izlazak iz tamnice. Međutim, Jusuf, a. s., je bio svjestan da je taj njegov poduhvat samo povod i da neće biti spašen ukoliko to Allah, dž. š., ne bude želio.

I upravo, kao što se razumije i iz zadnjeg dijela ajeta, šejtan je zaveo tu osobu, taj čovjek je zaboravio na Jusufa te je on u tamnici ostao još nekoliko godina. Međutim, Jusuf, a. s., je bio svjestan da je takav ishod najbolji. To je, zapravo, jedno iskušenje koje zahtijeva veliko strpljenje; nesumnjivo, provesti dugi niz godina u tamnici i, štaviše, biti zaboravljen tamo nevolja je za mnoge. Međutim, svoju izuzetnu etiku i iman Jusuf, a. s., je dokazao i u ovoj situaciji; uzdanjem u Allaha, dž. š., suočavao se sa onime što bi ga zadesilo.

Jednom je tadašnji vladar zatražio komentar svoga sna. Zbog toga, on se obratio najpoznatijim prorocima i najučenijim ljudima u zemlji. Na ovoj slici je prikazan sastanak vladara sa tim ljudima.

Nakon što njegov san nisu uspjeli odgonetnuti ni najpoznatiji proroci i najučeniji ljudi, onaj od Jusufovih drugova iz tamnice, koji se spasio, se sjetio Jusufa, a. s., te je svome gospodaru predložio da ode u tamnicu i porazgovara sa Jusufom, a. s. Ovaj događaj je ilustriran na gravuri i slici pored nje

OBJELODANJENJE SPLETKI NAČINJENIH JUSUFU, A. S.

Jusuf, a. s., je, kur'anskom formulacijom, još "nekoliko godina" ostao u tamnici. Međutim, jednog dana je vladar zatražio da mu se protumači san koji je usnio. Zbog toga se obratio najpoznatijim prorocima i učenjacima. Ali, svi oni su rekli da je to veoma zamršen san i nisu ga uspjeli protumačiti. Međutim, mladić koji je bio od Jusufovih drugova iz tamnice i koji se spasio, nakon izvjesnog vremena se sjetio Jusufa, a. s.:

I vladar reče: "Sanjao sam kako sedam mršavih krava pojede sedam debelih, i sanjao sam sedam klasova zelenih i sedam drugih sasušenih. O velikaši, protumačite mi san moj ako snove znate tumačiti?" "Zbrkanih li snova!" - rekoše oni - "mi snove ne znamo tumačiti." I tada, poslije toliko vremena, sjeti se jedan od one dvojice, onaj koji se spasio, i reče: "Ja ću vam protumačiti san, samo me pošaljite!" (Yusuf, 43-45)

Kao što se vidi, događaji su se odvili na jedan neočekivani način, i tako je podsjećeno na Jusufa, a. s., koji je godinama bio zaboravljen u tamnici. Zapravo, u sudbini je bilo zapisano da će se ovim povodom, nakon nekoliko godina, podsjetiti na Jusufa, a. s. Zbog toga su se događaji odvijali tim slijedom. Allah, dž. š., je Onaj koji je vladaru pokazao taj naizgled zamršeni san, koji je vladara nadahnuo da se zanima za komentar tog sna, koji nikome nije dopustio da ga uspjedne protumačiti i koji je mladića iz tamnice podsjetio na Jusufa, a. s. Allah, dž. š., je sve prethodno isplanirao i odredio u sudbini. Nastavak ovih događanja se na slijedeći način objašnjava u Kur'anu:

"Jusufe, o prijatelju, protumači nam šta znači: sedam mršavih krava pojede sedam debelih; i sedam klasova

San egipatskog vladara, kojeg je protumačio Jusuf, a. s., se na ovaj način komentira u različitim kršćanskim djelima.

I vladar reče: "Sanjao sam kako sedam mršavih krava pojede sedam debelih, i sanjao sam sedam klasova zelenih i sedam drugih sasušenih. O velikaši, protumačite mi san moj ako snove znate tumačiti?" (Yusuf, 43)

zelenih i sedam drugih sasušenih - pa da se vratim ljudima, da bi oni saznali." (Yusuf, 46)

Veoma je pozorno obraćanje Jusufu, a. s., njegovog druga iz tamnice: "Jusufe, o prijatelju..." Iz ovog obraćanja razumijemo da je Jusufov karakter vjernika i uzorni moral bio jednostavno uočljiv od strane drugih. Jusuf, a. s., je, kao i svi pejgamberi, imao ponašanje koje odaje povjerenje i koje ljudima uliva sigurnost. Jusufov drug iz tamnice mu je došao znajući za ovu njegovu odliku, vidjevši u njemu iskrenost i povjerenje. Prilikom ovog susreta zatražio je od Jusufa, a. s., da mu izda fetvu o vladarevom snu. Što se tiče Jusufa, a. s., on je san protumačio slijedećim riječima:

"Sijat ćete sedam godina uzastopno" - reče - "pa ono što požanjete u klasu ostavite, osim ono malo što ćete jesti, jer će poslije toga doći sedam teških koje će pojesti ono što ste za njih pripremili, ostat će jedino ono malo što ćete za sjetvu sačuvati. Zatim će, poslije toga, doći godina u kojoj će ljudima kiše u obilju biti i u kojoj će cijediti." (Yusuf, 47-49)

Kada je saznao kako je Jusuf, a. s., protumačio njegov san, vladar ga je pozvao u svoju audijenciju. Kada je izaslanik, kojeg je vladar poslao sa ovim pozivom, došao kod Jusufa, a. s., umjesto da odmah prihvati poziv, on se ponovo opredijelio za veoma pametan nastup. Da bi se shvatilo kako nedužan leži u tamnici, da je žrtva klevete i da bi istina konačno izašla na vidjelo, izaslanika je poslao natrag vladaru sa određenim pitanjima koja će osigurati ponovno istraživanje i analizu. Upitao je za žene koje su porezale ruke, koje su, doista, bile svjedok Jusufove, a. s., nevinosti i nemoralnosti vezirove žene. Svaka od njih je bila svjedok prvog stepena, ali se prije nije načinila situacija, odnosno sud na kome bi se tražilo njihovo svjedočenje. Iz tog razloga, Jusuf, a. s., je veoma dobro iskoristio ovu priliku. Ova situacija se na slijedeći način ističe u Kur'anu:

I vladar reče: "Dovedite mi ga!" I kad Jusufu izaslanik dođe, on reče: "Vrati se gospodaru svome i upitaj ga: 'Šta je s onim ženama koje su svoje ruke porezale - Vlasnik moj dobro zna spletke njihove!'" (Yusuf, 50)

Na ove Jusufove, a. s., riječi vladar je okupio žene i upitao ih za pozadinu slučaja:

"Šta se dogodilo kad ste Jusufa na grijeh navraćale?" - upita vladar. - "Bože sačuvaj!" - rekoše one - "mi o njemu ništa ružno ne znamo!" - "Sad će isitina na vidjelo izaći" - reče upravnikova žena - "ja sam njega na grijeh navraćala, on je istinu rekao. (Yusuf, 51)

Tako je, makar i nakon nekoliko godina, istina izašla na vidjelo. Ispostavilo se da su žene spremile klopku za Jusufa, a. s., a da je, naspram njihovih nemorlanosti, on postupao krajnje čedno. A to što je, unatoč tome što je sasvim očito da je nedužan, Jusuf, a. s., godine proveo u tamnici, nije nikakav gubitak ni nesreća. Svaki trenutak koji je on proživio planiran je od strane Allaha, dž. š., i taj plan sadrži veoma veliku milost i dobrotu. Biti u tamnici bilo je povod Jusufovog duhovnog odgoja, produbljivanja i sazrijevanja, a pokazivanjem uzornog ponašanja, približio se Allahu, dž. š. Slične nedaće i problemi, koje doživljava u toku dunjalučkog života, lijepa

Slike egipatskih vladara tog perioda

su nagrada za čovjekov Ahiret. Allah, dž. š., Svojim robovima, koji naspram nevolja pokažu strpljivost, koji čak i u najtežim uvjetima budu zahvalni i zadovoljni Allahovim odredbama, obećava lijep život i zadovoljstvo na Ahiretu.

Štaviše, vrijeme koje je Jusuf, a. s., proveo u tamnici bilo je povodom za još jedan hajir; stanje u Misiru Allah, dž. š., je podesio na način pogodan za njegov dolazak na vlast.

Pogleda li se na nastavak kazivanja, vidjet će se da je, nakon priznanja žena, Jusuf, a. s., posredniku rekao slijedeće:

(Jusuf je rekao:) "Isto tako neka on (vezir) zna da ga ja nisam, dok je bio odsutan, iznevjerio jer Allah ne da da se ostvare lukavstva podmuklih. Ja ne pravdam sebe, ta duša je sklona zlu, osim one kojoj se Gospodar moj smiluje. Gospodar moj zaista prašta i samilostan je." (Yusuf, 52-53)*

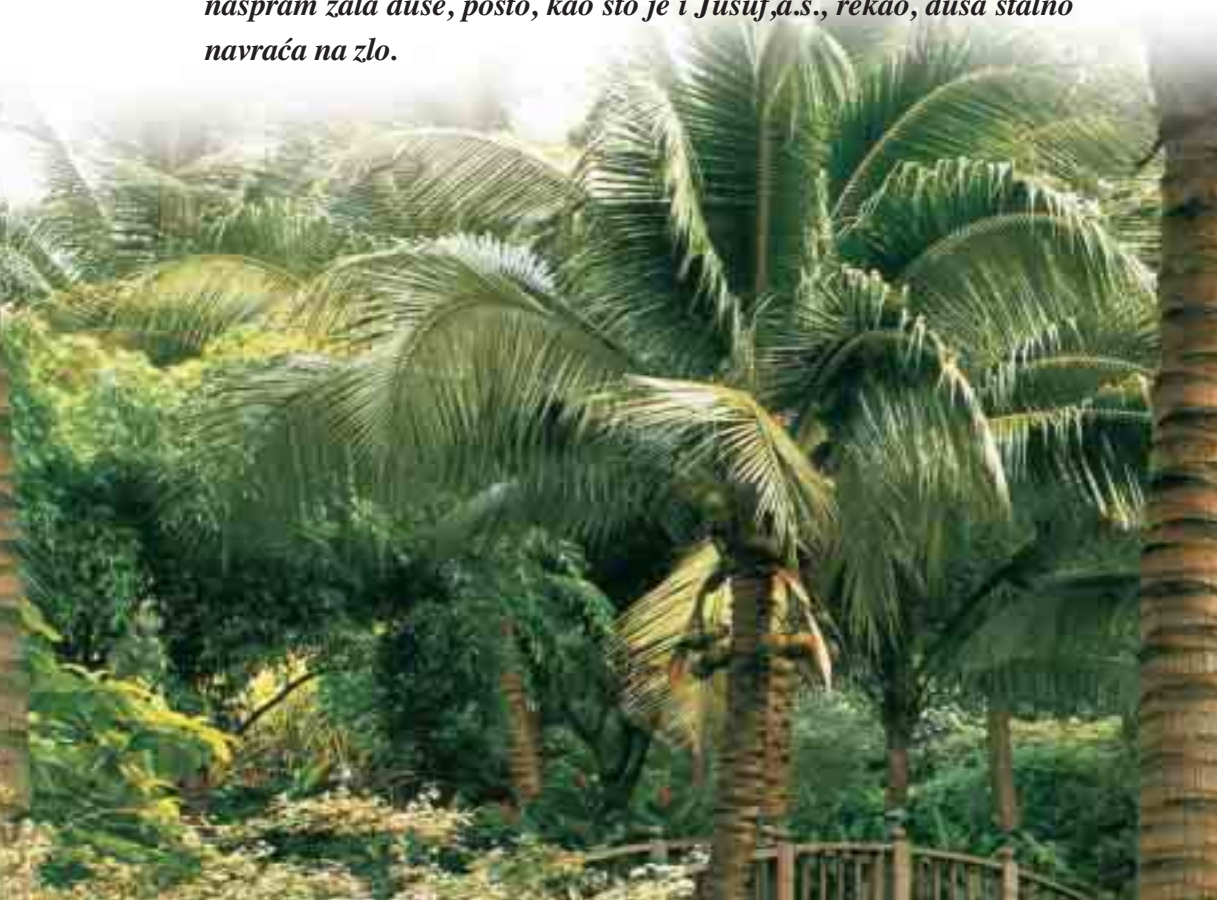
(*U prijevodima Kur'ana rahmetli B. Korkuta i dr. E. Karića navedene riječi se prevedene kao riječi prvog lica jednine ženskog roda. Prilikom rada na knjizi koristio sam nekoliko tuskih prijevoda, u kojima su, bezizuzetno, prevedene kao riječi prvog lica jednine muškog roda, odnosno kao riječi Jusufa, a. s. – op.prev.)

Moment koji ovdje privlači pozornost je to što Jusuf, a. s., prisutne ponovo podsjeća na Allaha, dž. š. Riječima da Allah, dž. š., ne da da se ostvare lukavstva podmuklih, on, zapravo, govori i to da je Allah, dž. š., Taj koji, u biti, ovaj slučaj iznosi na vidjelo. To je veoma bitna tačka, pošto se objelodanjenje klevete bačene na Jusufa, a. s., dogodilo Allahovim izunom. Vladar i ostali istinu su saznali u trenutku i na način kako je to Allah, dž. š., odredio. Odvija se sudbina koju je On odredio; preživljavanje ovih događaja je najhajrnije i najljepše.

Međutim, krajnje je bitno ono što je Jusuf, a. s., rekao u posljednjem od gore navedenih ajeta. Unatoč tome što je njegova

pravičnost bila toliko očita, što je bio izložen očitij kleveti, što je zbog toga niz godina proveo u tamnici i što je bio rob kojeg je, kad mu je data uloga pejgambera, Allah, dž. š., uzvisio nad ostalim, Jusuf, a. s., se ustegnuo od pravdanja svoje duše. Štaviše, uporedo sa time, on je saopćio i jednu veoma bitnu činjenicu: "...duša je sklona zlu, osim one kojoj se Gospodar moj smiluje." Ova je činjenica koja od svih vjernika iziskuje da u svakom trenutku svog života budu oprezni, pošto svi insani posjeduju dušu i tokom svog života, u svakom trenutku prolaze kroz iskušenja od strane Allaha, dž. š. Ponekad se ljudska duša sukobljava sa njegovom savješću i čovjek podliježe nagovoru jednog od njih. Veoma brižljivo, vjernici slušaju svoju savjest koja poziva na Allahovo zadovoljstvo. Što se tiče ostalih, oni žive pod jarmom svojih duša.

Ako vjernika obuzme nepromišljenost i ako poklekne pred svojom dušom, on se zbog toga mora pokajati i biti pažljiviji naspram zala duše, pošto, kao što je i Jusuf,a.s., rekao, duša stalno navraća na zlo.

PERIOD JUSUFOVE, A. S., UPRAVE U EGIPTU

MOĆ I VLAST U RUKAMA JUSUFA, A. S.

Nakon što je vladar saznao za istinu, za Jusufa, a. s., počinje jedan novi period. Svojim izaslanicima vladar naređuje da dovedu Jusufa, a. s. A kada je on došao, vladar mu povjerava jedan veoma bitan i prestižan položaj u svojoj sviti; načinio ga je povjerljivim savjetnikom. Ovo pitanje se na slijedeći način prenosi u Kur'anu:

I vladar reče: "Dovedite mi ga, uzet ću ga u svoju svitu" - i pošto porazgovara s njim, reče mu: "Ti ćeš od danas kod nas utjecajan i pouzdan biti." "Postavi me" - reče - "da vodim brigu o stovarištima u zemlji, ja sam zaista čuvaran i znan."

I tako Mi Jusufu dadosmo vlast u zemlji, boravio je ondje gdje je htio: milost svoju Mi dajemo onome kome hoćemo i ne dopuštamo da propadne nagrada onima koji dobra djela čine. A nagrada na onome svijetu je bolja za one koji vjeruju i koji se grijeha čuvaju. (Yusuf, 54-57)

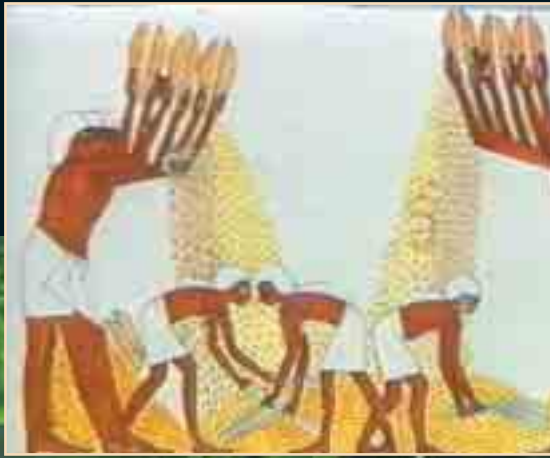
Kao što je poznato, Jusuf, a. s., je u Misir ušao kao rob, potom je postao žrtva jedne krajnje ružne i loše klevete, kao što je "bacanje oka na čast tuđe žene", i bačen u tamnicu. Međutim, Allah, dž. š., je

načinio jednu promjenu, koja, posmatrajući površno, izgleda nemoguća, i Jusufa, a. s., koji se nalazio u ovim teškim uvjetima, u jednom trenutku doveo u položaj čovjeka koji ima udjela u vlasti Misira. U biti to, odnosno realizacija situacija koje naizgled djeluju kao nemoguće, predstavlja jedno Allahovo znanje i umjetnost. Kao što je i saopćeno u Kur'anu: "Koliko su puta malobrojne čete, Allahovom voljom, nadjačale mnogobrojne čete!" (Al-Baqarah, 249), Allah, dž. š., kao fakat imana, vjernike izbavlja iz uvjeta koji izgledaju kao najteži i nerješivi i dovodi ih u stanje trijumfa nad nevjernicima. Jedina obaveza vjernika je da nikada ne posrću u svojoj vjeri u Allahova obećanja i da se uvijek oslanjaju i uzdaju u Allaha, dž. š.

Postići moć i vlast, dominirati novcem i imetkom i imati kompetencije za njihovo trošenje krajnje su tačke do kojih mogu dospjeti ljudi koji vode život daleko od vjere. To je glavni cilj za koji oni vode borbu i za koji zalažu i svoje živote. Međutim, kao što se vidi, Allah, dž. š., Jusufa, a. s., izbavlja iz tamnice i daruje mu sve

Prema staroegipatskim izvorima, onima koje su postavljali na čelo državne riznice, vladari su darivali prsten poput ovoga. Sasvim je moguće da je i Jusuf, a. s., nosio ovakav prsten koji simbolira moć i vlast.

Na ovim staroegipatskim slikama prikazan je sedmogodišnji period rodnosti, koji je prethodio sedmogodišnjem periodu suše.

*"Sijat ćete sedam godina uzastopno" - reče -
"pa ono što požanjete u klasu ostavite, osim ono malo što ćete jesti, jer će poslije toga doći sedam teških koje će pojesti ono što ste za njih pripremili, ostat će jedino ono malo što ćete za sjetvu sačuvati.*

*Zatim će, poslije toga, doći godina u kojoj će ljudima kiše u obilju biti i u kojoj će cijediti."
(Yusuf, 47-49)*

U filmu koji govori o životu Jusufa, a. s., na ovaj način je prikazana žitnica prije suše i isto to područje u vrijeme same suše

Freska iz tog perioda koja prikazuje stanovništvo Egipta pogođeno glađu i sušom.

Na stereoegipatskim natpisima, koji datiraju od 1700. do 1550. godine p.n.e., na detaljan se način opisuje sedmogodišnja nestašica iz perioda Jusufa, a. s.

Slike koje ilustriraju godine teške gladi

Gravura i slika koja prikazuje egipatsku upravu, koja je u vrijeme rodosti deponirala jedan dio ljetine, prilikom podjele namirnica u vrijeme nestašice

ove blagodati. Eto, isto tako je i mudrost to što Allah, dž. š., odmah nakon što je Jusufu dao moć, vlast i imetak, podsjeća na Ahiret.

Tako se, zapravo, podsjeća na činjenicu da položaj i imetak, koji se daju na dunjaluku, u biti nemaju nikakav značaj, da je Ahiret ono što je istinski bitno, ono što se treba imati na pameti i ono što je daleko hajirnije. Na taj način Allah, dž. š., lica ljudi od dunjaluka

okreće prema Ahiretu. Međutim, kada se u posljednjoj rečenici ajeta podsjeća na ovo pitanje i kada se saopćava da je nagrada na Ahiretu bolja, isto tako se saopćava da to važi za "one koji vjeruju" i "one koji se grijeha čuvaju".

Postoji još jedna veoma bitna činjenica koja se vjernicima pokazuje u kazivanju o Jusufu, a. s., a koju Allah, dž. š., saopćava na slijedeći način:

Ta, doista, s mukom je i last, zaista, s mukom je i last! (Al-Inširah, 5-6)

Kao što se saopćava u suri Al-Inširah, Allah, dž. š., obećava vjernicima da će nakon svake nevolje stvoriti olakšicu. Što se tiče života Jusufa, a. s., on je ispunjen primjerima toga. Činjenice kao što su spašavanje iz bunara, davanje i odgoj od strane dobre porodice i dolazak na čelo državne blagajne nakon tamnice jasni su dokazi kako Allah, dž. š., nakon svake poteškoće i nevolje, stvara olakšice i ljepote.

JUSUFOV SUSRET SA BRAĆOM I NJEGOVA TAKTIKA

Tako je Jusuf, a. s., došao na čelo državne blagajne Misira. Nakon izvjesnog vremena, radi trgovanja, njegova braća, koja su ga bacila u bunar, dolaze u Misir; izvedeni su pred njegovu audijenciju. Međutim, oni Jusufa nisu prepoznali. Što se tiče Jusufa, a. s., on je njih odmah prepoznao i priredio im jedan krajnje pametan plan. Ponudio im je materijalnu korist i rekao da je on jedan gostoljubiv insan. Računao je da će ih se to dojmiti i da će tako uraditi ono što on bude želio. A da je, radeći to, za cilj imao dospijevanje do mlađeg brata, razumije se iz sljedećih ajeta:

I dođoše braća Jusufova i uđoše k njemu, pa ih on poznade, a oni njega ne poznadoše. I kad ih namiri hranom

Zahvaljujući opreznoj upravi Jusufa, a. s., živežne namirnice su se dijelile za kapital. Ljudi su, radi trgovine, u grupama nadirali u Egipat. Ova trgovina je predstavljena na slici gore, a i na staroegipatskim freskama pored nje

potrebnom, reče: "Dovedite mi svoga brata koji je ostao s ocem vašim, zar ne vidite da punu mjeru dajem i da goste ne može biti bolje primam. Ako mi ga ne dovedete, nećete više od mene hrane dobiti i ne dolazite mi!" (Yusuf, 58-60)

Kao što se vidi u ajetima, ističući da je, povrh svega, i pravedan čovjek, Jusuf, a. s., im je povećao želju u kontekstu onoga što su željeli. U tom svome planu bio je prilično uspješan. Ističući i da, ukoliko mu ne dovedu svoga brata, sa njima više neće trgovati niti se susretati, kod njih je pobudio zabrinutost da bi se mogli naći u nevolji.

Upravo je utjecaj Jusufovog govora postao odmah vidljiv na braći. Vjerovali su da će, zbog moći i raskoši kojom je raspolagao, uspjeti realizirati ono što je od njih tražio pa su odlučili da urade sve što je u njihovoj moći kako bi doveli brata:

"Pobrinut ćemo se da ga nekako od oca njegova izmamimo, zaista ćemo tako postupiti" - rekoše oni. (Yusuf, 61)

Kao što se vidi, ova Jusufova taktika je bila krajnje dobro smišljena, pošto, u slučaju da im na taj način nije ponuđen materijalni interes i da nisu ucijenjeni određenim uvjetima, oni bi se možda ponijeli opušteno i ne bi doveli brata. Ali, Jusuf, a. s., posao nije prepuštao njihovoj volji te je pripremio tako besprijekoran plan kome se neće moći suprotstaviti.

Pored svih ovih smišljenih predostrožnosti, Jusuf, a. s., je poduzeo još jednu mjeru kako bi plan učinio sigurnijim. Prije no što su njegova braća napustila Misir, naredio je svojim momcima da njihove stvari, odnosno novac koji su dali za namirnice, neprimjetno stave u njihove toware. Tako im je, dajući im i namirnice, a i novac koji su za to dali, osigurao još jedan veliki materijalni interes. Ovaj slučaj se u suri Yusuf iznosi slijedećim riječima:

*Braća Jusufova, a. s.,
koja su ga bacila u bunar,
radi uzimanja namirnica,
nakon mnogo godina
pojavila su se pred
Jusufom, a. s.*

*A Jusuf reče momcima svojim: "Stavite njihove stvari u
tovare njihove, oni će ih, kad se vrate svojima, prepoznati i
opet će se vratiti." (Yusuf, 62)*

*Pouka koje vjernici trebaju izvući iz ovih, jedne iza drugih
preduzetih mjera predostrožnosti je i ta da se, prilikom pravljenja
nekog dogovora sa ljudima nepovjerljive savjesti, slabe vjere i
etike, trebaju preduzeti raznovrsne mjere koje će, naspram
mogućnosti njihovog kvarenja sporazuma, osigurati realizaciju
dogovora. Neprepuštanje situacije suprotnoj strani, odnosno
inicijativi ljudi slabog imana znak je vjernika.*

ZAHTJEVI JUSUFOVE BRAĆE OD OCA

*Kao što je poznato, jedna od najbitnijih odlika nevjernika je da
su veoma skloni materijalnome i da se povinjavaju pred svime i
svakome ko će im osigurati korist. Upravo, ni Jusufova, a. s., braća
se nisu mogla usuditi na propuštanje materijalne prilike koja im se
ukazala. Nakon napuštanja Misira, vratili su se pravo ocu i,
obećanjem da će ga doista čuvati, zatražili od njega brata:*

*I pošto se vratiše ocu svome, rekoše: "O oče naš, više nam
neće hranu davati. Zato pošalji s nama brata našeg da bismo
dobili hranu, a mi ćemo ga zaista čuvati." (Yusuf, 63)*

Međutim, njihov otac im ne vjeruje:

"Zar da vam ga povjerim kao što sam prije povjerio brata njegova?" - reče on. "Ali, Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji!" (Yusuf, 64)

Obratimo li pažnju, vidjet ćemo da i Jakub, a i Jusuf, a. s., obično svoje govore okončavaju slavljenjem i veličanjem Allaha, dž. š. To je primjer da se, u svim prilikama i u svakom trenutku, vjernici trebaju sjećati Allaha, dž. š., i da Ga nikada ne smiju zaboraviti.

Ali, Jusufova braća su posjedovala jednu veliku požudu za postizanjem materijalne dobiti. Iz tog razloga su uložili nesebične napore kako bi udovoljili svog oca:

A kad otvoriše toware svoje i nađoše da su im vraćene stvari njihove, oni rekoše: "O oče naš, šta možemo više poželjeti? Evo, vraćene su nam stvari naše, i hranom ćemo čeljad našu namiriti, i brata našeg ćemo čuvati, a i jedan kamilin tovar hrane ćemo više dobiti; to je neznatan tovar." (Yusuf, 65)

Zato što im nije vjerovao, otac je od njih tražio čvrsto obećanje da će vratiti brata:

"Ja ga s vama neću poslati" - reče - "dok mi se tvrdo Allahom ne zakunete da ćete mi ga doista vratiti, osim ako ne nastradate." I pošto mu se oni zakleše, on reče: "Allah je jamac za ono što smo utanačili! (Yusuf, 66)

Veoma značajnu mudrost predstavlja Jakobovo, a. s., podsjećanje da je Allah, dž. š., svjedok ove zakletve, a potom i isticanje da je Allaha, dž. š., učinio jamcem. To nam pokazuje da je iziskivanje zakletve Allahovim imenom od ljudi slabog imana veoma efektan metod za njihovo usmjeravanje na hajir, jer, ako suprotna strana posjeduje imalo straha od Allaha, dž. š., pomislit će na to i ponašati se pošteno.

Nakon što je od svoje djece uzeo čvrsto obećanje, Jakub, a. s., ih je podsjetio da budu oprezni i da u Misir uđu na različite kapije:

"O, sinovi moji," - reče onda - "ne ulazite na jednu kapiju, već na razne kapije, a ja vas ne mogu spasiti od onoga što vam Allah odredi; moć pripada jedino Njemu, ja se u Njega uzdam, i neka se samo u Njega uzdaju oni koji se uzdaju!"
(Yusuf, 67)

Ovaj nasihat koji je Jakub, a. s., dao svojim sinovima, krajnje je bitan. U ovim ajetima se skreće pažnja na to da se svugdje i u svakom trenutku vjernici trebaju ponašati oprezno i da, proračunom mogućih opasnosti, trebaju poduzeti mjere opreza.

Međutim, u isto vrijeme, Jakub, a. s., je, kao i obično, nakon ovih riječi ponovo podsjetio na bit svega. Rekao je da je Allah, dž. š., Taj koji određuje, da je nemoguće promijeniti nešto što je On odredio i da se treba uzdati jedino u Njega. Ovo su veoma značajna podsjećanja. Ovdje se u pravom smislu riječi vidi poimanje istinskog oslanjanja na Allaha, dž. š., koje treba posjedovati vjernik. U narodu postoji pogrešno shvatanje sudbine i oslanjanja na Allaha, dž. š. Neki misle da se događaji dešavaju sa mjerama koje su sami preduzeli, da se sve rješava određenim uzrocima. Poneki, pak, u svjetlu logike "inače, sasvim je određeno šta će se dogoditi, nema potrebe da mi preduzimamo bilo šta", posjeduju jedno pogrešno poimanje oslanjanja na Allaha, dž. š. Međutim, oba ova pristupa su pogrešni. Insan je dužan da se u svim pozicijama ponaša oprezno, da prigrli svakojake povode, ali da ne zaboravlja da je ishod Allahova odredba. Mjere, naravno, ne utječu ni na koji događaj, ali ih je, u cilju ibadeta, potrebno pedantno preduzeti.

Jakub, a. s., je bio jedan besprijekoran vjernik koji je bio svjestan ove tajne. Podsjećanje na Allaha, dž. š., u svim svojim govorima i razmišljanje o unutarljivoj strani događanja alameti su njegove

bogobojaznosti. Da je Jakub, a. s., bio rob obdaren znanjem, Allah, dž. š., saopćava u slijedećem ajetu:

I kad uđoše onako kako im je otac njihov naredio, to im nimalo nije pomoglo da budu pošteđeni onoga što im je Allah bio odredio, jedino se ostvarila želja Jakubova, koju je izvršio, a on je, uistinu, veliki znalac bio, zato što smo ga Mi naučili, ali većina ljudi ne zna. (Yusuf, 68)

JUSUFOV SUSRET SA MLAĐIM BRATOM

Jusufova braća su, ovaj put sa svojim mlađim bratom, došla u Misir i još jednom izašla pred Jusufa, a. s. Tu je Jusuf mlađeg brata odvojio od ostalih i otkrio mu svoj stvarni identitet:

I kad iziđoše pred Jusufa, on privi na grudi brata svoga i reče; "Ja sam, doista, brat tvoj i ne žalosti se zbog onoga što su oni uradili." (Yusuf, 69)

Iz Jusufovih riječi se razumije da njegova braća čine nešto što će ga ražalostiti i nanijeti mu nevolje. To je jedan drugi pokazatelj njihovog karaktera udaljenog od vjere.

Nakon susreta sa bratom, Jusuf, a. s., ga je, opet jednom krajnje promišljenom taktikom, zadržao kod sebe. Tako je svog mlađeg brata spasio nevolja koje su mu pričinjavali ostali. Ova Jusufova taktika se na slijedeći način iznosi u Kur'anu:

I pošto ih namiri potrebnom hranom, stavi jednu čašu u tovar brata svoga, a poslije jedan glasnik stade vikati: "O, karavano, vi ste, doista, kradljivci!" Oni im pristupiše i upitaše: "Šta tražite?" "Tražimo vladarevu čašu" - odgovoriše. - "Ko je donese, dobit će kamilin tovar hrane. Ja za to jamčim!" - Allaha nam" - rekoše oni - "vi znate da mi nismo došli činiti nered na Zemlji, i mi nismo kradljivci." "A kakva je kazna kradljivcu ako ne govorite istinu?" -

upitaše. "Kazna je onome u čijem se tovaru nađe - sam on" - odgovoriše. - "Eto tako mi kažnjavamo kradljivce." I on poče s vrećama njihovim, prije vreća brata svoga, a onda izvadi čašu iz vreće brata svoga. - Mi poučismo Jusufa da tako varku izvede. - On po vladarevu zakonu nije mogao uzeti kao roba brata svoga, ali je mogao Allahovim dopuštanjem. Mi uzvisujemo onoga koga Mi hoćemo, a nad svakim znalцем ima još znaniji. (Yusuf, 70-76)

Prema zakonu Misira, Jusuf, a. s., svog brata nije mogao zadržati kod sebe, ali je uspio u tome zahvaljujući svome planu. Prema planu, prvo je u vreću svoga brata sakrio čašu, a potom im se jedan od njegovih ljudi obratio na način kako će ih uvući u psihologiju krivca i osigurati osjećaj potištenosti. Odmah potom je saopćio da je čaša vladareva i da će devinim tovarom hrane nagraditi onoga ko ju pronađe. Tako je načinjen osjećaj da se radi o velikom ekscesu, a preduzeo je još jedan korak kako bi onemogućio njihovo razumijevanje da je riječ o taktici.

Potom ih je upitao koja će, po zakonu, biti kazna onome kod koga se nađe čaša. Prema zakonu, zadržat će se onaj u čijem tovaru se nađe čaša. Međutim, kako se ne bi otkrilo da je to varka, nije odmah pretraživao bratov tovar, već je počeo kopati po ostalima.

Nakon što se čaša pojavila u vreći njihovog brata, ostala braća su se odmah pomirila sa situacijom; okrivili su brata za krađu, a, povrh svega, ponavljanjem prethodne klevete, nastojali su pod optužbom ostaviti Jusufa, a. s.:

"Ako je on ukrao" - rekoše oni - "pa i prije je brat njegov krao!" ... (Yusuf, 77)

Međutim, njegova braća su veoma dobro znala da njihov brat ne krade i da je veoma pošten insan. Prema kur'anskom moralu, vjernici, jedni prema drugima, gaje lijepo mišljenje i međusobno se

štite od kleveta. A to što Jusufova braća nisu štitila mlađeg brata i što su oklevetali Jusufa, pokazatelj je njihovog dvoličnog i prevarantskog karaktera.

Naspram ove situacije, Jusuf, a. s., je postupio krajnje smireno: "... I Jusuf im ne reče ništa. "Vi ste u gorem položaju" - pomisli u sebi - "Allah dobro zna kako je bilo to o čemu govorite." (Yusuf, 77)

Jusufov ovdašnji stav primjer je i sa aspekta oslanjanja na Allaha, dž. š., a i sa aspekta racionalizma. Kada čuju i najmanju riječ uperenu protiv njih, nevjernici se nerviraju, zapjene i emotivno reagiraju. Međutim, Jusuf, a. s., je sakrio svoje misli i nikako ih nije otkrio prisutnima.

Nastavak događaja se u ajetima iznosi na slijedeći način:

"O, upravnike," - rekoše oni - "on ima vrlo stara oca, pa uzmi jednog od nas umjesto njega! Mi vidimo da si ti dobar čovjek." "Sačuvaj Bože," - reče - "da uzmem nekog drugog do onoga u koga smo naš predmet našli! Tada bismo zaista bili nepravedni!" I kad izgubiše svaku nadu, odvojiše se u

Slike koje ilustriraju pronalazak izgubljene vladareve čaše u tovaru jednog od braće Jusufa, a. s.

stranu da se posavjetuju. "Zar ne znate" - reče najstariji među njima - "da ste se ocu svom Allahom zakleli, a i prije Jusufa upropastili. Neću napustiti ovu zemlju dok mi to otac moj ne dozvoli ili dok Allah u moju korist ne presudi, a On je Sudija najbolji." (Yusuf, 78-80)

Ovdje se vidi da je jedan među okrutnom Jusufovom braćom bio savjesniji u odnosu na druge. Slična situacija se desila i prilikom Jusufovog bacanja u bunar i, dok su ga većina braće htjela ubiti, jedan od njih je rekao: "Ako baš hoćete nešto učiniti, onda Jusufa ne ubijte, već ga na dno nekog bunara bacite, uzet će ga kakva karavana" (Yusuf, 10). Možda je riječ o jednom te istom bratu. (Allah, dž. š., najbolje zna.) Struktura sa kojom se ovdje susrećemo

U filmu o životu Jusufa, a. s., ovako se prikazuje trenutak kada se iz tovara njegovog brata pojavila vladareva čaša. U normalnim uvjetima Jusuf, a. s., svoga brata nije mogao zadržati kod sebe, ali je to uspio zahvaljujući pametno smišljenom planu.

je jedan zanimljivi ljudski karakter: karakter koji savjesno uviđa da su pogreške grijesi koji se čine oko njega, ali koji se dovoljno ne suprotstavlja tome i koji je jedino u stanju iskazati jednu nedostatnu opoziciju. Ma koliko da je, u poređenju sa okrutnim i nesavjesnim ljudima, to jedan pozitivniji model, on, u poređenju sa karakterom istinskog vjernika, biva veoma faličan i nedovoljan.

Naspram jednog ponašanja koje je u proturječnosti sa Allahovom vjerom, okrutnosti i nesavjesnošću, karakter vjernika iziskuje neodložno djelovanje i jednu djelotvornu borbu. Vjernik nikada ne posustaje, ne pada pod utjecaj većinskih okrutnika iz svog okruženja, ne obuzima ga "psihologija mase" i beskompromisan je u kontekstu pravičnosti. Kada bi i svi oko njega skrenuli, on se ne odvaja sa Allahovog Puta.

Međusobni razgovori Jusufove braće se u nastavku kazivanja prenose na slijedeći način:

Vratite se ocu svome pa recite: O, oče naš, sin tvoj je ukrao; mi tvrdimo samo ono što smo vidjeli, a mi se nismo mogli onoga što je bilo suđeno sačuvati. Pitaj grad u kome smo boravili i karavanu s kojom smo došli. Mi zaista govorimo istinu!' "Nije tako" - reče Jakub - "nego vam se duše na to polahkomiše, a meni lijepo strpljenje ostaje! Nadam se da će mi ih Allah sve vratiti; uistinu On sve zna i mudar je."

(Yusuf, 81-83)

Obrati li se pažnja, vidjet će se da su Jusufova braća povjerovala da je njihov brat doista ukrao. Međutim, kao što je i prije spomenuto, to njihovo mišljenje je veoma pogrešno. Trebali su znati da jedan vjernik to nikada neće počinuti, trebali bi imati pozitivno ubjeđenje i misliti da je posrijedi izvjesni nespোরазум. Jakub, a. s., je upravo na takav način manifestirao svoj vjernički pristup. Apsolutno nije prihvatao mogućnost da je njegov sin počinio krađu

pošto je znao da je on vjernik i da se boji svoga Gospodara. Pored toga, zato što je znao da oni iskazuju jedan moral koji je daleko od vjere, ostalim sinovima on nije vjerovao, mislio je da je i to opet neka njihova spletk.

Jakubovo, a. s., oslanjanje na Allaha, dž. š., u ovoj situaciji, također je jedan uzorni moral vjernika. Unatoč tome što je mislio da je u pitanju neka greška u kontekstu onoga što je zadesilo njegovog sina, da je posrijedi neka varka, on se usmjerio ka Allahu, dž. š., i mirno zatražio pomoć od Njega. Štaviše, ponovo je istakao da je "lijepo strpljenje" ono što njemu ostaje. Jakub, a. s., nikada nije gubio nadu. Nadao se čak da će mu Allah, dž. š., uskoro vratiti i Jusufa i njegovog brata.

Osim toga, vjerovati da se u svakom događaju nalazi neki hajir jedna je od istaknutijih odlika mu'mina. Hajir postoji i u tome što su njegova braća povjerovala da je njihov mlađi brat ukrao čašu. Tako su jednostavno bili ubijeđeni u ostavljanje mlađeg brata u Misiru, a Jusufu, a. s., nisu stvarali probleme.

Što se tiče Jakuba, a. s., on je bio svjestan one tajne, odnosno da se sve stvara od strane Allaha, dž. š., i da je hajir za vjernike. Upravo, najpozornija tačka u ajetima je da događaje ne veže materijalnim uzrocima, da ne razmišlja površnom logikom uzrok-rezultat i da kategorično zna da je sve pod kontrolom Allaha, dž. š. I ovaj primjer nam pokazuje da vjernici, bez obzira na sve i ma koliko uvjeti izgledali kao nemogući, nikada ne smiju gubiti nadu u Allaha, dž. š. Uvijek, ispunjeni nadom, trebaju moliti Allaha, dž. š., za pomoć.

Međutim, Jakub, a. s., se nalazi u specifičnoj situaciji. Unatoč tome što zna da je sve ono što ga zadesi stvoreno od strane Allaha, dž. š., on se nije mogao suzdržati od tuge za Jusufom i njegovim bratom. A to je jedno iskušenje za njega. Tako da su mu, u pogledu

kur'anskih saopćenja, od tuge za Jusufom oči pobijeljele, odnosno oslijepio je. Što se tiče njegovih sinova, oni ga upozoravaju riječima da će zbog tuge "teško oboljeti ili umrijeti":

I okrenu se od njih i reče: "O, Jusufe, tugo moja!" - a oči su mu bile pobijeljele od jada, bio je vrlo potišten. "Allaha nam," - rekoše oni - "ti toliko spominješ Jusufa da ćeš teško oboljeti ili umrijeti!" "Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim, a od Allaha znam ono što vi ne znate" - reče on. (Yusuf, 84-86)

U ovim ajetima se, također, upozorava na činjenicu da tuga može prouzrokovati teška oboljenja. Upravo, u nizu kur'anskih ajeta Allah, dž. š., govori "Ne padajte u očaj", "Ne budite tužni". Ukoliko se ne bude pridržavalo ovoj odredbi, negativne konotacije odmah postaju vidljive. Mimo psiholoških utjecaja, tuga izaziva i veoma negativne fiziške devijacije, kao što je modrenje podočnjaka, lice poprima jedno napregnuto stanje, bijeljenje kose, iznurenost tijela...

U nastavku kazivanja govori se o tome kako je Jakub, a. s., otišao sinovima i zatražio da se raspitaju za Jusufa i njegovog brata:

"O, sinovi moji, idite i raspitajte se za Jusufa i brata njegova, i ne gubite nadu u milost Allahovu; samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost." (Yusuf, 87)

Tačka na koju se ovdje skreće pažnja je činjenica da je Jakub, a. s., bio siguran u to da je Jusuf, a. s., još živ. Jedan od razloga ove sigurnosti može biti jedno posebno znanje kojim je Allah, dž. š., obdario Jakuba, a. s. U pogledu kur'anskih saopćenja Svojim pejsamberima i određenim ljudima Allah, dž. š., na ovaj način daje znanja kao što su izražena moć predosjećaja, vidovitost, mogućnost pravilnog prosuđivanja situacije i mudrost. Zato, je potrebno potčiniti se ovim, znanjem obdarenim, ljudima, vjerovati i povinovati im se.

Druga činjenica koja se naglašava u navedenom ajetu je potreba da vjernici u svim okolnostima budu ispunjeni nadom. Jakub, a. s., nikada nije gubio nadu da će pronaći Jusufa, a. s., i njegovog brata, a svojim sinovima je savjetovao da ne gube nadu u Allahovu milost. Gubiti nadu u Allahovu mislost duhovno je stanje nevjernika, a ne muslimana.

PREPOZNAVANJE JUSUFA, A. S., OD STRANE BRAĆE

Ponovni susret Jakubovih, a. s., sinova sa Jusufom, a. s., na slijedeći se način saopćava u Kur'anu:

*I kad oni iziđoše pred Jusufa, rekoše: "O, upravniče, i nas i čeljad našu pritisla je nevolja; donijeli smo malo vrijedne stvari, ali ti nam podaj punu mjeru i udijeli nam milostinju, jer Allah doista nagrađuje one koji milostinju udjeljuju."
(Yusuf, 88)*

Veoma je zanimljiv nastup Jusufove braće istaknut na kraju prethodnog ajeta. Nakon što traže da im Jusuf oprost, oni spominju

Slika koja ilustrira trenutak kada je Jusuf, a. s., braći otkrivao svoj identitet. Sjećajući se šta su mu u prošlosti učinili, njegova braća su priznali da su pogriješili i da se kaju zbog toga.

Allaha, dž. š., i podsjećaju na to da Allah, dž. š., nagrađuje one koji sadaku dijele. To je, nesumnjivo, jedan od pokazatelja njihove dvoličnosti. Unatoč tome što vode jedan život kojim Allah, dž. š., nije zadovoljan i što svojim djelima zaboravljaju na Allaha, dž. š., oni spominju Allaha, dž. š., kada su u pitanju interesi. Diosta, da Allah, dž. š., voli one koji udjeljuju činjenica je koja je saopćena u Kur'anu, i u to nema sumnje. Uza sve to, unatoč tomu što su oni ljudi koji zanemaruju Allahovo zadovoljstvo, oni spominju Allaha, dž. š., jedino kada je u pitanju interes i misle da će tako uspjeti dojmiti ljude od kojih očekuju interes.

U narednom ajetu Jusuf, a. s., je, naspram ovog zahtjeva za pomoći od njegove braće, bez ikakvog obraćanja pažnje na njihove riječi, aludirao na svoj identitet. Tako je osigurao da shvate o kome je riječ:

"A znate li" - upita on - "šta ste s Jusufom i bratom njegovim nepromišljeno uradili?" "A da ti nisi, uistinu, Jusuf?" - povikaše oni. - "Da ja sam Jusuf, a ovo je brat moj, Allah nam je milost darovao; ko se bude Allaha bojao i ko strpljiv bude bio - pa, Allah, uistinu, neće dopustiti da propadne nagrada onima koji dobra djela čine." "Allaha nam," - rekoše oni - "Allah te je nad nama uzvisio, mi smo doista zgriješili." (Yusuf, 89-91)

Kao što se i razumije iz formulacija ajeta, Jusufova braća su u tom trenutku izvršili svojevrsan preračun onoga što su u prošlosti počinili Jusufu, a. s., pokajali su se i priznali da su pogriješili. Ovdje se inzistira na jednoj veoma bitnoj činjenici: opredjeljenje, odabir je posao koji pripada Allahu, dž. š. Ova činjenica se u Kur'anu saopćava slijedećim ajetom: "Gospodar tvoj stvara šta hoće, i On odabira. Oni nemaju pravo birati..." (Al-Qasas, 68)

Što se tiče Jusufa, a. s., on je braći dao slijedeći odgovor:

Ikona koja predstavlja Jusufovu braću u trenutku iskazivanja kajanja zbog onoga što su počinili

"Ja vas sada neću koriti", reče - "Allah će vam oprostiti, od milostivih On je najmilostiviji!" (Yusuf, 92)

Kao što se razumije iz prethodnog ajeta, unatoč tome što se nalazio na položaju da ih, ukoliko to želi, može kazniti ili ponijeti se loše prema njima, Jusuf, a. s., svoju braću nije podvrgao nikakvoj istrazi i već je rekao da ih ne kori. Štaviše, od Allaha, dž. š., je zatražio njihov oprost te ih podsjetio na to da je Allah, dž. š., najmilostiji od svih milosnih.

Ovakav stav Jusufa, a. s., veoma je značajan primjer svim vjernicima. Neupućeni ljudi se u ovakvim situacijama ponašaju vođeni logikom osвете. Što se tiče vjernika, oni, kao što se vidi u primjeru Jusufa, a. s., ne jure za ličnim pravima, svjesni su da je oprost djelo kojim je Allah, dž. š., zadovoljan. U skladu ajeta "Ti sa svakim - lijepo! I traži da se čine dobra djela, a nezalica se kloni!" (Al-A'raf, 199), oni opraštaju zlodjela i, uzvraćajući dobročinstvom, iskazuju jedan superiorni moral.

ZNANJE KOJE JE POSJEDOVAO JAKUB, A. S.

Nakon ovog svog govora, Jusuf, a. s., je dao braći košulju i rekao da je odnesu ocu:

Ovu košulju svoju odnesite i na lice moga oca je stavite, on će progledati, i svu čeljad svoju mi dovedite!" I kada karavana napusti Misir, otac njihov reče: "Ja zbilja osjećam miris Jusufov, samo ne recite da sam pomatuhio." "Allaha nam," - rekoše oni - "ti i sada kao i prije griješiš." (Yusuf, 93-95)

Kao što se vidi iz prethodnih ajeta, njegova porodica misli da, zbog svoje velike žudnje za sinom, Jakub, a. s., griješi. Postoji veoma mudra pouka koja ih je podsjetila na ovu pomisao: nije uvijek ispravno procjenjivanje događaja samo prema uzrocima i njihovom vanjskom izgledu. Allah, dž. š., u Kur'anu spominje djela koja se ponekad vrše posebno datim znanjem. Na primjer, o ovom pitanju se detaljno govori i iznose se o njemu primjeri u kazivanju o onome što su preživljavali Musa, a. s., i učena osoba. (Radi detaljnijih podataka v. Musa, a. s., Harun Yahya, Bosančica-print, februar 2004) Allah, dž. š., je inače saopćio da je i Jakub, a. s., jedan učen rob. Ponašanje koje je iskazivao zbog ovog svog znanja njegova porodica nije mogla shvatiti; pristupom jednim površinskim uglom promatranja, mislili su da je on u zabludi.

Nakon što je dobio košulju, Jakub, a. s., je svoju porodicu podsjetio na znanje kojim ga je obdario Allah, dž. š.:

A kad glasonoša radosne vijesti dođe, on stavi košulju na lice njegovo i on progleda. "Zar vam ne rekoh - reče - "da ja znam od Allaha ono što vi ne znate." (Yusuf, 96)

Kao što se vidi, obistinilo se ono što je Jusuf, a. s., prethodno rekao; kada je košulja stavljena na lice njegovog oca, nestalo je

njegove bolesti i on je progledao. Njegov otac je ozdravio. Osim toga, obistinilo se i ono što je Jakub, a. s., rekao. Još prije je osjetio i vidio da će vidjeti Jusufa. To je, nesumnjivo, jedan pokazatelj da su obojica bili robovi obdareni znanjem.

POTVRDA JUSUFOVOG, A. S., SNA

JUSUFOV SUSRET SA PORODICOM

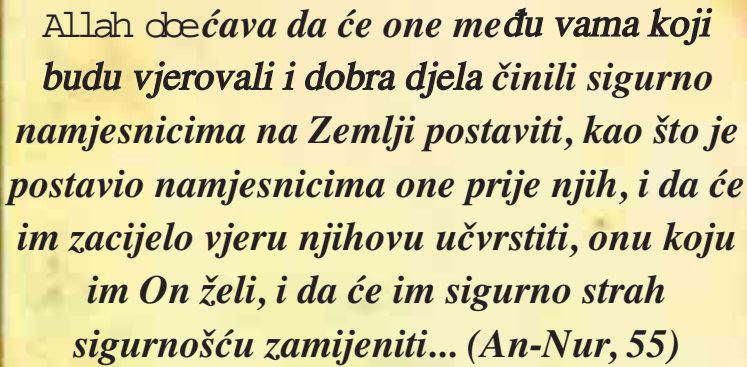
Uporedo sa saznanjem da je Jusuf u životu i dolaskom Jakubu dokaza (košulje) o tome, objelodanila se i laž koju su Jusufova braća godinama tajili. Oni su rekli ocu da je Jusufa pojeo vuk, međutim, Jusuf, a. s., je bio u životu. Uporedo sa objelodanjenjem ove činjenice, Jakubovi sinovi su od njega zatražili da zamoli Allaha, dž. š., da im oprost:

"O, oče naš," - rekoše oni - "zamoli da nam se grijesi oprost, mi smo, zaista zgriješili." "Zamolit ću Gospodara svoga da vam oprost" - odgovori on - "jer On prašta i On je milostiv." (Yusuf, 97-98)

Obratimo li pažnju, vidjet ćemo da Jakub, a. s., nije odmah molio za oprost, već da je to rekao u budućem vremenu (futura). Zašto Jakub, a. s., nije odmah zamolio oprost za svoju djecu? Mudrost toga je možda to što je htio promatrati njihov stav i ponašanje nakon toga. Možda je htio vidjeti da li su oni doista odustali od svojih grijeha, izvjesno vrijeme promatrati njihovu iskrenost i prema tome donijeti svoj sud. Zbog toga, zajedno sa tim sudom, moguće je

razumjeti da će se pomoliti za njih. (Allah, dž. š., najbolje zna.)

Ali, kao što se i saopćava na kraju ajeta, Jakub, a. s., ih je podsjetio da Allah, dž. š., prašta i da je milostiv. To čini da bi se oni nadali Allahovom oprostima i da bi se okrenuli ka Njemu.

Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti... (An-Nur, 55)

Događanja iz nastavka kazivanja se u Kur'anu ističu na slijedeći način:

I kad iziđoše pred Jusufa, on prvi roditelje svoje na grudi i reče: "Nastanite se u Misiru, svakog straha, ako Bog da, oslobođeni!" (Yusuf, 99)

Ono što je Jusuf, a. s., prvo uradio kada se susreo sa svojim roditeljima bilo je njihovo privijanje na grudi i podsjećanje da su na sigurnome. I iz ovog ajeta se razumije da je zagrljaj jedan lijep izraz iskrene ljubavi među ljudima, a podsjećanje da su na sigurnom izraz je prefinjenog ponašanja, koje umiruje suprotnu stranu. Za ove ljude koji su došli sa daleka puta, koji su bili svjedoci raznih smicalica krajnje je umirujuće saznanje da se nalaze u sigurnom okruženju. Ovo je model ponašanja koga trebaju prihvatiti svi vjernici. Reći,

zbog njihovog usmirivanja, musafiru, strancu ili onima koji se ugošćavaju da se nalaze na sigurnom ljepota je na koju se pažnja skreće i u Kur'anu.

Jusufovo, a. s., gostoprimstvo i prefinjenost nisu ograničeni samo na to. U Kur'anu se na slijedeći način saopćava pažnja koju je Jusuf, a. s., ukazivao svojim roditeljima:

I on roditelje svoje podiže na prijestolje, a oni zbog njega ničice padoše... (Yusuf, 100)

To što je Jusuf, a. s., svoje roditelje podigao i posadio na prijestolje lijep je izraz ljubavi i poštovanja. Oni su bili stariji od njega, štaviše, njegov otac je, također, bio jedan pejgamber, kojeg je Allah, dž. š., ojačao znanjem. Naspram ovog Jusufovog gesta poštovanja i pažnje, oni su, također, iskazali jednu veoma lijepu poniznost. (U ajetu se kaže da su Jusufovi roditelji zbog njega ničice pali. To bi trebao biti izraz poštovanja, koji je u to vrijeme bio uobičajen. Ovo padanje ničice nema nikakvog značenja poput "klanjanja".)

Obratimo li pažnju, vidjet ćemo da su, unatoč tome što su bili mnogo stariji od njega i što je on bio njihovo dijete, Jusufovi roditelji njemu uzvratili velikom skromnošću. U sličnim okolnostima, među neupućenim ljudima na scenu stupa oholost i obje strane se ustručavaju od iskazivanja gesta srdačnosti i uvažavanja. U neupućenim zajednicama ljudi se naročito silno suprotstavljaju izrazu poštovanja kao što je naklon naspram nekoga ko je mlađi od njih. Međutim, ovo ponašanje koje je pokazao Jusuf, a. s., i njegovi roditelji zasniva se na ljubavi, poštovanju i poniznosti. Ovo, u isto vrijeme, pokazuje i to kakva treba biti jedna vjernička porodica.

U ovom okruženju Jusuf, a. s., je načinio komentar svega onoga što je doživio u prošlosti i objelodanio Allahov plan, koji

besprijeckorno funkcioniira:

...Pa on reče: "O, oče moj, ovo je tumačenje moga sna nekadašnjeg. Gospodar moj ga je ispunio. Allah je bio dobar prema meni kad me je iz tamnice izbavio i vas iz pustinje doveo, nakon što je šejtan između mene i braće moje bio razdor posijao. Gospodar moj je doista milostiv onome kome On hoće, i On, doista, sva zna i mudar je!" (Yusuf, 100)

Kao što je poznato, Jusuf, a. s., je u snu vidio kako mu se klanjaju jedanaest zvijezda, Sunce i Mjesec. Jedan komentar tog sna je i to da su mu njegovi roditelji iskazali poštovanje, da su, kao izraz svoje poniznosti, ničice pali, a naročito i to da su se, nakon niza godina, u svom bezizlaznom položaju i zbog položaja na kome se nalazio, pred njim pojavila njegova braća.

Obrati li se pažnja, vidjet će se da, iznoseći sve to, Jusuf, a. s., spominje Allaha, dž. š., hvali Ga, veliča i saopćava da se sve ono što je do tada zadesilo njega i njegovu porodicu dogodilo prema jednom planu određenom od strane Allaha, dž. š. Ovo je uzoran način razmišljanja i govora koje vjernik treba posjedovati.

Jedna odlika na koju se ovdje skreće pažnja je i ta da Jusuf, a. s., u svemu vidi pozitivnu stranu, da sve komentira hajrom. Na primjer, rekao je da mu je Allah, dž. š., ukazao dobrotu i izvukao ga iz tamnice. To je, u pravom smislu riječi, razmišljanje vjernika; dokaz da na događanja gleda pozitivno i lijepim očima. Jusuf, a. s., koristi stil koji otkriva da je on uvijek na Allahovoj strani i da je zadovoljan svime što Allah, dž. š., odredi; izbjegava svakojaki negativan stil i ponašanje koji bi mogli biti nedostatak u poštovanju prema Allahu, dž. š. Pokazatelj toga su i njegove riječi da je Allah, dž. š. "doista milostiv onome kome On hoće, i On, doista, sve zna i mudar je". Ova karakterna crta Jusufa, a. s., jedan je od najljepših uzora za sve vjernike.

ISKRENA DOVA JUSUFA, A. S.

Tokom cijele knjige govorili smo o tome kako je Jusuf, a. s., bio krajnje privržen Allahu, dž. š., da je on čovjek koji je Allaha učinio svojim zaštitnikom i koji je mnogo spominjao i zahvaljivao se Allahu, dž. š. Ovu činjenicu moguće je vidjeti i u narednom ajetu, u riječima koje je izgovorio Jusuf, a. s.:

Gospodaru moj, Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova! O, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si Zaštitinik moj i na ovome i na onome svijetu; daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri!" (Yusuf, 101)

Kao što se vidi, Jusuf, a. s., je bio svjestan da su mu sve njegove odlike (i materijalne mogućnosti, a i znanje i razum) date od strane Allaha, dž. š. Suprotno tome, nevjernici misle da su sve postigli svojom umiješnošću, imaju visoko mišljenje o sebi i nezahvalni su na Allahovim blagodatima.

Što se tiče Jusufove dove saopćene u prethodnom ajetu, ona predstavlja drugi izraz njegove vjere i straha od Allaha, dž. š. Unatoč tome što je pejgamber odabran od strane Allaha, dž. š., on traži da umre kao musliman i da bude od onih koji su dobri. Nije siguran u svoju poziciju na Ahiretu. Iskreno se boji Allaha, dž. š., i moli se svjestan Njegove neophodnosti.

Upravo je to uzorno ponašanje i način razmišljanja koji treba posjedovati svaki vjernik. U velikoj zabludi su oni koji smatraju da su oni zaslužili Džennet, koji, ističući da su od Allahu omiljenih robova, tvrde da će sigurno biti spašeni na Ahiretu i koji, zbog te svoje oholosti, nipodaštavaju ostale. Nasuprot tome, istinski vjernik je onaj koji je uvijek pokoran naspram Allaha, dž. š., koji strahuje

od gubljenja Allahovog zadovoljstva i koji je u poniznosti nastaloj iz svega toga.

Obaveza koja pripada svakom muslimanu je da, poput Jusufa, a. s., bude iskren, bogobožan, skroman i vjernik koji se oslanja na Allaha, dž. š., i da iskreno moli Allaha, dž. š.: "Daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri!"

POGOVOR

Tokom cijele knjige, u svjetlu kur'anskih navoda, analiziran je život Jusufa, a. s. Podatke o životu ovog Allahovog poslanika možemo znati jedino preko Allahovih saopćenja i onoliko koliko nam je to On saopćio. Izvan toga, mi nemamo pravo reći ni riječ više, a ni riječ manje. Upravo, Allah, dž. š., je upozorio na ovu činjenicu i saopćio da je sve ono navedeno o Jusufu, a. s., zapravo saopćenja iz sfere gajba. Nakon iznošenja Jusufove, a. s., dove, kazivanje o Jusufu, a. s., završeno je slijedećim ajetom:

Eto to su neke nepoznate vijesti koje Mi tebi objavljujemo, a ti nisi bio s njima kada su se oni odlučili, i kada su onako lukavi bili. (Yusuf, 102)

Saopćavajući ove gajb vijesti, Allah, dž. š., nas podučava hem bitnim mudrostima koje ćemo koristiti u toku svog života, hem, upoznavanjem sa proteklim pejgamberima, olakšava nam da ih prihvatimo kao uzore. Mi nemamo prilike da u toku dunjalučkog života vidimo Jakuba, Jusufa ili bilo kojeg drugog pejgambere. Međutim, jednim pažljivim čitanjem Kur'ana, dubokim razmišljanjem nad kazivanjima o pejgamberima, pozitivnom

animacijom u svijesti i komentarom okruženja u kome su se nalazili i njihovog uzornog ponašanja, putevi su našeg upoznavanja sa pejgamberima i okorištavanja njihovom superiornom moralnošću, razumom i bogobojaznošću.

Iz tog razloga, svi oni koji su pročitali ovu knjigu, trebaju se dobro zamisliti nad pročitanim, nad mudrostima i poukama Jusufa i Jakuba, a. s., te iznalaziti načine oživotvorenja toga u svakodnevnom životu. Da li se naspram problema i nevolja zapada u beznađe? Ili, kada se vidi teško stanje muslimana, da li se razmišlja kao "Teško je izaći iz ove situacije, nemoguće je učiniti bilo što"? Ako se tako razmišlja, mora se znati da je to velika zabluda. Potrebno je razmišljati o izuzetnom Jusufovom, a.s., imanu, koji nikada nije gubio nadu u Allaha, dž. š., o njegovom strpljenju i odlučnosti, o njemu koji je prvobitno bačen u bunar, potom prodat za jeftine pare, koji je bio žrtva ružne klevete, koji je, zatim, nedužan bačen u tamnicu i tu zaboravljen proveo dugi niz godina, i, prema tome, osloboditi se nepotrebne prestravljenosti i beznađa. Potrebno je studiozno razmisliti o tome kako se, unatoč ovim događajima koji su nadirali jedan za drugim, koji su naizgled djelovali kao posebne nedaće, Allahovom dobrotom, Jusuf, a. s., u jednom trenutku spasio i došao u posjed velike blagodati.

Nikako ne gubite iz vida da je i u svim događajima, koji se danas dešavaju, u opticaju jedan besprijekoran Allahov plan, kao i u životu Jusufa, a. s., da je svaki događaj, s hajrom i mudročću, stvorio jedino Allah, dž. š. Ne zaboravite da je Allah, dž. š., Svemogući, da je stalni Pomoćnik robova koji vjeruju u Njega i koji su mu iskreno privrženi, koji privrženo rade u službi vjere. Iz potpuno neočekivane prilike On vjernicima daruje neočekivane blagodati i pomaže ih iz smjera na koji uopće nisu računali. Jedina obaveza insana je da iskreno vjeruje u ovu činjenicu i da se ponaša u svjetlu toga.

D O D A T A K

VJEROVJESNICI KAZUJU

I sve ove vijesti koje ti o pojedinim događajima o poslanicima kazujemo zato su da njima srce tvoje učvrstimo. I u ovima došla ti je prava istina, i pouka, i vjernicima opomena. (Hud, 120)

PREDGOVOR

Svim proteklim narodima Allah, dž. š., je slao Svoje pejgambere, koji su ih pozivali na Pravi Put. Pejgamberi su ljudi koji su svojim narodima objašnjavali Allahovo postojanje i jednoću, koji su pozivali u Allahovu vjeru, saopćavali im Allahove zahtjeve, odnosno ono što trebaju raditi, a čega se trebaju kloniti, koji su ih upozoravali na džehennemske patnje i radovali džennetskim ljepotama.

Životi pejgambera i njihova borba ispunjeni su poukama za one koji razmišljaju i znaju primiti savjet. U Kur'anu se detaljno objašnjavaju pitanja na koja su pozivali pejgamberi, metode koje su koristili prilikom svoga kazivanja i još niz njihovih odlika.

U kazivanju o njima je pouka za one koji su razumom obdareni... (Yusuf, III)

Vjernici bi se, ne praveći nikakvu razliku među pejgamberima, trebali ugledati u njihovo lijepo ponašanje i postupke koji se navode u Kur'anu, u njihov superiorni moral; trebali bi se držati njihovih preporuka i savjeta i dati veliki značaj njihovim upozorenjima. Jer, kazivanja o ovim čestitim ljudima se u Kur'anu ne navode samo kao povijesne činjenice, već da vjernici prime pouku i da razmišljaju, da pronađu sebi uzor i da se ugledaju u ove veličanstvene ljude.

U Kur'anu, u pejgamberima i djelima koja su oni činili, sadržani su primjeri i pouke za vjernike. To je tačka koja se naročito naglašava u Kur'anu. Ilustracije radi, u Kur'anu se ističe da su Ibrahim, a. s., i njegovi sljedbenici divan uzor za vjernike, a nakon toga su navedena njihova uzorna ponašanja:

Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kada su narodu svome rekli: "Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate; mi vas se

odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega jedinog, vjerovali!" - ali nisu riječi Ibrahimove ocu svome: "Ja ću se moliti da ti oprosti, ali te ne mogu od Allaha odbraniti." - Gospodaru naš, u Tebe se uzdamo i Tebi se obraćamo i Tebi ćemo se vratiti. Ne dopusti, Gospodaru naš, da nas nevjernicima staviš u iskušenje i oprosti nam, Gospodaru naš! Ti si, zaista, Silni i Mudri. Oni su vama divan uzor - onima koji žele Allaha i onaj svijet. A onaj koji leđa okrene - pa, Allah, zaista, nije ni o kome ovisan i On je jedini hvale dostojan! (Al-Mumtahina, 4-6)

I svi ostali pejgamberi su, isto tako, posebni i odabrani robovi koji su, u svakom pogledu, uzori za vjernike. Vjernici ne prave razliku među pejgamberima i vjeruju u sve ono što im je objavljeno. Ovo je Allahova naredba i, kao sve naredbe, moraju se doslovno izvršavati:

Recite: "Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dato Musau i Isau, i u ono što je dato vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima, i mi se samo Njemu pokoravamo." (Al-Baqara, 136)

Svi pejgamberi su ljude pozivali u pravu vjeru i na Najispravniji Put. Kako god su ti pozivi važili za njihove narode, isto tako važe i za nas. Ono na što su svi oni pozivali temeljne su činjenice vjere i morala; njihove superiorne karakterne odlike univerzalna su pitanja na koja se vjernici trebaju ugledati i provoditi ih, bez obzira u kojoj eri živjeli.

Shodno toj mudrosti, Allah, dž. š., nas, u Kur'anu, sa različitih aspekata, na jezgrovit i detaljan način obavještava o činjenicama na koje su oni pozivali i o superiornim moralnim odlikama koje su oni posjedovali, pa svim vjernicima naređuje da slijede njihov Pravi Put:

To su oni kojima smo Mi knjige i mudrost i vjerovjesništvo dali. Pa ako ovi u to ne vjeruju, Mi smo time zadužili ljude koji će u to vjerovati. Njih je Allah uputio, zato slijedi njihov Pravi Put. Reci: "Ja od vas ne tražim nagradu za Kur'an, on je samo pouka svjetovima." (Al-An'am, 89-90)

S obzirom da je to tako, dužnost vjernika je da pažljivo proučava kur'anska kazivanja o pejgamberima, da rade na predanom slijedenju Pravog Puta koji su oni pokazali, da se nastoje držati upozorenja i savjeta na koje su oni upozoravali. Cilj ove knjige je da vjernicima bude od pomoći u ovim njihovim nastojanjima.

NUH, A. S.

Nuh, a. s., je pejgamber o kome se sa pohvalama govori u nizu kur'anskih ajeta:

O, potomci onih koje smo sa Nuhom nosili!" On je, doista, bio rob zahvalni. (Al-Isra', 3)

A kada nas je Nuh zovnuo, Mi smo se lijepo odazvali: njega i porodicu njegovu nevolje teške smo spasili i samo potomke njegove u životu ostavili, i u naraštajima kasnijim mu spomen sačuvali: "Mir Nuhu od svjetova svih!" (As-Saffat, 75-79)

Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom (Ali 'Imran, 33)

Mi smo poslali Nuha narodu njegovu: "Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna!" (Nuh, 1)

Allah, dž. š., je Nuha, a. s., njegovom narodu poslao kao vjerovjesnika. Glavešine njegovog naroda, koji su zabludjeli u nevjerovanju, dali su se na kovanje spletke, izmišljanje kleveta i podsmijavanje Nuhu, a. s., i njegovim sljedbenicima, kako bi ih odvratili sa Pravog Puta. Kao odgovor na njihova nedjela, Allah, dž. š., je ovaj narod kaznio velikim potopom.

Nuh, a. s., je svome narodu saopćio da je pouzdani vjerovjesnik

Međusobno povjerenje, u pravom smislu riječi, ne mogu osjećati ljudi koji ne nose strah od Allaha, dž. š. U zajednici koju čine takvi ljudi u svakom trenutku postoji mogućnost da čovjek doživi neku neprijatnost čak i od onih koje smatra najbližim sebi; svi se –u takvoj zajednici - prema drugima odnose krajnje oprezno i nastoje prikriti svoje slabe tačke. Zbog toga, ono što se među ljudima najviše želi je posjedovanje istinskih i iskrenih prijatelja kojima će se moći vjerovati.

Što se tiče peygambera, oni su, zbog straha od Allaha, dž. š., posjedovali jedan krajnje pouzdan karakter. Vrlo je bitno da su ljudi svjesni peygamberske pouzdanosti, te su, zbog toga, prilikom dostavljanja Objave, peygamberi posebno naglašavali ovu svoju karakternu crtu:

I Nuhov narod je smatrao lažnim poslanike. Kad im brat njihov Nuh reče: "Kako to da se Allaha ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, zato se bojte Allaha i budite poslušni meni!" (Aš-Šu'ara', 105-108)

Pitanja kao što su čežnja za liderstvom, požuda za imetkom i očekivanje poštovanja stavljaju ljude u nedoumicu u kontekstu osjećanja pouzdanosti u druge. Štaviše, smatra se da ljudi ne čine dobročinstva ukoliko nemaju neku materijalnu korist od toga. Što se tiče peygamera, oni nagradu očekuju od Allaha, dž. š., a posebno su naglašavali da, u tom pogledu, nemaju nikakvih očekivanja od ljudi. Nuh, a. s., je svome narodu rekao slijedeće:

"Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi." (Aš-Šu'ara', 109)

A ako glave okrenete - pa, ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naređeno da budem musliman." (Yunus, 72)

Nuh, a. s., je svoj narod pozivao na klanjanje samo Allahu, dž. š.

Nuh, a. s., je svoj narod pozivao da napuste bezvrijedan sistem u kome se nalaze i da se klanjaju Alahu, dž. š. Podsjećao ih je da nema drugog Boga osim Allaha, dž. š., i da će se, ukoliko to ne shvate u toku dunjalučkog života, suočiti sa velikim patnjama. Na taj način ih je opominjao i činio razna saopćenja kako bi oni povjerovali. Neki od ajeta o ovom pitanju su slijedeći:

Mi smo poslali Nuha narodu njegovu, i on je govorio: "O, narode moj, Allahu se samo klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate; zar se ne bojite?" (Al-Mu'minun, 23)

I Nuha poslasmo narodu njegovu. "Ja sam tu" - govorio je on - "da vas otvoreno opominjem, da se ne klanjate nikome drugom osim Allahu; ja se, zaista, plašim za vas patnje na Nesnosnom danu." (Hud 25-26)

Nuh, a. s., je svoj narod pozivao na obraćanje Allahu, dž. š., i traženje oprosta od Njega

Nakon što je podsjetio da nema drugog Boga osim Allaha, dž. š., Nuh, a. s., je svoj narod pozvao da od Njega traži oprost te im na slijedeći način saopćio radosnu vijest o blagodatima kojima će ih Allah, dž. š., nagraditi za poslušnost:

I govorio je: "Tražite od Gospodara svoga oprost jer On, doista, mnogo prašta; On će vam kišu obilnu slati i pomoći će vas imanjima i sinovima, i dat će vam bašče, i rijeke će vam dati." (Nuh, 10-12)

U nekoliko kur'anskih ajeta Allah, dž. š., obećava da će onima koji vjeruju dati lijep život. Zbog toga, pozivajući svoje narode na pokornost Allahu, dž. š., pejgamberi su saopćavali i to da će ih On obradovati raznim blagodatima. S druge strane, nabrojanjem Allahovih blagodati, nastojali su, isto tako, inicirati njihovo razumijevanje toga, uočavanje Allahovog merhameta i dobročinstva. Nuh, a. s., se slijedećim riječima obratio svome narodu:

"Šta vam je, zašto se Allahove sile ne bojite, a On vas postepeno stvara?! Zar ne vidite kako je Allah sedam nebesa, jedno iznad drugog, stvorio, i na njima Mjesec svjetlim dao, a Sunce svjetiljkom učinio? Allah vas od zemlje poput bilja stvara, zatim vas u nju vraća i iz nje će vas, sigurno, izvesti. Allah vam je Zemlju učinio ravnom, da biste po njoj hodili putevima prostranim?" (Nuh, 13-20)

Ono što, isto tako, trebaju raditi i vjernici je da, poput pejgambera, spominju Allahove blagodati, da Mu zahvaljuju na tome i da druge pozivaju na zahvalnost.

Nuh, a. s., je na optužbe davao najpametnije odgovore koji će njegov narod podsjećati na Allaha, dž. š.

Svi pejgamberi koje je Allah, dž. š., slao tokom povijesti, bili su izloženi međusobno sličnim optužbama i klevetama. To je Allahov nepromjenljivi zakon sa kojim su se susretali pejgamberi u raznim epohama.

I Nuhov, a. s., narod se, također, opirao u kontekstu poslušnosti Allahu, dž. š., te su o pejgamberu izricali razne besmislice kako bi ga onespokojili. Jedna od tih je i optužba da je u "pravoj zabludi":

A glavešine naroda njegova su odgovarale: "Mi smatramo da si ti u pravoj zabludi." (Al-A'raf, 60)

Jedna od najuočljivijih odlika Allahovih poslanika je ta da su u svim okolnostima nastavljali sa očuvanjem svog superiornog morala, strpljenja i odlučnosti. Naspram teškoća i kleveta uvijek su zauzimali jedan zreo i ponizan stav. Odgovor koji je Nuh, a. s., davao na ovu optužbu primjer je svim vjernicima:

"O, narode moj," - govorio je on - " nisam ja ni u kakvoj zabludi, nego sam poslanik Gospodara svjetova; poslanice Gospodara svoga vam dostavljam i savjete vam upućujem; a ja od Allaha znam ono što ne znate vi." (Al-A'raf, 61-62)

A onima koji su ga optuživali za laž, Nuh, a. s., je dao slijedeći odgovor:

Glavešine naroda njegova, oni koji nisu vjerovali, rekoše: "Koliko mi vidimo, ti si čovjek kao i mi, a vidimo i da te bez ikakva razmišljanja slijede samo oni koji su niko i ništa među nama; ne vidimo da ste vi imalo od nas bolji, štaviše, mislimo da ste lažljivci."

"O, narode moj," - govorio je on - "da vidimo! Ako je meni jasno ko je Gospodar moj i ako mi je On od Sebe dao

vjerovjesništvo, a vi ste slijepi za to, zar da vas silimo da to protiv volje vaše priznate?

O, narode moj! Za ovo ja od vas ne tražim blaga, Allah će mene nagraditi. I ja neću otjerati vjernike, oni će pred Gospodara svoga izići; ali, ja vidim da ste vi narod koji ne zna. (Hud, 27-29)

Nuh, a. s., je upozorio na neiskrenost onih koji su tražili mudžize da bi vjerovali

Da se ne bi podredili pejgamberima, nevjernici su tokom povijesti iznosili razne izgovore. Govorili su da pejgamberi imovno trebaju biti iznad njih i da im moraju donijeti čuda (mudžize). Štaviše, usuđivali su se tvrditi kako oni trebaju biti meleci, a ne ljudi. Na ovakva i slična očekivanja nevjernika Nuh, a. s., je davao slijedeći odgovor:

Ja vam ne kažem: 'U mene su Allahove riznice' - niti: 'Meni je poznata budućnost' - niti kažem: 'Ja sam melek' - a ne govorim ni o onima koje vaše oči s prezirom gledaju: 'Allah im nikakvo dobro neće dati' - ta Allah dobro zna šta je u dušama njihovim - jer bi se tada ogriješio." (Hud, 31)

Očekivanje da vjerovjesnici novčano, imovno trebaju biti iznad ostalih ljudi i da trebaju pokazivati mudžize, klasična je odlika nevjernika. Bogobojaznost je ono u čemu su pejgamberi superiorniji nad ostalim. Ovi ljudi su superiorniji nad ostalim zato što su se u svakom trenutku i u svim svojim djelima usmjeravali ka Allahu, dž. š., što su iskazivali pokornost i bogobojaznost i što nikada nisu odstupali od svog strpljenja. Imovinu, položaj, novac, znanje i sve ovosvjetsko Allah, dž. š., može dati mnogim ljudima. Sve to,

međutim, nije mjerilo superiornosti, već samo povod za iskušenje. A ocjenjivanje ovih dunjalučkih vrijednosti kao znak superiornosti i kod Allaha, dž. š., svojstveno je jedino onim ljudima koji žive daleko od vjere.

Zar do vas nije doprla vijest o onima prije vas, o narodu Nuhovu, i o Adu, i o Semudu, i o onima poslije njih? - Samo ih Allah zna! - Poslanici njihovi su im dokaze donosili, ali oni su ruke svoje na usta stavljali i govorili: "Mi ne vjerujemo u ono što se po vama šalje i mi veoma sumnjamo u ono u što nas pozivate!"

Poslanici njihovi su govorili: "Zar se može sumnjati u Allaha, Stvoritelja nebesa i Zemlje. On vas poziva da bi vam neke grijeha vaše oprostio i da bi vas do roka određenog ostavio." Oni su odgovorili: "Vi ste ljudi kao i mi; hoćete da nas odvratite od onih kojima su se preci naši klanjali - pa, donesite nam čudo vidljivo!"

"Mi jesmo ljudi kao i vi" - govorili su im poslanici njihovi - "ali, Allah daje poslanstvo samo onim robovima Svojim kojima On hoće; mi vam ne možemo donijeti čudo bez Allahove volje - a vjernici neka se samo u Allaha uzdaju. (Ibrahim, 9-11)

Prilikom pozivanja Nuh, a. s., je oprobavao razne metode

Poput ostalih pejgambera, i Nuh, a. s., je pribjegavao raznim metodama kako bi svoj narod uputio na Pravi Put. Kako god ga je otvoreno pozivao, isto tako mu se nastojao približiti i različitim drugim putevima. Međutim, unatoč svim tim naporima, njegov narod je bio ustrajan u nevjerovanju i oholosti. Nuh, a. s., je na slijedeći način objasnio opiranje svoga naroda:

On reče: "Gospodaru moj, ja sam narod svoj i noću i danju, doista, pozivao, ali ga je pozivanje moje još više udaljilo. I kad god sam ih pozivao da im oprostiš, prste su svoje u uši stavljali i haljinama svojim se pokrivali - bili su uporni i pretjerano oholi. Zatim, ja sam ih otvoreno pozivao, a onda sam im javno objavljivao i u povjerenju im šaputao." (Nuh, 5-9)

Kao što se razumije iz ovih riječi Nuha, a. s., pejgamberi su neprestano ljude pozivali na Allahov Put; razrađivanjem raznih metoda nastojali su pokrenuti njihove savjesti. Djelovati odlučno, bez obzira kakve reakcije budu stizale od ljudi, kategorično izvršavati Allahovu zapovijed pozivanja na dobro i odvrćanja od zla bitne su odgovornosti kojima su, pored pejgambera, zaduženi i čestiti vjernici:

I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvrćati - oni će šta žele postići. (Ali 'Imran, 104)

Oni se kaju, i Njemu klanjaju, i Njega hvale, i poste, i molitvu obavljaju, i traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju i Allahovih propisa se pridržavaju. A vjernike obraduj! (At-Tawba, 112)

Nuhov, a. s., odlučni stav naspram svog naroda

Svjetsni da je Allah, dž. š., vlasnik svega na svijetu, da, nakon što to On ne dozvoli, niko neće imati tu moć da im nanese neko zlo ili korist, pejgamberi nikada nisu ispoljavali strah zbog prijetnji koje im je upućivao njihov narod. U svim poteškoćama sa kojima su se susretali oni su se oslanjali i uzdali u Allaha, dž. š. Nuh, a. s., je, isto

tako, vodio hrabru borbu protiv svog nevjerničkog naroda, a da apsolutno ne strahuje pred njihovim optužbama i nasrtajima, on je istakao slijedećim riječima:

Kaži im povijest o Nuhu! Kad on reče narodu svome: "O, narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima - a ja se stalno uzdam u Allaha - onda se, zajedno sa božanstvima svojim, odlučite, i to ne krijte; zatim to nada mnog izvršite i ne odgađajte!" (Yunus, 71)

Ugledajući se u pejgambere, vjernici, također, pokazuju strpljivost naspram poteškoća, i pred neprijateljem nikada ne ispoljavaju strah i malaksalost. Svjesni su da je Allah, dž. š., stalno sa njima i da apsolutna pobjeda uvijek pripada vjernicima, pošto je to zagaranirano:

I ne gubite hrabrost i ne žalostite se; vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici! (Ali 'Imran, 139)

... A Allah neće dati priliku nevjernicima da unište vjernike! (An-Nisa', 141)

Nuh, a. s., je svoje narod upozorio na velike patnje

Mnogi narodi u povijesti uništeni su različitim katastrofama koje je na njih poslao Allah, dž. š., zato što su se suprotstavljali pajgamberima koji su im slani, što su se upuštali u borbu protiv njih i vjernika. Što se tiče pejgambere, oni su, prije stradanja, upozoravali svoj narod i pozivali ga da se drži Allahovog Puta. Svoj narod je Nuh, a. s., upozorio slijedećim riječima:

Mi smo poslali Nuha narodu njegovu. "O, narode moj," - govorio je on - "Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim

Njega nemate! Ja se doista plašim za vas patnje na Velikom danu!" (Al-A'raf, 59)

Nuhov odgovor narodu koji se rugao vjernicima

U nizu kur'anskih ajeta Allah, dž. š., spominje ljude koji se rugaju vjernicima. Međutim, one koji su se tokom povijesti rugali vjernicima Allah, dž. š., je još u toku ovosvjetskog života doveo u položaj da su i sami postali predmet ruganja, a poniženja koja će ti ljudi doživljavati na budućem svijetu bit će mnogostruko veća. Allah, dž. š., u Kur'anu (Al-Mutaffifun, 34) saopćava će se vjernici u Džennetu podsmijavati nevjernicima posmatrajući ih kako u Džehennemu podnose patnje.

I Nuhov narod se, isto tako, rugao njemu i vjernicima. Odgovor koji je Nuh, a. s., dao narodu glasio je:

... "Ako se vi rugate nama" - govorio je on - "rugat ćemo se i mi vama, onako kako se vi rugate, i saznat ćete, zaista, koga će snaći sramna kazna i ko će u vječnoj muciji biti." (Hud, 38-39)

Na ustrajnost u nevjerovanju svog naroda Nuh, a. s., je zatražio pomoć od Allaha, dž. š.

Kao što smo vidjeli iz dosadašnjih ajeta, Nuh, a. s., je tokom života opominjao svoj narod i upozoravao ih na Allahove patnje. Međutim, kada je, unatoč svemu tome, njegov razuzdani narod i dalje ustrajavao u nevjerovanju, Nuh, a. s., se Allahu, dž. š., obratio slijedećom dovom:

I Nuh reče: "Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika, jer, ako ih ostaviš, oni će robove Tvoje u zabludu

zavoditi i samo će grješnika i nevjernika rađati!" (Nuh, 26-27)

Upravo je to ono što trebaju činiti vjernici koji se ugledaju na pejgambere: objašnjavati vjeru svim raspoloživim mogućnostima, verbalno ili pisanjem, upoznati ih sa svakojakim dokazima Allahovog postojanja, obznaniti im, povrh svega, blizinu dana odgovornosti, Dženneta, Džehennema... Međutim, ako, unatoč svemu tome, bude bilo onih koji ustrajavaju u nevjerovanju, vjernici tada upućuju dovu Allahu, dž. š., za njihovo kažnjavanje, a znaju da On, i na dunjaluku i na Ahiretu, odgovara savršenom pravednošću.

Nuhov sin je bio jedan od onih koji nisu vjerovali

Veliku katastrofu je Allah, dž. š., poslao na narod koji je, svojim nevjerovanjem, ruganjem i nasrtajima, tu kaznu u potpunosti zaslužio, i tako uništio one što su pobijali Nuha, a. s. Što se tiče Nuha, a. s., i vjernika odanih njemu, oni su se popeli na lađu i spasili se od katastrofalnog potopa. Među onima koji su uništeni bio je i sin Nuha, a. s.; od azaba ga nije spasilo to što je bio pejgamberov sin.

Unatoč tome što sami nisu pobožni, danas se, kada se nađu u okruženju vjernika, određeni ljudi hvale pobožnošću svojih bližnjih. Veoma često se čuju riječi: Moj otac je hadžija, Moj djed je bio veliki alim i sl. A na Dan polaganja računa čovjek će biti odgovoran samo za ono što je sam uradio, za ono što je njemu pripadalo kao dužnost. Kvaliteti i pobožnost njegovih bližnjih neće mu pričiniti nikakvu fajdu. Ova činjenica se u Kur'anu ističe na slijedeći način:

Allah navodi kao pouku onima koji ne vjeruju ženu Nuhovu i ženu Lutovu: bile su udate za dva čestita roba Naša, ali su

prema njima licemjerne bile - i njih dvojica im neće ništa moći kod Allaha pomoći, i reći će se: "Ulazite vas dvije u vatru, sa onima koji ulaze!" (At-Tahrim, 10)

Nuh, a. s., je do posljednjeg trenutka svog sina upozoravao da ne bude nevjernik, ali njegova upozorenja nisu pozitivno rezultirala: I ona ih je ponijela na valovima velikim kao brda i Nuh zovnu sina svoga koji se nalazio podaleko: "O sinko moj, ukrcaj se s nama, ne budi s nevjernicima!" - a on reče: "Sklonit će se na kakvo brdo koje će me od vode zaštititi." - "Niko danas Allahove kazne neće pošteđen biti, osim onoga kome se On smilovao!" - reče Nuh, i val ih razdvoji, i on potopljen bi. (Hud, 42-43)

Nuh, a. s., se molio za vjernike

Kako god je Nuh, a. s., činio dovu za kažnjavanje nevjernika, isto tako je molio i za oprost grijeha vjernika:

"Gospodaru moj, oprost meni, i roditeljima mojim, i onome koji kao vjernik u dom moj uđe, i vjernicima i vjernicama, a nevjernicima samo propast povećaj!" (Nuh, 28)

Ova pejgamberova dova akt je na koji se vjernici trebaju ugledati i primjenjivati u svojim životima. Jedini vjernikovi prijatelji su oni koji poput njega vjeruju u Allaha, dž. š. Zbog toga su dove, koje međusobno čine vjernici, znak imana.

HUD, A. S.

Huda, a. s., Allah, dž. š., je, kao pejgambera, poslao narodu Adu. On je, isto tako, nakon što je svome narodu saopćio da je pouzdani vjerovjesnik koga je poslao Allah, dž. š., i da za svoje pozivanje ne

očekuje nikakvu nagradu od njih, pozvao ljude u vjeru i strah od Allaha, dž. š.

Prilikom pozivanja svoga naroda, i Hud, a. s., je, poput prethodnih pejgambera, bio izložen raznim klevetama i optužbama. Ilustracije radi, za Huda, a. s., njegov narod je tvrdio da je "neznalica". Svome narodu, koji je načinio ovako ružnu optužbu, Hud, a. s., je odgovorio jednim krajnje zrelim i srdačnim stilom, što je bilo pokazatelj njegove moralne superiornosti u odnosu na njih:

*"O, narode moj," - govorio je Hud - "nisam ja neznalica, nego sam Gospodara svjetova poslanik; dostavljam vam poslanice Gospodara svoga, i ja sam vam iskren savjetnik."
(Al-A'raf, 67-68)*

Hud, a. s., je rekao svome narodu da za pozivanje od njih ne očekuje nikakvu nagradu

"O, narode moj, ja ne tražim od vas nagrade za ovo; mene će nagraditi Onaj koji me je stvorio! Zašto se ne opametite?" (Hud, 51)

"Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi." (Aš-Šu'ara', 127)

Kao što smo vidjeli kroz živote pejgambera koji su do sada objašnjeni, pozivati ljude tokom cijelog života ne očekujući nikakvu nagradu od njih bitna je odlika vjernika. Bilo s kim i bilo u kom periodu živio, vjernik je dužan pozivati ljude na moral kojim je Allah, dž. š., zadovoljan, i da ih podsjeća na Dan polaganja računa, koji se bliži. Tom prilikom on od ljudi ne očekuje nikakvu nagradu; on samo svoju obavezu želi izvršiti na najbolji način i time postići Allahovo zadovoljstvo.

Pozivajući na pokornost Allahu, dž. š., svoj narod je opomenuo bolnom patnjom

Kao i ostali pejgamberi, i Hud, a. s., je rekao svome narodu da se klanja jedino Allahu, dž. š.; u protivnom, boji se da će biti izloženi mukama:

I spomeni brata Adovog, kada je narod svoj u Ahkafu opominjao - a bilo je i prije njega i poslije njega poslanika: "Klanjajte se samo Allahu, ja, zaista, strahujem da ćete biti u mukama na Velikome danu!" (Al-Ahkaf, 21)

Pored toga, podsjetio ih je i na prolaznost onoga čemu pridaju važnost na ovom svijetu. Poziv, koji je u ovom kontekstu Hud, a. s., uputio svome narodu, na slijedeći se način navodi u Kur'anu:

"Zašto na svakoj uzvišici palate zidate, druge ismijavajući, i podižete utvrde kao da ćete vječno živjeti?" (Aš-Šu'ara', 128-129)

Poslije toga je, isto tako, svoj narod podsjetio na strah od Allaha, dž. š., da izvršavaju Njegove naredbe i da se nasilnički ne odnose prema drugima, a ako tako budu radili, upozorio ih je da će zbog toga doživjeti velike patnje:

"...a kad kažnjavate, kažnjavate kao silnici? Bojte se Allaha i meni budite poslušni! Bojte se onoga koji vam daruje ono što znate: daruje vam stoku i sinove, i bašče i izvore. Ja se, doista, bojim, za vas na Velikom danu patnje!" (Aš-Šu'ara', 130-135)

Hud, a. s., je svoj narod podsjetio na blagodati kojima ih je Allah, dž. š., obdario

Kao što se saopćava u 18. ajetu sure An-Nahl, toliko je mnogo Allahovih blagodati kojima je obdario čovjeka da ih je nemoguće samo pobrojati. Međutim, mnogi ljudi zaboravljaju da je Allah, dž. š., Taj koji daje te blagodati i da Mu se treba zahvaljivati na tome. Ne razmišljaju čak ni o tome da ih, kad god to poželi, On može i uzeti. Zbog toga su narod kojem su poslani pejsamberi podsjećali na okretanje ka Allahu, dž. š., da je Njegova blagodat sve ono što posjeduju i da Mu se na tome treba zahvaljivati. Hud, a. s., je također svoj narod podsjetio na Allahove blagodati koje uživaju i pozvao ih da se boje Njegove kazne:

"Zar vam je čudno što vam pouka od Gospodara vašeg dolazi po čovjeku, jednom od vas, da vas opominje? Sjetite se da vas je On nasljednicima Nuhova naroda učinio; to što ste krupna rasta - Njegovo je djelo. I neka su vam zato uvijek na umu Allahove blagodati, da biste postigli ono što budete željeli." (Al-A'raf, 69)

Osим toga, Hud, a. s., je svoj narod pozvao da od Allaha, dž. š., traži oprost, a obavijestio ih je da će im, ako se pokaju i predaju Allahu, dž. š., On, zauzvrat, povećati blagodati koje uživaju:

"O, narode moj, molite Gospodara svoga da vam oprost, i pokajte Mu se, a On će vam slati kišu obilnu i dat će vam još veću snagu, uz onu koju imate, i ne odlazite kao mnogobošci!" (Hud, 52)

Hud, a. s., je upozorio svoj narod da ne budu od neznalica

Jedan od termina koji se spominju u Kur'anu je i termin džahil, koji ilustrira one koji ne znaju vjeru, odnosno one koji žive daleko od vjere. Dakle, primjera radi, čovjek može biti visoko obrazovan, ali ako on ne priznaje Allaha, dž. š., ako ne zna Njegovu Knjigu i ne primjenjuje je, on je, prema Kur'anu, džahil. Čovjek, ako i posjeduje veliko znanje, ali ako ne razmišlja o tome ko je i zašto je stvoren, ako ne priznaje svoga Stvoritelja i, zbog toga, ne izvršava ono što Stvoritelj zahtijeva od njega, onda je on među džahilima.

Kada se upitaju, ti ljudi u većini slučajeva govore da slijede vjeru. Međutim, vjera na koju oni aludiraju nije ništa drugo do jedna džahilska vjera kojoj su se podučili principom "čula-kazala". Ova vjera neka nikakve veze sa Allahovom Knjigom.

Kao što se saopćava u kur'anskim kazivanjima, pejgamberi su, tokom povijesti, istinsku vjeru objašnjavali upravo ovakvim zajednicama. Međutim, iako su svjesno vidjeli Pravi Put, većina ovih zajednica se oholila zbog naznanja u kome su se nalazili. Unatoč svim upozorenjima, nastavili su, izuzev male manjine, braniti svoju zabludjelu vjeru.

Narod Huda, a. s., je, isto tako, odbijao napustiti džahilski sistem i krenuti putem pejgambera. Zbog toga je Hud, a. s., sasvim otvoreno podsjetio svoj narod da se nalazi u džahiluku (neznanju):

"Samo Allah zna kad će to biti!" - on bi govorio - "ja vam kazujem ono što mi se objavljuje, a vi ste, vidim, narod u neznanju ogrezao." (Al-Ahkaf, 23)

Nevjernicima svog naroda Hud, a. s., je saopćio da ih se ne boji i da se oslanja na Allaha, dž. š.

Unatoč svim pozivima, narod se opirao Hudu, a. s.; nisu pristajali krenuti putem na koji je on pozivao. Kao što su to tokom povijesti činili svi nevjernici, i oni su od svog peygambera tražili mudžizu (čudo), inače, rekli su, neće vjerovati:

"O, Hude," - govorili su oni - "nisi nam nikakav dokaz donio, i mi na samu tvoju riječ nećemo napustiti božanstva naša, mi tebi ne vjerujemo." (Hud, 53)

Na to im je Hud, a. s., saopćio da je daleko od onoga što oni Allahu, dž. š., ravnim smatraju i da se ne boji smicalica i lukavstava koja pripremaju protiv njega:

... "Ja pozivam Allaha za svjedoka" - reče on - "a i vi posvjedočite da ja nemam ništa s tim što vi druge Njemu ravnim smatrate, pored Njega; i zato svi zajedno protiv mene lukavstvo smislite i nimalo mi vremena ne dajte!" (Hud, 54-55)

Kao Allahov peygamber, Hud, a. s., je znao da je sve Allah, dž. š., stvorio i da će štititi Svoje iskrene robove. Zato je, siguran u osujećenje smicalica i neosnovanih optužbi, na slijedeći način isticao svoju pouzdanost u Allaha, dž. š.:

"Ja se uzdam u Allaha, u moga i vašega Gospodara! Nema nijednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj; Gospodar moj zaista postupa pravedno.!" (Hud, 56)

SALIH, A. S.

Allah, dž. š., je, kao pejgambera, Saliha, a. s., poslao narodu Semudu. U Kur'anu se na slijedeći način saopćava da je narodu, kome je došao kao vjerovjesnik, Salih, a. s., rekao da se klanja samo Allahu, dž. š.:

A Semudu smo poslali brata njihova Saliha da se klanjaju jedino Allahu - a oni se podijeliše u dvije skupine koje su se međusobno prepirale. (An-Naml, 45)

Kao i svi pejgamberi, i Salih, a. s., je prvo objavio da je on pouzdani vjerovjesnik te svoj narod pozvao da se boji Allaha, dž. š.: I Semud je smatrao lažnim poslanike. Kad im brat njihov Salih reče: "Kako to da se Allaha ne bojite? Ja sa vam, sigurno, poslanik pouzdani zato se bojte Allaha i budite poslušni meni!" (Aš-Šu'ara', 141-144)

Pozivajući u Allahovu vjeru, Salih, a. s., je, također, rekao da od njih ne očekuje nikakvu nagradu.

Salih, a. s., je svome narodu objasnio Allahovu veličinu i pozvao ga da moli za oprost

Prilikom pozivanja svoga naroda, Allahovi pejgamberi su skretali pažnju na dokaze Allahovog postojanja, podsjećali na savršene ravnoteže, sisteme i superiorne odlike živih bića.

Salih, a. s., je također bio jedan od pejgambera koji su, iznošenjem dokaza stvaranja, svoj narod podsticali na razmišljanje o Allahu, dž. š. Da bi spoznali Allahovo neograničeno znanje, neograničeni razum i neograničenu veličinu, svoj narod je podsjetio na stvaranje prvog čovjeka:

I Semudu - brata njihova Saliha. "O, narode moj," - govorio je on - "klanjajte se samo Allahu, vi drugog boga osim Njega nemate! On vas od Zemlje stvara i daje vam da živite na njoj! Zato ga molite da vam oprost, i pokajte Mu se, jer Gospodar moj je, zaista, blizu i odaziva se." (Hud, 61)

Salih, a. s., je svoj narod pozvao da mu, kao vjerovjesniku, budu poslušni

Salih, a. s., je svoj narod pozvao na strah od Allaha, dž. š., istinskog Gospodara svih blagodati koje uživaju, da ne prave nered na zemlji i da mu budu poslušni. Slijedećim riječima im je saopćio da ih Allah, dž. š., neće ostaviti sigurnim ukoliko se ne budu pridržavali toga:

"Zar mislite da ćete ovdje biti ostavljeni sigurni, u vrtovima i među izvorima, u usjevima i među palmama sa plodovima zrelim? Vi u brdima vrlo spretno kuće klešete zato se bojte Allaha i poslušni meni budite i ne slušajte naredbe onih koji u zlu pretjeruju, koji na zemlji ne zavode red već nered uspostavljaju!" (Aš-Šu'ara', 146-152)

Allah, dž. š., je Svoje vjerovjesnike zadužio da, pozivanjem ljudi na Pravi Put, osiguraju red na zemlji. Navedena upozorenja Saliha, a. s., isto tako, imaju svojstvo poziva usmjerenog ka izvršavanju ove obaveze.

Salih, a. s., je svome narodu rekao da se sjeća Allahovih blagodati i da ne izaziva nered

A Semudu - njegova brata Saliha. "O, narode moj," - govorio je on - "Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim

Njega nemate! Evo vam znak od Gospodara vašeg: ova Allahova kamila za vas je znak. Pustite je neka pase po Allahovoj zemlji i ne zlostavljajte je pa da vas patnja nenasna stigne!

I sjetite se da ste Njegovom voljom postali nasljednici Ada i da vas je On na Zemlji nastanio; u ravnicama njezinim palate gradite, a u brdima kuće klešete. I neka su vam uvijek na umu Allahove blagodati, i ne činite zlo po Zemlji nered praveći!" (Al-A'raf, 73-74)

Salih, a. s., je svoj narod podsjetio na beznadežnost suprotstavljanja Allahu, dž. š.

Međutim, narod Semuda se nije pokorio Salihu, a. s., te mu se suprotstavio govoreći "O, Salihu," - govorili su oni - "ti si među nama prije ovoga cijenjen bio. Zašto nam braniš da se klanjamo onome čemu su se preci naši klanjali? Mi uveliko sumnjamo u ono u čemu nas ti pozivaš" (Hud, 62). Na te njihove riječi, Salih, a. s., im je kazao da ne postoji to biće koje bi ga moglo odbraniti od Allaha, dž. š., ukoliko Mu okrene leđa:

"O, narode moj," - govorio je on - "da vidimo: ako je meni jasno ko je Gospodar moj i ako mi je On sam vjerovjesništvo dao, pa ko će me od Allaha odbraniti ako Ga ne budem slušao, ta vi biste samo uvećali propast moju." (Hud, 63)

Nesumnjivo, nema te sile koja od Allaha, dž. š., može odbraniti one koji Mu odbijaju poslušnost, a, kako je u navedenom ajetu kazao Salih, a. s., sigurnu propast doživjet će i onaj ko se povodi za onim ko se suprotstavlja Allahu, dž. š.

Salih, a. s., je svoj narod savjetovao da se čuva patnji

Nevjernici nisu htjeli vjerovati pejgamberima zbog toga što se istinska vjera, koju su oni dostavljali, sukobljavala sa njihovim koristima. Osjećali su krajnje veliku uznemirenost pejgamberskim podsjećanjima na Allaha, dž. š., i Ahiret. Ovo je odlika koja je, tokom povijesti, bila vidljiva kod gotovo svih nevjerničkih naroda. Nesumnjivo, isto to važi i za narod Semud, koji nije osjećao strah od Allaha, dž. š. Ti ljudi su okretali leđa na sve savjete koje im je upućivao Salih, a. s. Obraćanje Saliha, a. s., koje je u tom kontekstu načinio svome narodu, glasi:

A on ih je već bio napustio i rekao: "O, narode moj, prenio sam vam poslanicu Gospodara svoga i opominjao sam vas, ali vi ne volite one koji opominju." (Al-A'raf, 79)

Da bi svoj narod usmjerio na Pravi Put, Salih, a. s., je vodio jednu ozbiljnu borbu. Međutim, narod je bio ustrajan u nevjerovanju. Slanjem ženke deve, Allah, dž. š., je ovaj narod stavio na kušnju i naredio im da je ne zlostavljaju. Saopćio je, isto tako, da će ih stići patnja nenasna ukoliko se ne budu pridržavali te naredbe. Narod, koji se suprotstavio Allahovoj naredbi, ubio je poslanu im devu i tako, poput svih naroda koji su odbijali poslušnost Allahu, dž. š., uništen patnjom nenasnom. Neki od ajeta koji govore o tome su i slijedeći:

I kad je došla kazna Naša, Mi smo, milošću Našom, Saliha i vjernike s njim spasili od sramote toga dana - Gospodar tvoj je, uistinu, moćan i silan - a one koji su činili zlo pogodio je strašan glas i oni su u zemlji svojoj osvanuli mrtvi, nepomični, kao da na njoj nikad nisu ni postojali. Semud, doista, u Gospodara svoga nije vjerovao; daleko neka je Semud! (Hud, 66-68)

Kao što vidimo u ovom primjeru Saliha, a. s., Allahovi poslanici su svojim narodima dostavljali Allahovu vjeru, podsjećali ih na činjenicu da je dunjaluk mjesto iskušenja i da će se Allahove kazne spasiti jedino oni koji budu izvršavali Allahove naredbe. Kazivali su da će im Allah, dž. š., sigurno poslati patnju ukoliko budu ustrajni u svome nevjerovanju.

Međutim, ovi veliki napori pejgambera imali su utjecaj samo na malobrojne grupe koje su prihvatile vjeru u Allaha, dž. š., a većina njih je odbijalo primiti upute. Ali, nesumnjivo, u ishodu ovog upornog nevjerovanja sami su bili ti koji su doživjeli gubitak; bili su suočeni sa stradanjem. Što se tiče Ahireta, to će biti mjesto na kome će doživljavati mnogo veće patnje.

IBRAHIM, A. S.

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? - A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja. (An-Nisa', 125)

Ibrahim, a. s., je bio pejgamber kojeg je Allah, dž. š., "uzeo za prijatelja". U nizu kur'anskih ajeta Allah, dž. š., hvali Ibrahimov uzorni moral. Ibrahim, a. s., koji je svojim uzornim moralom uzor vjernicima, bio je hrabar čovjek blage naravi, koji se srčano usmjerio ka Allahu, dž. š., i bio iskren prema Njemu. Na jednom mjestu u Kur'anu Allah, dž. š., slijedećim riječima opisuje Ibrahimov karakter:

Ibrahim je bio (kao jedna) zajednica, pokoran Allahu, pravi vjernik, nije druge smatrao Allahu ravnim, i bio je zahvalan na blagodatima Njegovim; On je njega izabrao i na Pravi

Put izveo, i Mi smo mu sačuvali lijep spomen na ovom svijetu, a na onom svijetu će doista biti među onima dobrima. (An-Nahl, 120-122)

Ibrahim, a. s., kojeg Allah, dž. š., hvali izuzetnim moralom, poslan je jednom narodu koji se klanjao kumirima što ih je sam izrađivao i koji je krajnje odlučan i nepokolebljiv u klanjanju tim kumirima. Bio je zadužen pozivanjem na pokornost jedino Allahu, dž. š. Međutim, njegov narod nije htio prihvatiti istinsku vjeru zato što se ona sukobljavala sa njihovim dunjalučkim koristima; pripremili su klopku s namjerom da ubiju Ibrahima, a. s. Ali, Allah, dž. š., je osujetio zamku pripremljenu za Ibrahima te ga tako spasio iz ruku okrutnog naroda:

"Spalite ga i bogove vaše osvetite, ako hoćete išta učiniti!" - povikaše. "O, vatro," - rekosmo Mi - "postani hladna, i spas Ibrahimu!" I oni mu htjedoše postaviti zamku, ali ih Mi onemogućismo i spasismo i njega i Luta u zemlju koju smo za ljude blagoslovili, i poklonismo mu Ishaka, i Jakuba kao unuka, i sve ih učinismo dobrim, i učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali. (Al-Anbiya', 68-73)

Kao što vidimo u ovom kazivanju, Allah, dž. š., je, kao odgovor na Ibrahimovu iskrenost, onemogućio njegovom narodu da ga zlostavlja. Nakon toga je tom narodu, koji je Ibrahimu, a. s., htio pripremiti zamku, dao patnju i učinio da budu na gubitku. Što se tiče Ibrahima, a. s., i vjernika, njih je nastanio na jednom mnogo boljem mjestu, obdario ih izobiljem i raznim blagodatima.

Ibrahim, a. s., se iskrenim razmišljanjem usmjerio ka Allahu, dž. š., i svom narodu rekao da nije mnogobožac

Unatoč tome što je živio u politeističkom narodu, Ibrahim, a. s., savješću i razmišljanjem spoznao je da je Allah, dž. š., jedan i jedini Bog. Jedino se Allahu klanjao i Njemu usmjeravao. Kur'anski ajeti koji objašnjavaju način na koji je Ibrahim, a. s., došao do spoznaje postojanja Allaha, dž. š., su slijedeći:

I Mi pokazasmo Ibrahimu carstvo nebesa i Zemlje da bi čvrsto vjerovao. I kad nastupi noć, On ugleda zvijezdu i reče: "Ovo je Gospodar moj!" A pošto zađe, reče: "Ne volim one koji zalaze!" A kad ugleda Mjesec kako izlazi, reče: "Ovo je Gospodar moj!" A pošto zađe, on reče: "Ako me Gospodar moj na Pravi Put ne uputi, bit ću, sigurno, jedan od onih koji su zalutali." A kad ugleda Sunce kako se rađa, on uzviknu: "Ovo je Gospodar moj, ovo je najveće!" - A pošto zađe, on reče: "Narode moj, ja nemam ništa s tim što vi Njemu druge pridružujete! (Al-An'am, 75-78)

Nesumnjivo, u ovom kazivanju o Ibrahimu, a. s., sadržana je veoma važna pouka za vjernike. Spoznaja Allahovog postojanja je veoma jednostavna. Na svakom mjestu do kojeg dopire ljudski pogled prisutni su nebrojeni dokazi stvaranja. Ako mu se ništa i ne objasni, ako o tom pitanju ne zna ništa, iskrenim razmišljanjem od samo nekoliko minuta savjesna osoba može jednostavno vidjeti da kosmos ima svog Stvoritelja i u stanju je shvatiti Allahovu moć i veličinu i da On gospodari svime. Upravo zbog toga, Ibrahim, a. s., je, iako mu se vjerovatno nije ništa objasnilo, u ishodu iskrenog razmišljanja vidio Allahovo postojanje i moć. On je slijedećim riječima svome narodu rekao da on nije od onih koji se klanjaju njihovim lažnim bogovima:

"Ja okrećem lice svoje, kao pravi vjernik, prema Onome koji je nebesa i Zemlju stvorio, ja nisam od onih koji Njemu druge pridružuju!" (Al-An'am, 79)

Svoj narod je pozvao da se klanja jedino Allahu, dž. š.

Pejgamberi su, kao što ćemo vidjeti i u narednim poglavljima, koristili sve raspoložive metode kako bi svoj narod uputili na Pravi Put. Pejgamberi, koji su svoj narod pozivali različitim metodama, navodili su međusobno različite primjere vezane za istu temu kako bi ih podstakli na razmišljanje. Detaljno su opisivali moral kojim je zadovoljan Allah, dž. š., odvrćali su ljude od nevaljalih djela, objašnjavali im gnusnost tih djela i štetu koju će zbog toga doživjeti; pribjegavajući svim raspoloživim metodama, nastojali su ovim ljudima ukazati na dobro i pokrenuti njihovu savjest.

Ibrahim, a. s., je, isto tako, svoj narod prvo pozvao na Pravi Put, rekao im da odbace kumire i da se okrenu prema Allahu, dž. š. Ovaj poziv koji je Ibrahim, a. s., upućivao svome ocu i narodu ističe se u nizu kur'anskih ajeta. Neki od tih ajeta su i oni iz sure Al-'Ankabut u kojima se govori o Ibrahimovom pozivu na klanjanje jedino Allahu, dž. š., i strah od Njega:

A i Ibrahima. "Allahu se jedino klanjajte" - govorio je on narodu svome - "i Njega se bojte, to vam je bolje, da znate. Vi se, mimo Allaha, kumirima klanjate i laži smišljate. Oni kojima se vi, mimo Allaha, klanjate ne mogu vas nikakvom hranom nahraniti; vi hranu od Allaha tražite i Njemu se klanjate i Njemu zahvalni budite! - Njemu ćete se vratiti." (Al-'Ankabut, 16-17)

Kao što se vidi iz navedenih ajeta, Ibrahim, a. s., je, različitim primjerima, svome nevjerničkom narodu objasnio superiornost Allahove moći. Načinio je poređenja kako bi osigurao mogućnost njihovog poimanja ove činjenice; podsjetio ih je da je Allah, dž. š., Taj koji sve daje i upozorio ih na njihov povratak Njemu. Kao i cijeli narod, Ibrahim, a. s., je upozoravao i svoje bližnje. Ibrahim, a. s., je slijedećim riječima opomenuo svoga oca Azera da se nalazi na pogrešnom putu:

*A kad Ibrahim reče svome ocu Azeru: "Zar kumire smatraš bogovima?! Vidim da ste i ti i narod tvoj u pravoj zabludi!"
(Al-An'am, 74)*

Svoj narod je upozorio da se ne povodi za šejtanom

Šejtan je najveći neprijatelj čovjeka. Kada je Allah, dž. š., stvorio prvog čovjeka, Adema, a. s., naredio je šejtanu da mu se pokloni. Međutim, oholeći se, šejtan se suprotstavio ovoj Allahovoj naredbi. Nato je Allah, dž. š., prokleo šejtana i protjerao ga iz Dženneta. Nakon što je protjeran iz Dženneta, šejtan je od Allaha, dž. š., zatražio da mu dozvoli da do Sudnjeg dana zavodi ljude sa Pravoga Puta. Njegova namjera je da ljude, koje vidi kao razlog svog protjerivanja iz Dženneta, skrene sa Pravoga Puta te da tako osigura i njihov odlazak u Džehennem.

Zbog toga, približavajući im se različitim spletkama, šejtan nastoji zavesti sve ljude, počev od prvog čovjeka, Adema, a. s. Šejtan ne može imati utjecaja jedino na one koji kategorično vjeruju u Allaha, dž. š., i koji se oslanjaju na Njega, a, kako nam se u Kur'anu saopćava, takvih je veoma malo. Upravo zbog toga je Ibrahim, a. s., svoj narod i svog oca, koji je bio daleko od Allahovog Puta, upozorio da se ne klanjaju šejtanu i ne povode se za njim:

"O, oče moj, meni dolazi znanje, a ne tebi; zato mene slijedi, i ja ću te na Pravi Put uputiti; o oče moj, ne klanjaj se šejtanu, šejtan je Milostivome uvijek neposlušan; o oče moj, bojim se da te od Milostivog ne stigne kazna, pa da budeš šejtanu drug!" (Maryam, 43-45)

Svom narod je savjetovao da, zbog svojih međusobnih odnosa, Allahu ne pripisuju druga

Jedna od najočitijih odlika nevjerničkih zajednica je da mimo Allaha, dž. š., veću pažnju posvećuju drugim bićima ili predmetima i da od njih strahuju više nego što strahuju od Allaha, dž. š. Ne treba misliti da su bića ili predmeti kojima ti ljudi pridaju važnost smo kipovi izrađeni od drveta i kamena.

Nevjerničke odlike su i to što neko drugog insana voli više od Allaha, dž. š., što mu pridaje veći značaj nego Allahu, dž. š., što umjesto Allahovog zadovoljstva pazi na njegovo zadovoljstvo ili što strahuje od nekog drugog čovjeka više nego od Allaha, dž. š. I u Ibrahimovom narodu je bilo mnogo onih koji su određena bića voljeli više od Allaha, dž. š., i pridavali veću pažnju njima nego Allahu, dž. š. Međutim, ti ljudi će na Kijametskom danu shvatiti da nema veće sile od Allaha, dž. š.; vidjet će da bića kojima su pridavali veći značaj nego Allahu, dž. š., zapravo ne zaslužuju nikakvu pažnju, da su, naspram moći Allaha, dž. š., i oni vrlo jadni i bespomoćni. Zbog toga je Ibrahim, a. s., svoj narod opomenuo da mimo Allaha, dž. š., ne prihvata kumire za svoja božanstva da bi tako održava međusobne prijateljske odnose, pošto će se na Sudnjem danu odricati jedni drugih, međusobno se proklinjati i biti bačeni u Džehennem:

"Vi ste" - reče Ibrahim - "mimo Allaha kumire prihvatili da biste u životu na ovome svijetu međusobne prijateljske odnose održavali, a poslije, na Sudnjem danu, jedni drugih ćete se odricati i jedni druge ćete proklinjati, vatra će vaše boravište biti, i niko vam u pomoć neće moći priteći!" (Al-'Ankabut, 25)

Ibrahim, a. s., je ljudima obznanio
Allahovu veličinu i moć

Da bi spoznali Allahovo postojanje i veličinu, Ibrahim, a. s., je svome narodu iznosio razne primjere. Ilustracije radi, u raspravu o Allahu, dž. š., sa Ibrahimom, a. s., upustio se čovjek koji je bio umišljen samo zato što je bio bogat i koji je zaboravljao da je Allah, dž. š., Taj koji mu je dao ono što je posjedovao. Kako bi objasnio Allahovu moć i njegovu bespomoćnost, Ibrahim, a. s., je dao slijedeći odgovor:

Zar nisi čuo za onoga koji se sa Ibrahimom o njegovu Gospodaru prepirao, onda kada mu je Allah carstvo dao? Kad Ibrahim reče: "Gospodar moj je Onaj koji život i smrt daje" - on odgovori: "Ja dajem život i smrt!" - "Allah čini da Sunce izlazi sa istoka" - reče Ibrahim - "pa učini ti da grane sa zapada!" I nevjernik se zbuni. - A Allah silnicima neće ukazati na Pravi Put. (Al-Baqara, 258)

Kao što se vidi, naspram ovog mudrog i racionalnog objašnjenja Ibrahima, a. s., nevjernik je ostao bez riječi. Vjernici bi se, također, trebali ugledati u Ibrahima, a. s., te, prilikom pozivanja u vjeru, ljudima uvijek isticati Allahovu moć i neograničenu silu, i upozoravati ih na neosnovanost i ispraznost nevjerničkih ubjeđenja.

**Ibrahim, a. s., je saopćio da je Allah,
dž. š., jedina pouzdana moć**

Ibrahimov narod, koji je, unatoč iskrenim pozivima, ustrajavao u klanjanju kumirima, upuštao se u raspravu sa Ibrahimom, a. s., kako bi i odvratili od Pravoga Puta i onemogućili pozivanje koje je Ibrahim vršio. Tada im je Ibrahim, a. s., saopćio da se boji jedino Allaha, dž. š., i da se spas i sigurnost nalaze u predanosti Allahu, dž. š.:

... "Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?" - reče on. "Ja se ne bojim onih koje vi Njemu pridružujete, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem Svojim obuhvaća sve. Zašto se ne urazumite? A kako bih se ja bojao onih koje Njemu pridružujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge pridružujete, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na Pravome Putu." (Al-An'am, 80-82)

Allah, dž. š., je istinski vlasnik svega onoga što vidimo oko sebe. Niko drugome ne može učiniti ni dobro, ni zlo ukoliko to Allah, dž. š., ne dozvoli. Snage na koje se ljudi oslanjaju i očekuju pomoć mogu im biti od koristi jedino ukoliko to Allah, dž. š., dopusti. Ono što, radi istinskog spasa i sigurnosti, čovjek treba učiniti je da se preda Allahu, dž. š. Allah, dž. š., saopćava u Kur'anu da će štititi one koji se usmjere ka Njemu. Upravo zbog toga i svi vjernici, poput Ibrahima, a. s., trebaju znati da će oni koji vjeruju u Allaha, dž. š., biti sigurni, i tu činjenicu trebaju objasniti i drugima.

**Na neprijateljski odnos svog oca Ibrahim, a. s.,
je odgovarao na najljepši način**

Unatoč svim pozivima, njegov otac se suprotstavio Ibrahimu, a. s., i, iskazujući neprijateljski stav prema njemu, rekao slijedeće:

..."Zar ti mržiš božanstva moja, o, Ibrahime? Ako se ne okaniš, zbilja ću te kamenjem potjerati, zato me za dugo vremena napusti!" (Maryam, 46)

Međutim, Ibrahim, a. s., koji nikada nije odstupao od svoje uzdržanosti, na zastrašujući stav svoga oca, dao je krajnje uvažavajući i pametan odgovor:

"Mir tebi!" - reče Ibrahim. "Molit ću Gospodara svoga da ti oprosti, jer On je vrlo dobar prema meni. I napustit ću i vas i sve one kojima se mimo Allaha klanjate i klanjat ću se Gospodaru svome; nadam se da neću biti nesretan u klanjanju Gospodaru svome." (Maryam, 47-48)

**Ibrahim, a. s., je svome narodu rekao da njegovi kumiri
kojima se klanja ne mogu biti bogovi**

Ibrahim, a. s., je svome narodu rekao da bogovi kojima se on klanja ne mogu imati neku posebnu moć, a da bi pobudio njihovo razmišljanje o jedinom Bogu, Allahu, dž. š., postavljao im je različita pitanja o kumirima.

Ovaj metod pozivanja je veoma važan sa pozicija nevjerničkog ličnog uvjeravanja u ispraznost sistema u koji vjeruju. Tim je svojim pitanjima Ibrahim, a. s., postigao da sami izjave kako je isprazan sistem u kome se nalaze. Jedan od razgovora koji se odvijao između Ibrahima, a. s., i njegovog naroda je slijedeći:

Kada je oca svoga i narod svoj upitao: "Čemu se vi klanjate?" a oni odgovorili: "Klanjamo se kumirima i povazdan im se molimo", on je rekao: "Da li vas oni čuju kad se molite, ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?" "Ne" - odgovoriše "ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju." "A da li ste razmišljali" - upita on - "da su oni kojima se klanjate vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova." (Aš-Šu'ara', 70-77)

Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da su svi ljudi svjesni greške koju čine, odnosno da se, mada čak i, navodeći razne izgovore, ne žele razmišljati, kod njih nalazi pronicljivost i da znaju šta je za njih istinsko dobro, a šta zlo. Zapravo, razmisle li svojom savješću, i oni koji se klanjaju i očekuju pomoć od drugih bića mimo Allaha, dž. š., odmah će shvatiti da im ta bića ne mogu priuštiti nikakvu fajdu. Odmah će uočiti da ih ta bića, kojima Allahu čine ortaka, ne čuju kada im se mole, da im nisu u stanju učiniti neko dobro ili nanijeti zlo. Međutim, oni se, zbog različitih emotivnih razloga, opet ne usuđuju na razmišljanje o tim jasnim činjenicama.

Što se tiče Ibrahima, a. s., on je svojim pitanjima nastojao omogućiti da njegov narod razmisli o onome čemu se klanja i shvati koliko je pogrešan put na kome se nalazi.

Dok je svoj narod pozivao da napusti kumire kojima se klanja, Ibrahim, a. s., ga je podsjetio da njegovi kumiri, kipovi ne posjeduju nikakvu moć i da su oni lažni bogovi koje oni sami prave, klešu. Neki od ajeta u kojima se objašnjava Ibrahimovo pozivanje svoga naroda na napuštanje lažnih božanstava kojima su se klanjali i usmjeravanje ka vjeri u istinskog Boga, Allaha, dž. š., glase:

Kad on ocu svome i narodu svome reče: "Kakvi su ovo kumiri kojima se i dan i noć klanjate?" Oni odgovoriše: "I naši preci su im se klanjali." "I vi ste, a i preci vaši su bili u očitoj zabludi" - reče. "Govoriš li ti to ozbiljno ili se samo šališ?" - upitaše oni. "Ne" - reče - "Gospodar vaš je Gospodar nebesa i Zemlje, On je njih stvorio, i ja ću vam to dokazati. (Al-Anbiya', 52-56)

"Kako se možete klanjati onima koje sami klešete?" - upita - "kad Allah stvara i vas i ono što napravite?" (As-Saffat, 95-96)

Ibrahim, a. s., je saopćio da su sva bića pod Allahovom kontrolom i da se sve dešava s Njegovom dozvolom

Kao što se vidi iz prethodnih ajeta, kao i mnogi nevjernički narodi, i Ibrahimov narod se, u biti, klanjao kumirima ne zbog toga što je istinski vjerovao u to, već zato što su u tome zatekli svoje pretke. Ovaj zabludjeli sistem je, dakle, bio ružno naslijeđe koje su im u amanet ostavili njihovi očevi. Eto, Ibrahim, a. s., im je detaljno objasnio da je ovaj njihov naslijeđeni sistem krajnje pogrešan sistem, koji će im nanijeti zlo. Podsjetio ih je da kumiri kojima se klanjaju ne posjeduju nikakvu moć te objavio da se sve nalazi pod Allahovom kontrolom. Nastavak Ibrahimovog govora saopćenog u prethodnim ajetima glasi:

"... Ali, to nije Gospodar svjetova, koji me je stvorio i na Pravi Put uputio, i koji me hrani i poji, i koji me, kad se razbolim, liječi, i koji će mi život oduzeti, i koji će me poslije oživiti, i koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti!" (Aš-Šu'ara', 77-82)

*Ibrahim, a. s., je mudrim metodama
podsticao ljude na razmišljanje*

Kada je, nakon svih poziva, njegov narod i dalje ostao nepokolebljiv u privrženosti kumirima, Ibrahim, a. s., je načinio nove poduhvate koji će ih prisiliti na razmišljanje i pokrenuti njihove savjesti. Radi toga je čekao da se oni udalje od kumira, koje je, nakon što su oni otišli, porazbijao. Međutim, čineći to, najvećeg od njih nije dirao kako bi svome narodu pokazao u kako velikoj zabludi i nepromišljenosti se nalazi. Kada je njegov narod upitao: "Jesi li ti uradio ovo s bogovima našim, o, Ibrahimе?" ... (Al-Anbiya', 62), dao im je slijedeći odgovor:

"To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju govoriti" - reče on. (Al-Anbiya', 63)

Nakon ove Ibrahimove taktike, kojoj je pribjegao da bi narod naveo na razmišljanje, ljudi su, pozivajući se na svoju savjest, shvatili u kako velikoj zabludi se nalaze. Međutim, zbog toga što se činjenica, koju je prihvatila njihova savjest, sukobljava sa njihovim koristima, tradicijom i uspostavljenim sistemom, ovi ljudi su je, unatoč njenoj očistosti, odbili. Slijedeći ajeti su u vezi sa tim pitanjem:

I oni se zamisliše, pa sami sebi rekoše: "Vi ste, zaista, nepravedni!" Zatim glave oboriše i rekoše: "Ta ti znaš da ovi ne govore!" "Pa zašto se onda, umjesto Allahu, klanjate onima koji vam ne mogu ni korisiti niti od vas kakvu štetu otkloniti?" - upita on. "Teško vama i onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate! Zašto se ne opametite?" - "Spalite ga i bogove vaše osvetite, ako hoćete išta učiniti!" - povikaše. "O, vatro," - rekosmo Mi - "postani hladna, i spas

Ibrahimu!" I oni mu htjedoše postaviti zamku, ali ih Mi onemogućismo (Al-Anbiya', 64-70)

Svojom predanošću i pouzdanjem u Allaha, dž. š., Ibrahim, a. s., je čak i u najtežim uvjetima bio uzor vjernicima

Svojom pametnom i mudrom borbom koju je vodio protiv svog naroda, Ibrahim, a. s., je lijep uzor za vjernike. Ibrahim, a. s., koji i u najtežim trenucima, kada je od strane svog naroda bačen u vatru i kada je bio izložen raznim smicalicama, nije odstupao od oslanjanja i pokornosti Allahu, dž. š., svome je narodu dao slijedeći odgovor:

"Idem onamo gdje mi je Gospodar moj naredio," – reče (Ibrahim) - "On će me kuda treba uputiti. (As-Saffat, 99)

Ove riječi Ibrahima, a. s., sve vjernike podsjećaju na jednu važnu činjenicu: Stvoritelj svih ljudi je Allah, dž. š., i svi ljudi će umrijeti i Njemu se vratiti u onom času koji je On odredio. Upravo riječima: "Idem onamo gdje mi je Gospodar moj naredio", Ibrahim, a. s., je svoj narod podsjetio da smrt znači povratak Allahu, dž. š. U tom slučaju, ono što trebaju činiti muslimani je da, u svim situacijama u kojima se nađu, aktualiziraju svoje nepoljuljano pouzdanje u Allaha, dž. š., i da na to pozivaju i druge.

Ibrahima, a. s., i one koji su bili uz njega Allah, dž. š., je pokazao kao uzor vjernicima

Svojim superiornim moralom Ibrahim, a. s., je bio uzor svome narodu, a i narodima koji su dolazili poslije njega. Allah, dž. š., saopćava da u Ibrahimu, a. s., koji je "Gospodaru svome iskrena srca došao", i u onima koji su bili uz njega postoji niz lijepih primjera za vjernike:

Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kada su narodu svome rekli: "Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega jedinog, vjerovali!" - ali nisu riječi Ibrahimove ocu svome: "Ja ću se moliti da ti oprosti, ali te ne mogu od Allaha odbraniti." - Gospodaru naš, u Tebe se uzdamo i Tebi se obraćamo i Tebi ćemo se vratiti. (Al-Mumtahina, 4)

Kur'anski ajeti o Ibrahimovom moralu i odabranosti

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? - A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja. (An-Nisa', 125)

... Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv. (At-Tawba, 114)

Ibrahim nije bio ni jevrej ni kršćanin, već pravi vjernik, vjerovao je u Boga jednoga i nije bio idolopoklonik. (Ali 'Imran, 67)

Ibrahim je bio primjer čestitosti, pokoran Allahu, pravi vjernik, nije druge smatrao Allahu ravnim, i bio je zahvalan na blagodatima Njegovim; On je njega izabrao i na Pravi Put izveo, i Mi smo mu sačuvali lijep spomen na ovom svijetu, a na onom svijetu će doista biti među onima dobrima. (An-Nahl, 120-122)

Iste vjere kao i on bio je i Ibrahim, kad je Gospodaru svome iskrena srca došao. (As-Saffat, 83-84)

Spomeni, u Knjizi, Ibrahima! On je bio istinoljubiv, vjerovjesnik. (Maryam, 41)

*Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan. (Hud, 75)
Vjeru Ibrahimovu izbjegava samo onaj koji ne drži do sebe.
A Mi smo njega na ovome svijetu odabrali, i na onome će
biti među dobrima.*

Kada mu je Gospodar njegov rekao: "Budi poslušan!" - on je odgovorio: "Ja sam poslušan Gospodaru svjetova!" (Al-Baqara, 130-131)

Mi smo još prije Ibrahimu razboritost dali i dobro smo ga poznavali. (Al-Anbiya', 51)

LUT, A. S.

I Lutu mudrost i znanje dadosmo i iz grada ga, u kom su stanovnici njegovi odvratne stvari činili, izbavismo - to, uistinu, bijaše narod razvratan i zao - i u milost Našu ga uvedosmo; on je doista, od onih dobrih. (Al-Anbiya', 74-75)

Jedan od najrazvratnijih naroda o kojima se govori u Kur'anu je narod Lutov, a. s. Ovaj narod, kako se saopćava u Kur'anu, odao se seksualnim nastranostima, činio drumska razbojništva i javno činio najodvratnije stvari.

I Luta. Kada narodu svome reče: "Vi činite takav razvrat kakav prije vas niko na svijetu nije činio: s muškarcima općite, po drumovima presrećete, i na skupovima svojim najodvratnije stvari činite" - odgovor naroda njegova bijaše: "Učini da nas Allahova kazna stigne, ako istinu govoriš!" (Al-'Ankabut, 28-29)

I Luta - kad reče narodu svome: "Zašto činite razvrat koji niko prije vas na Svijetu nije činio? Vi sa strašću prilazite muškarcima, umjesto ženama. Ta vi ste narod koji sve granice zla prelazi!" (Al-A'raf, 80-81)

"Zašto vi, mimo sav svijet, sa muškarcima općite, a žene svoje, koje je za vas Gospodar vaš stvorio, ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelazite" (Aš-Šu'ara', 165-166)

I Luta, kada reče narodu svome: "Zašto činite razvrat naočigled jedni drugih? Zar zbilja sa strašću općite sa muškarcima umjesto sa ženama? Vi ste, uistinu, bezumnici." (An-Naml, 54-55)

Svoj narod, koji je, u svakom pogledu, bio u razvratu, Lut, a. s., je pozivao da živi za Allaha, dž. š., i da bude lijepog morala. A njegov narod, koji se nije htio odreći svojih izopačenosti i razvrata, tvrdoglavo se opirao Lut, a. s. Međutim, unatoč upornom nevjerovanju naroda, Lut, a. s., je, poput svih Allahovih pejsgamberra, ulagao ozbiljne napore kako bi ih usmjerio na Pravi Put, i ne strahujući od nasrtaja ovih pomamnih ljudi, njihovih prijjetnji i kleveta, pozivao ih je u vjeru u Allaha, dž. š.

Kao što Allah, dž. š., saopćava u prethodno navedenim ajetima, Lut, a. s., je svome narodu naveo njihova nedjela i pozvao ih da žive čistim životom, kojim će Allah, dž. š., biti zadovoljan. Međutim, kao što je tokom povijesti bio slučaj sa mnogim narodima, i Lutov narod je odbio poslušnost svome vjerovjesniku te su, raznim optužbama i prijjetnjama, nastojali odvratiti ga sa Pravoga Puta.

Lutovi sugrađani, koji su bili u velikoj raspuštenosti, zaprijetili su Lut, a. s., da će ga protjerati sa njegovog ognjišta i usudili se na ismijavanje materijalne i moralne čistote Luta, a. s., i njegovih

sljedbenika. Svoju reakciju na djela svoga naroda, koji se, unatoč tome što ih je nebrojeno puta pozivao na Pravi Put, nije odazivao i koji je bio nepokolebljiv u svome nevjerovanju, Lut, a. s., je izrazio slijedećim riječima:

"Ja se gnušam toga što vi radite!" - reče on. (Aš-Šu'ara', 168)

Kao što se razumije iz ovog ajeta, Lut, a. s., je, unatoč upornosti i pomamnostima svoga naroda, izvršavao sve Allahove naredbe, ljude pozivao u vjeru i u svemu tome iskazivao veliku odlučnost. Rekao je da ni sam nije zadovoljan onim djelima kojima se ne postiže Allahovo zadovoljstvo i da će se truditi da spriječi ta ružna djela.

Lut, a. s., je svoj narod pozivao da se boje Allaha, dž. š.

Lut, a. s., je, isto tako, svome narodu prvo saopćio da je pouzdani pejgamber poslan od Allaha, dž. š., i da od njih ne traži nikakvu nagradu, te ih pozvao da se boje svoga Stvoritelja i da Mu budu poslušni:

Kad im njihov brat Lut reče: "Kako to da se ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi. (Aš-Šu'ara', 161-164)

Da bi postigao moral kojim je Allah, dž. š., doista zadovoljan, čovjek u pravom smislu riječi mora posjedovati strah od Allaha, dž. š. Ako se čovjek boji Allaha, dž. š., on tada neće svjesno činiti djela koja Allah, dž. š., osuđuje i zabranjuje. A ukoliko i ima neku grešku koju čini nesvjesno, on je ispravlja u trenutku kada sazna za

ispravnost. Živi životom kojim je zadovoljan Allah, dž. š., i nada se nagradi kako na ovom, tako i na budućem svijetu. Zbog toga je Lut, a. s., kao, uostalom, i svi pejgamberi, upozoravao ljude na strah od Allaha, dž. š.

Lut, a. s., je svoj narod upozorio na razumno ponašanje i da se trebaju stidjeti svojih djela

Na ustrajnost u nevjerovanju Lutovog naroda Allah, dž. š., je poslao meleke da obavijeste Luta o stradanju koje će ih zadesiti. Misleći da su to ljudi, narod je odmah pohitao Lutu, a. s., i tom prilikom se odvio slijedeći dijalog između Luta i njegovog naroda:

I kad izaslanici Naši dodoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: "Ovo je mučan dan!" I narod njegov pohrli njemu - a i prije su radili sramotna djela. "O narode moj," - reče on - "eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka?" "Ti znaš da nam nisu potrebne tvoje kćeri" - rekoše oni - "ti doista znaš šta mi hoćemo!" (Hud, 77-79)

Kao što se vidi, Lutov narod, koji nije znao za strah od Allaha, dž. š., bio je zajednica koju su činili ljudi sa tolikim nedostatkom osjećaja stida da su bili u stanju otvoreno iznijeti svoje razvratne težnje. Nesumnjivo, to je prirodna posljedica nevjerovanja. Ova nastrana struktura je i danas veoma raširena i normalno prihvaćena u zajednicama koje žive daleko od vjerskog morala. To je zato što je vjera ta koja čovjeka podučava lijepom moralu, dobrim i lošim djelima. A ljudi koji ne nose strah od Allaha, dž. š., i žive daleko od vjere - njihova savjest se gasi. Kod tih ljudi ne postoje ili su veoma

ograničene moralne odlike kao što su čednost i stid. A Lut, a. s., koji je znao da je ova nemoralna ponuda njegovog naroda produkt njihovog nevjerovanja, rekao im je da se Allaha boje i da ga ne sramote pred gostima.

Neki od ajeta, koji prenose dijalog Luta, a. s., sa njegovim narodom kada su mu došli Allahovi izaslanici, su slijedeći:

U to dođoše stanovnici grada, veseli. "Ovo su gosti moji" - reče on - "pa me ne sramotite, i bojte se Allaha, i mene ne ponizujte!" "A zar ti nismo zabranili da ikoga primaš?" - povikaše oni. "Ako već hoćete nešto činiti, eto kćeri mojih!" - reče on. A života mi tvoga, oni su u pijanstvu svome lutali. I njih je zadesio strašan glas kad je Sunce izlazilo, i Mi smo učinili da ono što je gore bude dolje, i na njih smo kao kišu grumenje od skamenjene gline sručili - to su, zaista, pouke za one koji posmatraju - on je pored puta, i sada postoji; to je doista pouka za one koji vjeruju. (Al-Hidžr, 67-77)

Kao što se vidi, ovaj narod, koji se nije odazivao na Lutove pozive i koji nije odustajao od svojih razvratnih djela, strašnom patnjom je kažnjen još na ovom svijetu. To je samo odgovor koji su dobili na dunjaluku; a mnogo strašnije bit će ono što ih očekuje na Ahiretu.

JAKUB, A. S.

I sjeti se robova Naših Ibrahima i Ishaka i Ja'kuba, sve u vjeri čvrstih i dalekovidnih. Mi ih posebno obdarismo vrlinom jednom: da im je uvijek bio na umu onaj svijet; i oni su, zaista, u Nas od onih odabranih dobrih ljudi. (Sad, 45-47)

Jakub, a. s., je od soja Ibrahima, a. s. Ibrahima i njegove sinove Allah, dž. š., je učinio predvodnicima u pozivanju naroda na dobro i usmjeravanju na Pravi Put. Ovo se u Kur'anu ističe slijedećim riječima:

I učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali. (Al-Anbiya', 73)

Jakub, a. s., je sinovima ostavio u amanet da se drže prave vjere i da budu čestiti vjernici

Kur'anski ajeti koji govore o Jakobovom pozivanju nalaze se u suri Al-Baqara. Allah, dž. š., slijedećim riječima saopćava amanet koji je Jakub, a. s., ostavio sinovima:

I Ibrahim ostavi u amanet sinovima svojim i Jakub:

"Sinovi moji, Allah vam je odabrao pravu vjeru, i nipošto ne umirite drugačije nego kao muslimani!" (Al-Baqara, 132)

Umrijeti kao musliman jedna je od najbitnijih dova ljudi koji se boje Allaha, dž. š. Ako, nakon što je cijeli život vršio dobra djela, čovjek kasnije pokvari nijjet i udalji se od vjere, sva njegova prethodna dobra djela postat će uzaludna i zaslužiti će džehennemske patnje. Riječima: "Nipošto ne umirite drugačije nego kao muslimani" Jakub, a. s., je na to upozorio svoje sinove i savjetovao im da, nikako ne kvareći iskreni nijjet i odlučnost, čuvaju svoj iman. Njegovi sinovi, koji su se držali oćevog amaneta, slijedećim su riječima izrazili svoju odlučnost u klanjanju Allahu, dž. š.:

Vi niste bili prisutni kada je Jakubu smrtni čas došao i kada je sinove svoje upitao: "Kome ćete se, poslije mene, klanjati?" - "Klanjat ćemo se" - odgovorili su - "Bogu tvome, Bogu tvojih predaka Ibrahima i Ismaila i Ishaka, Bogu jednome, i mi se Njemu pokoravamo!" (Al-Baqara, 133)

Jakub, a. s., je sinovima preporučivao uzdanje u Allaha, dž. š.

"O, sinovi moji," - reče onda - "ne ulazite na jednu kapiju, već na razne kapije, a ja vas ne mogu spasiti od onoga što vam Allah odredi; moć pripada jedino Njemu, ja se u Njega uzdam, i neka se samo u Njega uzdaju oni koji se uzdaju!"

I kad uđoše onako kako im je otac njihov naredio, to im nimalo nije pomoglo da budu pošteđeni onoga što im je Allah bio odredio, jedino se ostvarila želja Jakubova, koju je izvršio, a on je, uistinu, veliki znalac bio, zato što smo ga Mi naučili, ali većina ljudi ne zna. (Yusuf, 67-68)

Savjetujući svoje sinove da budu oprezni kada budu ulazili u grad, Jakub, a. s., je podsjetio i na jednu važnu činjenicu: na to da se trebaju uzdati u Allaha, dž. š., a ne u opreznost. Čovjek nema tu snagu da sebi može načiniti štetu ili osigurati korist ukoliko to Allah, dž. š., ne htjedne. Čovjek ne može spriječiti ništa od onoga što će ga zadesiti, a niti postići bilo kakvo dobro. Zato što traži Allahovo zadovoljstvo, vjernik radi sve ono što treba uraditi, preduzima sve mjere opreza koje treba preduzeti, međutim, nesumnjivo zna da se ishod dešava Allahovim dopuštanjem; samo se u Njega uzda i na Njega vjernik oslanja.

JUSUF, A. S.

...jer je on uistinu bio Naš iskreni rob. (Yusuf, 24)

... I eto tako Mi Jusufu dadosmo lijepo mjesto na Zemlji i naučismo ga tumačenju snova - a Allah čini šta hoće, ali većina ljudi ne zna. I kad on stasa, Mi ga mudročću i znanjem obdarismo; tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine. (Yusuf, 21-22)

Dvanaesta kur'anska sura, Yusuf, ima 111 ajeta i gotovo svi oni govore o Jusufu, a. s. Jusuf je peygamber kojeg je, na različite načine, još od rane mladosti Allah, dž. š., stavljao na kušnju, krajnje strpljiv, iskren, koji je svojoj okolini stalno objašnjavao Allahovo postojanje i superiornost. Svojom bogobojaznošću, iskrenom odanošću Allahu, dž. š., vjernošću i uzdržanim odnosom naspram onoga što ga je snalazilo Jusuf je lijep uzor cijelom čovječanstvu.

Snom kojeg mu je pokazao još dok je bio dijete, Allah, dž. š., je Jusufu, a. s., saopćio radosnu vijest da će ga kasnije obdariti jednim velikim znanjem i drugim blagodatima. Jusuf, a. s., je ovaj san ispričao svome ocu, a on je dao slijedeći komentar:

Kada Jusuf reče ocu svome: "O, oče moj, sanjao sam jedanaest zvijezda, i Sunce i Mjesec, i u snu sam ih vidio kako mi se pokloniše", on reče: "O, sinko moj, ne kazuj svoga sna braći svojoj, da ti ne učine kakvu pakost, šejtan je doista čovjeku otvoreni neprijatelj. I eto tako, Gospodar tvoj će tebe odabrati, i tumačenju snova te naučiti, i milošću Svojom tebe i Jakobovu porodicu obasuti, kao što je prije tebe obasuo pretke tvoje, Ibrahima i Ishaka. - Gospodar tvoj, doista, sve zna i mudar je." (Yusuf, 4-6)

*Jusuf, a. s., je saopćio da je Allahovo
zadovoljstvo bitnije od svega*

Dok je Jusuf bio dijete, njegova braća su se, iz ljubomore koju su osjećali zbog ljubavi njihovog oca prema Jusufu, htjeli riješiti njega, te su ga, na kraju, bacili u bunar. Kada su se vratili ocu, njegova braća, koja su Jusufa bacili u bunar i izložili ga smrti, slagali su govoreći: "Jusufa je vuk pojeo" (Yusuf, 17). Nakon što su ga bacili u bunar, Jusufa, a. s., našla je jedna karavana i prodala ga jednom misirskom uvaženom čovjeku. Jusuf je tu proveo niz godina. Međutim, kada je došao u godine puberteta, žena ovog čovjeka ga je prisilila na blud. Ali, Jusuf, koji se bojao Allaha, dž. š., nije pristao na to i, podsjećajući ženu na Allaha, dž. š., dao je slijedeći odgovor:

I poče ga na grijeh navoditi ona u čijoj je kući bio, pa pozaključa sva vrata i reče: "Hodi!" - "Sačuvaj, Bože!" - uzviknu on - "vlasnik me moj lijepo pazi; a oni koji dobro uzvrate zlim neće nikad uspjeti." (Yusuf, 23)

Ne postignuvši svoj cilj, žena je bacila klevetu na Jusufa. Unatoč tome što se, svjedočenjima i dokazima, uspostavilo da nije kriv, Jusuf, a. s., je nakon izvjesnog vremena bačen u tamnicu. Jusuf, a. s., koji je, svjestan da je u svakom trenutku na kušnji, činio ono čime će Allah, dž. š., biti zadovoljan, slijedećim riječima je izrazio da je i ova situacija, odnosno boravak u tamnici bolji za njega:

"Gospodaru moj," - zavapi on - "draža mi je tamnica od ovoga na što me one vraćaju. I ako Ti ne odvratiš od mene lukavstva njihova, ja mogu prema njima naklonost osjetiti i lahkomislen postati." (Yusuf, 33)

Kao što vidimo iz ovog slučaja, osoba koja vjeruje jednim kategoričnim znanjem ne smije gubiti uravnoteženost i spokojstvo

naspram bilo kojeg događaja, treba se oslanjati na Allaha, dž. š., i ne smije zaboravljati da će se sigurno susresti sa lijepim ishodom. Allah, dž. š., saopćava da će pomoći svojim iskrenim robovima i na dunjaluku i na Ahiretu. Život Jusufa, a. s., upravo je jedan od najilustrativnijih primjera koji se o ovom pitanju navodi u Kur'anu.

**Svoje drugove u tamnici Jusuf, a. s.,
je podsjetio da je Allah, dž. š., Onaj koji sve daje**

Zajedno sa Jusufom, a. s., u tamnicu su ušla još dva mladića. Oni su Jusufu ispričali snove koje su sanjali i zatražili da im ih on protumači. Svojim drugovima iz tamnice Jusuf, a. s., je, kao i svi ostali pejgamberi, prvo objasnio Allahovo postojanje, da ga je On naučio znanju koje posjeduje:

"Nijedan obrok hrane neće vam donesen biti, a da vam ja prije ne kažem šta ćete dobiti" - reče Jusuf. "To je samo dio onoga čemu me naučio Gospodar moj, ja se klonim vjere naroda koji u Allaha ne vjeruje i koji onaj svijet ne priznaje, i ispovijedam vjeru predaka svojih, Ibrahima i Ishaka i Jakuba; nama ne priliči da ikoga Allahu smatramo ravnim. To je Allahova milost prema nama i ostalim ljudima, ali većina ljudi nije zahvalna." (Yusuf, 37-38)

Ovo Jusufovo podsjećanje skreće pažnju na jednu činjenicu koju vjernici nikada ne smiju smetnuti s pameti: Allah, dž. š., daje sve odlike koje čovjek posjeduje, i materijalne i duhovne. Osim toga, Allah, dž. š., je u stanju da to uzme natrag kad god poželi, ili da da mnogo mnogo više od toga. U tom slučaju, ljudi to nikada ne smiju zaboraviti i krajnje je bitno da se ni zbog jedne svoje odlike ne smiju prsiti.

Drugovima u tamnici je saopćio da je Allah, dž. š., jedini Bog i da se klanjaju samo Njemu

Jusuf, a. s., je potom nastavio svoj govor; obasnio im je da nema drugog Boga mimo Allaha, dž. š., i svoje drugove pozvao ih da se klanjaju samo Njemu:

"O, drugovi moji u tamnici, ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini i Svemoćni? Oni kojima se, mimo Njega, klanjate, samo su imena koja ste im nadjenuli vi i preci vaši - Allah o njima nikakva dokaza nije objavio. Sud pripada jedino Allahu, a On je naredio da se klanjate samo Njemu. To je jedino prava vjera, ali većina ljudi ne zna." (Yusuf, 39-40)

Obratimo li pažnju, vidjet ćemo da na pitanja svojih drugova idolopoklonika iz tamnice Jusuf, a. s., nije odmah odgovorio. Umjesto toga, prvo ih je pozvao u vjeru u Allaha, dž. š., i savjetovao im da Allahu, dž. š., ne pripisuju druga. Zbog toga što nije svjestan situacije u kojoj se nalazi, nevjernik isto tako ne može donijeti ni odluku o tome šta je bitnije za njega, već se bakće drugorazrednim pitanjima. U tom slučaju, dužnost vjernika je da identificira osobu naspram sebe i da mu da savjete koji će mu biti od koristi. Iman je, zapravo, ono što će cijelom čovječanstvu prirediti fajdu, pa je zato i Jusuf, a. s., prvo objasnio to primarno pitanje.

Bilo gdje i pod bilo kojim uvjetima se nalazio, u ponašanju Jusufa, a. s., u odlučnosti izvršavanja Allahovih odredaba nije bilo ni najmanjih odstupanja. Dužnost pozivanja on je nastavio i u tamnici. Ovakvo ponašanje Jusufa, a. s., lijep je uzor za sve muslimane.

Jusuf, a. s., je saopćio da je duša sklona zlu

U ishodu razvoja događanja, žena, koja je bila povod Jusufovom

bacanju u tamnicu, priznala je svoje djelo te se tako uspostavila Jusufova nevinost. Što se tiče Jusufa, a. s., on je, nakon što se ispostavila njegova nevinost, prvo istakao da nema namjeru pravdati se:

*(Jusuf je rekao:) "Isto tako neka on (vezir) zna da ga ja nisam, dok je bio odsutan, iznevjerio jer Allah ne dâ da se ostvare lukavstva podmuklih. Ja ne pravdam sebe, ta duša je sklona zlu, osim one kojoj se Gospodar moj smiluje. Gospodar moj zaista prašta i samilostan je." (Yusuf, 52-53)**

Radi razumijevanja razloga zbog kojeg Jusuf, a. s., nije htio braniti dušu, potrebno se zadržati na značenju riječi duša (nefs). Dušu možemo definirati kao silu "sklonu zlu", koja se nalazi u čovjeku. Zbog toga što se stremljenja duše sukobljavaju sa ponašanjem kojim je Allah, dž. š., zadovoljan, vjernici nikada ne zauzimaju mjesto na njenoj strani. U svakom djelu vode računa o Allahovom zadovoljstvu. Zbog toga što je znao za tu njenu dimenziju, Jusuf, a. s., je, također, rekao da bi bilo pogrešno braniti je.

Jusuf, a. s., zahvaljivao je Allahu na blagodatima koje mu je dao

Nakon ustanovljavanja njegove nevinosti, Jusuf, a. s., je, kao povjerljiva osoba, postavljen na čelo državne blagajne. Nakon toga

() U prijevodima Kur'ana rahmetli B. Korkuta i dr. E. Karića navedene riječi se prevedene kao riječi prvog lica jednine ženskog roda. Prilikom rada na knjizi koristio sam nekoliko tuskih prijevoda, u kojima su, bez izuzetka, prevedene kao riječi prvog lica jednine muškog roda odnosno kao riječi Jusufa, a. s. – op.prev.)*

kod sebe dovodi svoje roditelje. I njima je skrenuo pažnju da nikada ne zaboravljaju pouzdanje i oslanjanje na Allaha, dž. š., i da je sve pod Njegovim nadzorom:

I on roditelje svoje postavi na prijesto i oni mu svi se svi pokloniše, pa on reče: "O, oče moj, ovo je tumačenje moga sna nekadašnjeg. Gospodar moj ga je ispunio. Allah je bio dobar prema meni kad me je iz tamnice izbavio i vas iz pustinje doveo, nakon što je šejtan između mene i braće moje bio razdor posijao. Gospodar moj je zaista milostiv onome kome On hoće, i On, zaista, sve zna i mudar je!" (Yusuf, 100)

Jusuf, a. s., koji se u svim nevoljama oslanjao na Allaha, dž. š., a na isti način Mu se usmjeravao i kada bi dobio kakvu blagodat, na slijedeći način je činio dovu Allahu, dž. š.:

"Gospodaru moj, Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova! O, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si Zaštitinik moj i na ovome i na onome svijetu; daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri!" (Yusuf, 101)

Kao što se vidi, u Kur'anu je o Jusufu, a. s., izneseno niz podataka o njegovom ponašanju u različitim događajima od njegovog djetinjstva. Svi ovi podaci nas otvoreno upućuju na superiorni moral Allahovog resula Jusufa, a. s., u njegovu vjeru u Allaha, dž. š., pokornost i odanost. U njegovom izuzetnom moralu i pokornosti nije bilo ni najmanjeg odstupanja bez obzira u kojim se okolnostima nalazio; tokom cijelog svog života svom narodu je objašnjavao Allahovo postojanje i svemoć.

To što je, unatoč tome što je bio pejsamber, Jusuf, a. s., molio da umre kao musliman i da bude od onih koji su dobri, pitanje je nad kojim se posebno treba zamisliti. Niko nema garanciju da će

umrijeti kao vjernik i da će otići u Džennet. Svjesni toga, vjernici strahuju od Allaha, dž. š., i čine dovu da umru kao muslimani.

ŠUAJB, A. S.

Allah, dž. š., je Šuajba, a. s., kao pejgambera, poslao narodu Medjena. U Kur'anu se saopćava da, poput ostalih, i ovaj narod nije vjerovao u Allaha, dž. š., i da je stvarao nered na Zemlji. Ovaj narod, koji će, zbog nevjerovanja, biti uništen, Šuajb, a. s., je do posljednjeg trenutka pozivao na pokajanje i pokornost Allahu, dž. š.

Loš moral koji posjeduju oni koji se ne boje Allaha, dž. š., do izražaja može doći u svakom momentu njihovog života. Obratimo li pažnju na narode o kojima smo do sada govorili, vidjet ćemo da su to zajednice ljudi koji su, zbog nedostatka straha od Allaha, dž. š., činili gnusne nastranosti, razbojništva, narušavali tuđa prava, koji su izgubili osjećaj stida i koji su vodili računa jedino o svojim dunjalučkim interesima i koristima. Zbog toga što su ova izopačena ponašanja i odlike krajnje rasprostranjene i u savremenim zajednicama, svi oni savjeti koje su pejgamberi upućivali svojim narodima u potpunosti važe i za današnje vrijeme. Iz ovih upozorenja pouku trebaju uzeti i današnji ljudi.

Ilustracije radi, jedna od najočitijih odlika Šuajbovog naroda je da su varali u trgovini. Šuajb, a. s., ih je upozorio o tom pitanju i slijedećim riječima ih podsjetio da će izvršenje te naredbe biti bolje za njih:

..."O, narode moj," - govorio je on - "Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim njega nemate! Dolazi vam jasan dokaz od Gospodara vašeg, zato pravo na litri i na kantar u mjerite i ljudima stvari njihove ne zakidajte, i red na Zemlji ne remetite kad je već na njoj uspostavljen red. To je bolje za vas ako vjerujete!" (Al-A'raf, 85)

Ova ružna osobina koju je posjedovao narod Medjena jedna je od osobina u današnjim zajednicama koje žive daleko od vjere, osobina koja se čak prihvata i kao normalna. Zbog toga, svaki od poziva koje je Šuajb, a. s., upućivao svome narodu aktualni su i za ljude koji žive u današnje vrijeme. I danas bi ljudi, prilikom trgovine, trebali ispoljavati pošteno držanje, bez ikakvog zakidanja, štititi red na zemlji i držati se daleko od smutnji. U protivnom, mogli bi očekivati da ih zadesi nešto slično onome što je zadesilo prošle narode. A dužnost vjernika je da, ugledanjem u pejgambere, na ta pitanja upozore zajednice u kojima žive.

Šuajb, a. s., je objavio da je pouzdani vjerovjesnik i da se trebaju bojati Allaha, dž. š.

Kad im Šuajb reče: "Kako to da se ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi!" (Aš-Šu'ara', 177-180)

Svome narodu je saopćio da je, od zabranjenog, bolje ono što je dozvoljeno

Šuajb, a. s., slijedećim se riječima obratio svome narodu:

"O, narode moj! Pravo mjerite i na litru i na kantaru i ne zakidajte ljudima stvari njihove i ne činite zlo po Zemlji praveći nered. Bolje vam je ono što Allah ostavlja kao dozvoljeno, ako hoćete da budete vjernici; a ja nisam vaš čuvar!" (Hud, 85-86)

Ljudi na dunjaluku mogu postići bogatstvo putevima koje je Allah, dž. š., zabranio. Međutim, novac i imetak zarađen na taj način vlasniku nikada neće donijeti korist. Naprotiv, te osobe nikada

neće biti sretne i spokojne sa svojom zaradom, nema berićeta u onome što posjeduju i ne mogu postići korist koju žele. Ali, ono što je bitnije od toga, ukoliko oni koji, zanemarujući Allahovo zadovoljstvo, ulaze u haram i na taj način stiču imetak, tu svoju praksu nastave do smrti, i na budućem svijetu će biti kažnjeni vječnim džehennemskim patnjama. Dobit koja se stiče načinima legaliziranim od strane Allaha, dž. š., uvijek donosi korist. Put na koji ukazuje Allah, dž. š., najispravniji je i najkorisniji put. Zbog toga, oni koji vode život u skladu sa Allahovom vjerom i na halal način stiču svoju imovinu, uvijek vide korist i berićet toga. Kao odgovor na njihova ustezanja, Allah, dž. š., će vjernicima i na ovom i na budućem svijetu dati neuporedivo veće blagodati. Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava razliku između dozvoljene i zabranjene dobiti:

A novac koji dajete da se uveća novcem drugih ljudi neće se kod Allaha uvećati, a za milostinju koju udijelite da biste se Allahu umilili - takvi će dobra djela svoja umnogostručiti.
(Ar-Rum, 39)

Svome narodu je rekao da mu je namjera samo da ih preodgoji

"O, Šuajbe," - govorili su oni - "da li vjera tvoja traži od tebe da napustimo ono čemu su se preci naši klanjali ili da ne postupamo sa imanjinima našim onako kako nam je volja? E baš si 'pametan' i 'razuman'!" (Hud, 87)

Šuajb, a. s., koji je znao da je njegova dužnost, kao i dužnost svih drugih pejgambera, pozivanje, ali da je Allah, dž. š., Taj koji na Pravi Put upućuje, na ove je riječi naroda dao slijedeći odgovor:

"O, narode moj," - govorio je on - shvatite da je meni jasno ko je Gospodar moj i da mi je On dao svega u obilju. Ja ne

želim činiti ono što vama zabranjujem; jedino želim učiniti dobro koliko mogu, a uspjeh moj zavisi samo od Allaha; u Njega se uzdam i Njemu se obraćam. (Hud, 88)

Šuajb, a. s., još jednom je podsjetio da je on Allahov poslanik. Skrećući pažnju na to da su odredbe vjere u koju poziva Allahove odredbe, rekao je da mu je jedini cilj pozivati ih na Pravi Put. Kao pejgamber koji je svojski izvršio svoju dužnost, Šuajb, a. s., je, isto tako, bio svjestan da uspjeh zavisi samo od Allaha, dž. š. Podsjećajući i svoj narod na to, objavio je da se sve dešava Allahovom voljom.

I Šuajb, a. s., je svoj narod upozorio na patnju i stradanja

Kao i svi ostali pejgamberi o kojima smo do sada govorili, i Šuajb, a. s., svoj je narod podsjetio na blagodati koje uživaju i naredio im da se zbog toga zahvaljuju Allahu, dž. š. Osim toga, upozorio ih je da bi ih mogla zedesiti kazna ukoliko se suprotstave Allahovim naredbama:

I Medjenu - brata njihova Šuajba. "O, narode moj," - govorio je on - "Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim Njega nemate, i krivo na litru i na kantar ne mjerite. Vidim da u obilju živite i bojim se da vas jednog dana ne zadesi kazna, pa da svi nastradate!" (Hud, 84)

Osim toga, Šuajb, a. s., te ljude je podsjetio i na kazne koje su, u ishodu svog nevjerovanja, doživljavali prošli narodi. Skrećući pažnju na to da su se ti narodi suočili sa Allahovom kaznom zato što su se suprotstavljali Njegovim poslanicima, svoj narod je upozorio da ne padaju u istu grešku:

"O, narode moj, neka vas neslaganje sa mnom nikako ne

dovede do toga da vas zadesi ono što je zadesilo Nuhov narod ili Hudov narod ili Salihov narod. A i Lutov narod nije mnogo prije vas živio. I tražite oprost od Gospodara svoga, i onda Mu se pokajte! - Gospodar moj je, uistinu, samilostan i pun ljubavi!" (Hud, 89-90)

Šuajb, a. s., je u lice svome narodu sručio njihovu tiraniju i nasilje, i istakao svoju kategoričnu odlučnost i pokornost Allahu, dž. š.,

Glavešine naroda njegova, one koje su bile ohole, rekoše: "Ili ćete bezuvjetno vjeru našu prihvatiti, ili ćemo mi, o Šuajbe, i tebe i one koji s tobom vjeruju iz grada našeg istjerati." - "Zar i protiv naše volje?" - reče on. (Al-A'raf, 88)

Svi pejgamberi su tokom povijesti bivali izloženi sličnim napadima svojih nevjerničkih naroda. Ovi narodi su pejgambere i vjernike osuđivali zbog toga što se pridržavaju Allahove vjere, ulagali napore kako bi ih povratili njihovoj politeističkoj vjeri, štaviše, na to su ih nastojali primorati i upotrebom sile. Vodeći nevjernici medjenskog naroda su, isto tako, Šuajba, a. s., i njegove pristalice nastojali povratiti u njihovu vjeru; prijetili su im da će ih protjerati ukoliko im se ne pridruže. Na te prijetnje Šuajb, a. s., je dao sljedeći odgovor:

"Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah spasio nje, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi je ne trebamo prihvaćati, to neće Allah, Gospodar naš, jer Gospodar naš znanjem Svojim sve obuhvaća; u Allaha se uzdamo! Gospodaru naš, Ti presudi nama i narodu našem po pravdi,

Ti si sudija najpravedniji!" (Al-A'raf, 89)

Ove riječi Allahovog resula očiti su pokazatelj kategorične odlučnosti. Ova uzorna osobina odlučno je odlika koju bi trebali imati svi vjernici. Onaj ko vjeruje u Allaha, dž. š., svjestan je, kako je to Šuajb, a. s., rekao, da "Gospodar naš znanjem Svojim sve obuhvaća". Kategorički vjeruje da mu, bez Allahove dozvole, niko ne može nanijeti nikakvo zlo, niti mu, bez Allahovog znanja, može prirediti neku fajdu. Zbog toga, na svaku prijetnju ili nasrtaj vjernik zauzima stav potpune predanosti Allahu, dž. š., a što je najbitnije, ne čini ni najmanji ustupak u izvršavanju Allahovih naredbi.

Šuajb, a. s., je svome narodu obznanio da je Allah, dž. š., Taj koga se treba bojati i ustručavati, a ne ljudi

Jedna od najizražajnijih odlika nevjerničkih naroda je da ti ljudi više strahuju od drugih ljudi ili bića nego od Allaha, dž. š., više vole njih nego Allaha, dž. š., umjesto Allahovog, opredjeljuju se za njihova zadovoljstva. I Šuajbov narod su činili ljudi koji nisu bili u stanju spoznati Allahovu veličinu. Ovi ljudi nisu posjedovali strah od Allaha, dž. š., ali su se ustručavali pred ostalim svijetom. Željeli su ubiti Šuajba, a. s., ali to nisu učinili samo zbog njegovog roda:

*"O, Šuajbe," - rekoše oni - "mi ne razumijemo mnogo toga što ti govoriš, a vidimo da si ti među nama jadan; da nije roda tvoga, mi bismo te kamenovali, ti nisi nama drag."
(Hud, 91)*

Jedino je Allah, dž. š., vlasnik apsolutne moći. On je, također, jedino Biće kojeg se treba bojati. Svako biće i svaki događaj je pod kontrolom i znanjem Allaha, dž. š. Na ovu prijetnju svog naroda Šuajb, a. s., je slijedećim riječima upozorio da je Allah, dž. š.,

superioran nad svim ostalim:

"O, narode moj," - reče on - "zar vam je rod moj draži od Allaha, koga sasvim odbacujete? Gospodar moj dobro zna ono što vi radite! O narode moj, činite sve što možete, a činit ću i ja. Vi ćete, sigurno, saznati koga će kazna stići koja će ga osramotiti i ko je lažac. Pa, čekajte i ja ću s vama čekati!"
(Hud, 92-93)

Allah, dž. š., slijedećim riječima saopćava da je, kao i svi narodi koji su se opirali Allahovim poslanicima i ajetima, i narod Medjena kažnjen još na ovom svijetu:

I kada je pala naredba Naša, Mi smo, iz milosti Naše, Šuajba i vjernike s njim spasili, a one koji su zlo činili pogodio je užasan glas i oni su u zemlji svojoj mrtvi, nepomični osvanuli, kao da na njoj nikada nisu ni postojali. Daleko bio Medjen kao i Semud! (Hud, 94-95)

LUKMAN, A. S.

A Mi smo Lukmanu mudrost darovali: "Budi zahvalan Allahu! Ko je zahvalan, čini to u svoju korist, a ko je nezahvalan - pa, Allah je, zaista, neovisan i hvale dostojan."
(Lukman, 12)

U Kur'anu se saopćava da je Lukman, a. s., bio peygamber kome je data mudrost. U Kur'anu se, također, spominje dio savjeta koje je on upućivao svome sinu. Ovi savjeti sadrže temeljna pitanja na koja vjernici trebaju paziti. Zbog toga su od bitnog značaja na nas.

Lukman, a. s., je savjetovao izbjegavanje širka

U 48. i 116. ajetu sure An-Nisa' Allah, dž. š., saopćava da je širk

grijev koji On nikada neće oprostiti. Savjetujući svog sina, Lukman, a. s., je također rekao da se čuva širka, da je u širku veliki zulum (laž, kleveta, nepravda):

Kada Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: "O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda." (Lukman, 13)

Lukman, a. s., je saopćio da je Allah, dž. š., Sveznajući i da će čak i najsitnija djela na kraju iznijeti pred čovjeka

"O, sinko moj, dobro ili zlo, teško koliko zrno gorušice, bilo u stijeni ili na nebesima ili u zemlji, Allah će na vidjelo iznijeti, jer Allah zna najskrivenije stvari, On je Sveznajući." (Lukman, 16)

Lukman, a. s., je savjetovao obavljanje molitve, strpljenje i ustrajnost u tome

"O, sinko moj, obavljaj molitvu i traži da se čine dobra djela, a odvraćaj od hrđavih i strpljivo podnosi ono što te zadesi - dužnost je tako postupiti." (Lukman, 17)

Lukman, a. s., je savjetovao izbjegavanje oholosti

I, iz oholosti, ne okreći od ljudi lice svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog.

U hodu budi odmjeren, a u govoru ne budi grlat; ta najneprijatniji glas je revanje magarca!" (Lukman, 18-19)

Savjetujući svog sina, Lukman, a. s., ga je upozorio da se ne predaje oholosti. Sva moć i sila pripada Allahu, dž. š., koji je, isto tako, istinski vlasnik znanja i pameti. To što se jedno bespomoćno

biće, poput čovjeka koji je u svemu muhtač Allahu, dž. š., odvažava na razmetanje i što, držanjem i govorom, ulazi u jedno oholo ponašanje kao da posjeduje neku moć i superiornost, krajnje je loša moralna karakteristika. Onaj ko se povodi za tim će, svojom ohološću, doći u još grješniji položaj pred Allahom, dž. š., i ući u okvire slijedećeg ajeta:

Odvratit ću od znamenja Mojih one koji se budu bez ikakva osnova na zemlji oholili. I kakav god oni dokaz vide neće ga vjerovati: ako vide Pravi Put - neće ga kao put prihvatiti, a ako vide stranputicu - kao put će je prihvatiti. To zato što će dokaze Naše poricati i što će prema njima ravnodušni biti.
(Al-A'raf, 146)

Oholi ljudi se u svemu oslanjaju na svoj razum. Njihovi principi i sud vrijednosti dolaze iznad svega. Ne osjećaju poštovanje i suprotstavljaju se onome ko im nešto saopćava, bio on čak i pejgamber. U Kur'anu se saopćava da je oholost zajednička osobina glavešina naroda koji su pričali sa pejgamberom.

Savjetujući svoj narod, odnosno svog sina o oholosti, Lukman, a. s., je osobito upozoravao na dvije stvari : način hoda i govora. Značajna tačka na koju treba obratiti pažnju je da jednu Svoju odredbu Allah, dž. š., saopćava kroz usta Lukmana, a. s.

MUSA, A. S.

O Musau, a. s., govori se u mnogim kur'anskim ajetima. Događaji sa kojima se on susretao, pozivi koje je upućivao svome narodu, superiorni moral koji je posjedovao, vjera i pokornost Allahu, dž. š., i njegova iskrenost saopćeni su vjernicima u nizu

ajeta. A ono što je dužnost vjernika je da se ugledaju u ovog Allahovog resula, kojeg je On u mnogo čemu učinio superiornim, da nastoje oživotvoriti ono što je on savjetovao svome narodu.

Faraonu je saopćio da je on Allahov poslanik i da će naći Pravi Put ako mu se potčini

Musa, a. s., je, Allahovom naredbom, prvo otišao pozvati Faraona, koji se nalazio na čelu njegovog naroda. Faraon je bio krajnje razuzdan čovjek, koji se proglasio božanstvom. A zbog njegove materijalne moći, narod mu je bio u apsolutno potčinjenom položaju. Allah, dž. š., je rekao Musau da ode Faraonu, da ga pozove na Pravi Put i da mu kaže slijedeće:

Idite k njemu i recite: 'Mi smo poslanici Gospodara tvoga, pusti sinove Israilove da idu s nama i nemoj ih mučiti! Donijeli smo ti dokaz od Gospodara tvoga, a nek živi u miru onaj koji Pravi Put slijedi! Nama se objavljuje da će, sigurno, stići kazna onoga koji ne povjeruje i glavu okrene.'" (Ta-ha, 47-48)

U drugom ajetu Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava naredbu koju je dao Musau:

"Idi faraonu, on se osilio, i reci: 'Da li bi ti da se očistiš, da te o Gospodararu tvome poučim, pa da Ga se bojiš?'" (An-Nazi'at, 17-19)

Musa, a. s., koji je, Allahovim nadahnućem, zajedno sa svojim bratom Harunom, a. s., otišao Faraonu, dostavio mu je ono što Allah, dž. š., naređuje i rekao slijedeće:

I Musa reče: "O, faraone, ja sam poslanik Gospodara svjetova! Dužnost mi je da o Allahu samo istinu kažem. Donio sam vam jasan dokaz od Gospodara vašeg, zato pusti da idu sa mnom sinovi Israilovi!" (Al-A'raf, 104-105)

Faraonu je saopćio da je Sveznajući, Allah, dž. š., Stvoritelj svega

Kada je Musa, a. s., otišao Faraonu, među njima se odvio slijedeći dijalog:

"Pa ko je Gospodar vaš, o, Musa?" - upita faraon. "Gospodar naš je onaj koji je svemu onom što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim ga, kako da se time koristi nadahnuo." "A šta je sa narodima davnašnjim?" - upita on. "O njima zna sve Gospodar moj, u Knjizi je, Gospodaru mome ništa nije skriveno i On ništa ne zaboravlja. (Ta-ha, 49-52)

Kao što se vidi iz navedenih ajeta, prilikom objašnjavanja Allahovog postojanja, Musa, a. s., je davao krajnje mudre odgovore na postavljena pitanja. Govoreći da je Allah, dž. š., Stvoritelj svega i iznoseći Njegova superiorna svojstva, prvenstveno je sagovorniku saopćio Allahovo postojanje i veličinu.

Musa, a. s., je objavio da je Allah, dž. š., Gospodar svega

Allahovu svemoć Musa, a. s., je saopćio slijedećim riječima:

"A ko je Gospodar svjetova?" - upita faraon. "Gospodar nebesa i Zemlje i onoga što je između njih, ako vjerujete" - odgovori on. "Čujete li?" - reče onima oko sebe faraon. "Gospodar vaš i Gospodar vaših davnih predaka" - reče Musa. (Aš-Šu'ara', 23-26)

"Gospodar istoka i zapada i onoga što je između njih, ako pameti imate" - reče Musa. (Aš-Šu'ara', 28)

Allahovom kaznom opomenuo je Faraona i čarobnjake, koji su iznosili laži o Allahu, dž. š.

Nakon što ga je Musa, a. s., pozvao u istinsku vjeru i objasnio mu da je Allah, dž. š., jedini Bog, Faraon je, poput svih nevjernika, pribjegao upotrebi nasilja. Faraon je zaprijetio Musau govoreći da će ga baciti u tamnicu ukoliko osim njega nekog drugog za Boga bude priznavao. Dijalog koji se u tom kontekstu odvijao između Musaa i Faraona je slijedeći:

A faraon reče: "Ako budeš kao Boga nekog drugog osim mene priznavao, sigurno ću te u tamnicu baciti!" "Zar i onda kad ti budem očigledan dokaz donio?" - upita on. (Aš-Šu'ara', 29-30)

Naspram mudžiza koje mu je pokazao Musa, a. s., Faraon je ostao ustrajan u svome nevjerovanju, a ovaj put ga je optužio za čarobnjaštvo. Nato je pozvao svoje čarobnjake i obećao da će ih nagraditi ukoliko nadjačaju Musaa. Musa, a. s., i čarobnjaci su se sukobili u dogovoreno vrijeme. Musa, a. s., je prvo razgovarao sa čarobnjacima i opomenuo ih Allahovom kaznom zbog onoga što rade:

"Teško vama!" - reče im Musa. "Ne iznosite laži o Allahu, pa da vas On kaznom uništi; a, sigurno, neće uspjeti onaj koji laži iznosi!" (Ta-ha, 61)

Musa, a. s., je čarobnjacima unaprijed rekao da će Allah, dž. š., osujetiti njihove čarolije

Kao što smo vidjeli i u primjerima iz života ostalih pejgambera, Allah, dž. š., je saopćio radosnu vijest da će uvijek štiti vjernike i da im nevjernici nikada neće moći nauditi. Kada je došlo vrijeme okršaja, Musa, a. s., je na slijedeći način saopćio da nevjernici

svojim djelima neće moći načiniti štetu vjernicima:

... "Ono što ste priredili čarolija je! Allah će je uništiti, jer Allah ne dopušta da djelo pokvarenjaka uspije, Allah će svojom moći Istinu utvrditi, makar što će to nevjernicima krivo biti!" (Yunus, 81-82)

Unatoč tome, čarobnjaci su bili uporni u svome poslu, borili su se protiv Musaa, a. s., te koristili sva raspoloživa sredstva. Ajeti koji govore o tome su slijedeći:

Musa im reče: "Bacite ono što želite baciti!" I oni pobacaše konope svoje i štapove svoje i rekoše: "Tako nam dostojanstva faraonova, mi ćemo svakako pobijediti!" (Aš-Šu'ara', 43-44)

Nato je Allah, dž. š., Musau objavio slijedeće:

Samo baci to što ti je u desnoj ruci, progutat će ono što su oni napravili, jer je ono što su oni napravili samo varka čarobnjaka, a čarobnjak neće, ma gdje došao, uspjeti." (Taha, 69)

I, doista, kada je Musa bacio svoj štap, obistinilo se Allahovo obećanje:

Zatim Musa baci svoj štap, koji, odjednom, proguta ono što su oni lažno izveli. Čarobnjaci se onda na tle baciše i rekoše: "Mi vjerujemo u Gospodara svjetova. (Aš-Šu'ara', 45-47)

U odgovoru na Faraonove prijetnje smrću Musaa, a. s., je rekao da se oslanja i uzda u Allaha, dž. š.

Nesumnjivo, Faraonu se nije dopadala promjena aktualnog poretka zato što se to sukobljavalo sa njegovim interesima. Da bi zaštitio svoje koristi, Faraon je namjeravao ubiti Musaa, a. s., te je rekao: "Pustite vi meni" - reče faraon - "da ubijem Musaa, a on

neka traži pomoć od Gospodara svoga, jer se bojim da vam on vjeru vašu ne izmjeni ili da u zemlji nered ne izazove." (Al-Mu'min, 26).

Na Faraonovu prijetnju Musa, a. s., je, kao što smo vidjeli i u primjerima ostalih pejgambera, iskazao jednu kategoričnu odlučnost i dao slijedeći odgovor:

Musa reče: "Molim Gospodara svoga i Gospodara vašega da me zaštiti od svakog oholog koji ne vjeruje u Dan u kome će se račun polagati!" (Al-Mu'min, 27)

Faraonu i glavešinama je saopćio da tirani nikada neće postići spas

Mudžize koje je Allah, dž. š., dao Musau Faraon i glavešine su ocijenili kao varku. Onima što su ga optuživali za čarobnjaštvo i koji su govorili: "Mi to nismo čuli od svojih predaka", Musa, a. s., je dao slijedeći odgovor: "Gospodar moj dobro zna onoga koji donosi uputstvo od njega" - reče Musa - "onoga koji će na kraju pobijediti, a nevjernici, doista neće uspjeti!" (Al-Qasas, 37).

Allah, dž. š., nas u Kur'anu obavještava o postojanju ljudi koji zbog svoje oholosti i umišljenosti zanemaruju Allahove ajete, unatoč tome što ih savješću prihvataju. Faraon je bio jedan od najpomamnijih od tih ljudi. Iako mu je Musa, a. s., donio sasvim očite dokaze, on ih je zanemarivao.

Štaviše, kada ih je zadesila katastrofa, Faraonove pristalice su – iako su govorili da ne vjeruju – zatražili od Musaa da se moli za njih i rekli da će povjerovati ukoliko se ispuni njihova želja (Al-A'raf, 130-135).

Musa, a. s., je slijedećim riječima na stradanje upozorio Faraona,

koji je, u oholosti i umišljenosti, zanemarivao Istinu:

Mi smo Musau devet očevidnih znamenja dali, pa upitaj sinove Israilove kad je precima njihovim došao i kada mu je faraon rekao: "Ja mislim, o Musa, da si ti doista opčinjen", da je odgovorio: "Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja, i ja mislim da ćeš ti, o faraone, sigurno nastradati." (Al-Isra', 101-102)

Svom narodu je savjetovao sabur i oslanjanje na Allaha, dž. š.

Naspram Faraonovih optužbi i nasrtaja Musa, a. s., je vjernicima rekao da budu strpljivi te im saopćio radosnu vijest da će oni koji vjeruju u Allaha, dž. š., sigurno trijumfirati nad nevjernicima:

"Zlostavljani smo" - rekoše oni - "prije nego što si nam došao, a i nakon što si nam došao!" A Musa reče: "Gospodar vaš će neprijatelja vašeg uništiti, a vas nasljednicima na Zemlji učiniti, da bi vidio kako ćete postupati." (Al-A'raf, 129)

Opet, u jednom drugom ajetu nam se na slijedeći način saopćava da je Musa, a. s., svome narodu savjetovao oslanjanje na Allaha, dž. š.:

I Musa reče: "O, narode moj, ako u Allaha vjerujete, u Njega se pouzdajte ako ste muslimani!" (Yunus, 84)

Ponašati se bogobojazno i strpljivo, onako kako je to Musa, a. s., preporučivao, donositi pametne odluke zahvaljujući ovom sigurnom duševnom stanju i iskazivati umjerenost, momenti su koji vjernike uvijek dovode do uspjeha.

*Oslanjanjem na Allaha, dž. š.,
Musa, a. s., je bio uzor svome narodu*

Zajedno sa vjernicima koji su mu se podredili, Musa, a. s., se, naredbom Allaha, dž. š., rastao od Faraonovog naroda. Faraon se sa svojom vojskom dao u potjeru za njima. Kada su stigli do obale mora, Musaove pristalice su pomislili da nema mjesta gdje bi se mogli sakriti i zbog toga su rekli: "...Samo što nas nisu stigli!..." (Aš-Šu'ara', 61). Međutim, i u ovom slučaju je svojim oslanjanjem na Allaha, dž. š., Musa, a. s., bio uzor. Svojim pristalicama je saopćio da će im Allah, dž. š., sigurno pomoći:

"Neće!" - reče Musa - "Gospodar moj je sa mnom, On će mi put pokazati." (Aš-Šu'ara', 62)

Ova odlučnost koju je Musa, a. s., pokazao u teškom trenutku, svim muslimanima nesumnjivo ukazuje na izuzetno važan put. Bilo sa kakvom teškom situacijom da se suoči, čovjek nikako ne smije zaboraviti da je sve pod Allahovom kontrolom i da se sve dešava onako kako On odredi.

U ishodu ovako dubokog imana Allah, dž. š., je naredio Musau da svojim štapom udari po moru. Kada se more razdvojilo na dva dijela, vjernici su prešli na drugu stranu. Faraon je sa svojom vojskom pojurio za njima, ali se u toku njihovog prolaska voda sastavila i oni su se pogušili. Ovaj slučaj je, nesumnjivo, jasan primjer Allahove pomoći vjernicima. Svoj narod, koji je tražio drugog Boga mimo Allaha, dž. š., Musa, a. s., je, podsjetio na blagodati kojima ga je Allah, dž. š., obdario i upozorio ih da ne čine paganstva.

Nakon što su zajedno sa Musaom, a. s., prešli more, sinovi Israilovi su naišli na jedan narod koji se klanja kumirima. Nato su, riječima: "Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!"

pokazali u koliko iskrivljenom poimanju vjere se nalaze. Musa, a. s., je svome narodu objasnio stanje onih koji se, mimo Allaha, dž. š., klanjaju kumirima i podsjetio ih na blagodati kojima ih je On obdario, da ne bi bili nezahvalni:

... "Vi ste, uistinu, narod koji nema pameti!" - reče Musa. "Zaista će biti poništeno ono što ovi ispovijedaju i beskorisno će im biti ono što rade. Zar da vam, pored Allaha, tražim drugog boga, o On vas je iznad ostalog svijeta uzdigao?" I pošto smo vas Mi od faraonovih ljudi izbavili, koji su vas neizmjereno mučili: mušku djecu su vašu ubijali, a žensku vam u životu ostavljali, to je bilo teško iskušenje od Gospodara vašeg.'" (Al-A'raf, 138-141)

Allah, dž. š., je ljude obdario blagodatima koje je nemoguće pobrojati. To što je čovjek u stanju razmišljati, pričati, gledati, ljepote koje ga okružuju, to što je Zemlju stvorio upravo u skladu sa njegovim potrebama i još hiljade, milioni blagodati... zahvaljivanje na tim blagodatima ibadet je vjernika. Čovjek koji razmišlja o tome i koji je u stanju vidjeti Allahovu milost, povećava svoju privrženost Allahu, dž. š. Takva osoba nikada ne čini nezahvalnost prema Allahu, dž. š., Koji mu je podredio te blagodati. Zbog toga su pejgamberi svoje narode podsjećali na Allahove blagodati i saopćavali da se, u skladu sa Allahovom naredbom, sjećaju tih blagodati. Musa, a. s., je isto tako svoj narod podsjetio da se sjećaju blagodati kojima ih je Allah, dž. š., obdario:

A kada Musa reče narodu svome: "O, narode moj, sjetite se Allahove blagodati prema vama kada je neke od vas vjerovjesnicima učinio, a mnoge vladarima, i dao vam ono što nijednom narodu nije dao.'" (Al-Ma'ida, 20)

Musa, a. s., je upozorio svoj narod na njegovu nezahvalnost na Allahovim blagodatima

Nakon što je sinove Israilove spasio od Faraonove tiranije, Allah, dž. š., im je, u materijalnom i duhovnom pogledu, podario niz blagodati. Te blagodati se na slijedeći način saopćavaju Kur'anom:

I Mi smo vam od oblaka hladovinu načinili i manu i prepelice vam slali: "Jedite lijepa jela kojima vas opskrbljujemo!" A oni Nama nisu naudili, sami sebi su nepravdu nanijeli; i kada smo rekli: "Uđite u ovaj grad i jedite što god hoćete i koliko god hoćete, a na kapiju pognutih glava uđite, i recite: 'Oprosti' – oprostit ćemo vam grijeha vaše, a onima koji čine dobra djela dat ćemo i više!" (Al-Baqara, 57-58)

I kada je Musa za narod svoj vodu molio, Mi smo rekli: "Udari štapom svojim po stijeni!" - i iz nje je dvanaest vrela provrelo, i svako bratstvo je vrelo iz kojeg će piti znalo. "Jedite i pijte Allahove darove, i ne činite zlo po Zemlji nered praveći!" (Al-Baqara, 60)

Međutim, narod je bio nezahvalan, rekli su Musau da ne mogu jesti jednu te istu hranu, te da on, u njihovo ime, Allaha zamoli da im da povrća, krastavica, pšenice, leće i crvenog luka. Na taj nezahvalni stav naroda Musa, a. s., je rekao slijedeće:

...On je (Musa) rekao: "Zar želite da ono što je bolje zamijenite za ono što je gore? Idite u grad, imat ćete ono što tražite!" I poniženje i bijeda na njih padoše i Allahovu srdžbu na sebe navukoše zato što u Allahove dokaze nisu vjerovali i što su ni krive ni dužne vjerovjesnike ubijali, zato što su neposlušni bili i što su sve granice zla prelazili. (Al-Baqara, 61)

Kao što vidimo iz ovog kazivanja o Musau, a. s., Allahovi poslanici su svoj narod uvijek podsjećali na zahvalnost na blagodatima koje uživaju te da će se, u slučaju nezahvalnosti, suočiti sa kaznom. Nesumnjivo, ovo njihovo upozorenje aktualno je u svim vremenima. Allah, dž. š., je Er-Rezzak (Onaj koji daje opskrbu); daje ljudima neograničene blagodati i naređuje zahvalnost na tome. A oni koji se ponašaju drukčije trebali bi čuvati da ih ne zadesi nešto slično onome što je sustizalo protekle narode. Svoj narod koji je skrenuo sa Pravoga Puta Musa, a. s., je podsjetio na Allahovo obećanje i kaznu; pozvao ih je da se odmah pokaju.

Musa, a. s., je jedno vrijeme napustio svoj narod kako bi, radi izvršenja Allahove naredbe, otišao na brdo Tur. Tada je za svog zamjenika ostavio brata Haruna. Međutim, narod, koji je u Musaovom odsustvu odmah ispoljio svoju slabost, poveo se za čovjekom po imenu Samirija, koji se nalazio među njima; napravili su sebi kip teleta i počeli mu se klanjati. Nato se Musa vratio svom narodu i podsjetio ih na slijedeće:

... "O, narode moj," - reče - "zar vam Gospodar vaš nije dao lijepo obećanje? Zar vam se vrijeme oduljilo, ili hoćete da vas stigne srdžba Gospodara vašeg, pa se zato niste držali obećanja koje ste mi dali!" (Ta-ha, 86)

Nakon ovog podsjećanja, Musa, a. s., je svoj narod ponovo pozvao na pokajanje. Saopćio im je grijeh kojeg su počinili i to da će za njih biti bolje ukoliko se pokaju:

I kada je Musa rekao narodu svome: "O, narode moj, prihvativši tele, vi ste samo sebi nepravdu učinili; zato se Stvoritelju svome pokajte i jedni druge poubijajte. To je bolje za vas kod Stvoritelja vašeg, On će vam oprostiti! On prima pokajanje i On je milostiv." (Al-Baqara, 54)

Musa, a. s., je prezreo Samiriju, koji je njegov narod naveo na širk, i njegov kip i veličao Allaha, dž. š.

"E onda se gubi!" - reče Musa - "čitavog svog života ćeš govoriti: 'Neka me niko ne dotiče!', a čeka te još i određeni čas koji te neće mimoići. Pogledaj samo ovog tvog 'boga' kojem si se klanjao; mi ćemo ga, sigurno, spaliti i po moru mu prah rasuti." (Ta-ha, 97)

Kao što se vidi iz navedenog ajeta, protiv smutljivca, koji je nastojao zavesti ljude, Musa, a. s., je poduzeo kategoričnu mjeru predostrožnosti. Samiriju je protjerao iz sredine u kojoj se nalazio, kako ubuduće ne bi imao priliku zavesti druge ljude. Spalio je njegov kumir, a potom njegov pepeo rasuo po moru zatirajući mu tako svaki trag. Ovaj Musaov stav upozorava na način poduzimanja mjera u sličnim okolnostima. Osim toga, obavijestio ga je i o kazni koju će doživjeti na dunjaluku i Ahiretu. Nato je Musa, a. s., podsjetio da je Allah, dž. š., Jedini Bog:

"Vaš Bog je - Allah, drugog Boga, osim Njega, nema! On sve zna!" (Ta-ha, 98)

HARUN, A. S.

Kada mu je Allah, dž. š., naredio da ode kod Faraona i da mu uputi poziv, Musa, a. s., je zatražio da mu da pomoćnika. Allah, dž. š., ga je podržao bratom Harunom. U toku borbe, koju je Musa, a. s., vodio prilikom pozivanja svog naroda, Harun, a. s., mu je bio od pomoći. Nakon što se, sa svojim pristalicama, spasio od Faraona, Musa, a. s., se nakratko rastao od naroda i svoje mjesto ustupio Harunu, a. s. Međutim, kada se Musa odvojio od njih, oni su, predvođeni Samirijom, napravili kip teleta i počeli mu se klanjati.

U namjeri da ih odvрати sa stranputice na kojoj su se nalazili, Harun, a. s., je svoj narod podsjetio da je Allah, dž. š., istinski Bog

A njima je Harun još prije govorio: "O, narode moj, vi ste njime samo u iskušenje dovedeni; Gospodar vaš je Milostivi, zato slijedite mene i slušajte naređenje moje!" (Ta-ha, 90)

Međutim, govoreći da će se, do Musaovog povratka, klanjati teletu, njegov narod je ustrajavao u nevjerovanju:

"Mi ćemo mu se klanjati sve dok nam se ne vrati Musa" - odgovorili su oni. (Ta-ha, 91)

U vrijeme kada je Musa, a. s., boravio na brdu Turu, Allah, dž. š., ga je obavijestio o stanju njegovog naroda. Nato se između Musaa, koji se vratio svome narodu, i Haruna, a. s., odvio slijedeći dijalog:

A kad se Musa srdit i žalostan narodu svome vrati, povika:

"Kako ste tako ružno poslije odlaska moga postupili! Zašto ste požurili i o naređenje Gospodara svoga se oglušili?" - i ploče baci, i brata svoga za kosu dohvati i poče ga vući sebi.

"O, sine majke moje," - reče Harun - "narod nije nimalo do mene držao i umalo me nije ubio; nemoj da mi se svete dušmani i ne smatraj mene jednim od onih koji su se prema sebi ogriješili." "Gospodaru moj," - zamoli Musa - "oprosti meni i bratu mome i učini da budemo pod okriljem Tvoje milosti, Ti si od milostivih najmilostiviji!" (Al-A'raf, 150-151)

DAVUD, A. S.

Jedan od pejgambera za koje Allah, dž. š., saopćava da im je data objava je i Davud, a. s. Davud, a. s., je bio pejgamber koji je u

svakom trenutku, u svim situacijama izražavao zahvalnost Allahu, dž. š., koji Ga je molio za pomoć; peygamber za koga se u Kur'anu kaže da se "u svim djelima i stavovima obraćao Allahu, dž. š." Bio je rob kojeg je, dajući mu imetak, mudrost i znanje, Allah, dž. š., učinio superiornim nad ostalim ljudima. Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da je Davudu, a. s., dao veliku moć i u materijalnom, a i u duhovnom pogledu, te da je potčinio planine i ptice da s Davudom Allaha hvale (Al-Anbiya', 79). Kao što se razumije iz svega toga, Davud, a. s., je posjedovao znanje koje može imati ograničen broj ljudi.

Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava da je Davuda, a. s., kojeg je sa niza aspekata učinio superiornim namjesnikom na Zemlji: O, Davude, Mi smo te namjesnikom na Zemlji učinili, zato sudi ljudima po pravdi i ne povodi se za strašću da te ne odvede s Allahova Puta; one koji skreću s Allahova Puta čeka teška patnja na onome svijetu zato što su zaboravljali na Dan u kome će se račun polagati. (Sad, 26)

Davud, a. s., je ljudima naredio da ne ugrožavaju prava drugih

Davud, a. s., kome je Allah, dž. š., dao moć i pronicljivost, je, poput svih peygamera, svoj narod pozivao na vjeru u Allaha, dž. š. Davudovu pravičnost i vladanje u kome se ne odsupa od istine Allah, dž. š., je vjernicima iznio kao primjer. Davudovo pravično postupanje u kontekstu dvojice parničara koji su mu se obratili za presudu predstavlja uzor vjernicima:

A da li je do tebe doprla vijest o parničarima kada su preko zida hrama prešli, kad su Davudu upali, pa se on njih

uplašio. "Ne boj se" - rekli su - "mi smo dvojica parničara, jedan drugom smo našao učinili, pa nam po pravdi presudi; ne budi pristrasan, i na Pravi Put nas uputi. Ovaj prijatelj moj ima devedeset i devet ovaca, a ja samo jednu, i on mi reče: 'Daj ti nju meni!' - i u prepirci me pobijedi." (Sad, 21-23)

Ovim parničarima Davud, a. s., je dao slijedeći odgovor:

"Učinio ti je, doista, krivo! - reče Davud - "time što je tražio da tvoju ovcu doda ovcama svojim; mnogi ortaci čine nepravdu jedni drugima, ne čine jedino oni koji vjeruju i rade dobra djela; a takvih je malo." ... (Sad, 24)

Kao ostali pejsamberi, i Davud, a. s., je ljude pozivao da žive u svjetlu Allahovih naredbi. Navedeni ajet ilustracija je toga. Nakon što je parničarima, koji su mu se obratili, savjetovao da ne narušavaju prava drugih, Davud, a. s., je podsjetio da je to moralna odlika jedino onih koji vjeruju i rade dobra djela.

U nastavku istog ajeta Davud, a. s., koji se u svim situacijama usmjeravao ka Allahu, dž. š., i nakon ove odluke obratio se Allahu, dž. š.:

...I Davud se uvjeri da smo Mi baš njega na kušnju stavili, pa oprost od Gospodara svoga zamoli, pade licem na tle i pokaja se.

I Mi smo mu to oprostili, i on je, doista, blizak nama i divno prebivalište ga čeka. (Sad Suresi, 24-25)

Ovaj stav Davuda, a. s., koji je znao da ga Allah, dž. š., iskušava u svim situacijama u kojima se nađe, koji je znao da u svim poslovima mora voditi računa o Njegovom zadovoljstvu, lijep je uzor za vjernike. Svi oni koji vjeruju trebaju se ugledati na ovaj

stav, koji se u Kur'anu iznosi kao model i ne smiju zaboravljati da je Allah, dž. š., svjedok svih djela koja čine i da će na Danu obračuna odgovarati za ono što čine:

Ostali kur'anski ajeti o Davudu, a. s.

Ti otrpi ono što oni govore i sjeti se roba Našeg Davuda, čvrstog u vjeri, koji se uvijek Allahu obraćao. (Sad, 17)

I učvrstili smo carstvo njegovo i dali mu vjerovjesništvo i sposobnost da rasuđuje. (Sad, 20)

I Mi smo mu to oprostili, i on je, doista, blizak nama i divno prebivalište ga čeka. (Sad, 25)

Davudu i Sulejmanu smo znanje dali i oni su govorili: "Hvala Allahu, koji nas je odlikovao iznad mnogih vjernika, robova Svojih!" (An-Naml, 15)

Mi smo Davudu Našu milost ukazali - "O brda, ponavljajte zajedno s njim hvalu, i vi ptice!" - i učinili da mu mekahno gvožđe bude. (Saba', 10)

SULEJMAN, A. S.

Mi smo Davudu poklonili Sulejmana, divan je on rob bio, i mnogo se kajao! (Sad, 30)

On je, doista, blizak Nama i čeka ga krasno prebivalište. (Sad, 40)

I učinismo da Sulejman pronikne u to, a obojici smo mudrost i znanje dali... (Al-Anbiya', 79)

Poput Davuda, a. s., čiji je bio potomak, i Sulejman, a. s., je bio pejgamber koga je, materijalnim i duhovnim blagodatima, Allah, dž. š., učinio superiornim. Od Allaha, dž. š., je zatražio jedno

bogatstvo, koje niko drugi ne posjeduje, kako bi ga koristio na Njegovom Putu, i Allah, dž. š., mu je odgovorio na ovu dovu. Brzi vjetrovi, rastopljeni bakar i džini dati su pod njegovu komandu. Neki od ajeta koji govore o blagodatima koje Allah, dž. š., dao Sulejmanu, a. s., su slijedeći:

A Sulejmanu - vjetar, ujutro je prevaljivao rastojanje od mjesec dana, a i navečer rastojanje od mjesec dana; i učinili smo da mu iz izvora rastopljen bakar teče i da džini, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazao poslušnost naređenju Našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjeti. Oni su mu izrađivali što god je htio: hramove i spomenike, i zdjele kao čatrnje, i kotlove nepokretne. "Trudite se i budite zahvalni, o čeljadi Davudova!" - A malo je zahvalnih među robovima Mojim. (Saba', 12-13)

Sulejman, a. s., koji je znao da je sve ono što posjeduje Allahova blagodat, slijedećim riječima izražava da je to poželio radi postizanja Allahovog zadovoljstva:

Kad su jedne večeri preda nj bili izvedeni punokrvni konji koji su na tri noge stajali, a četvrtom jedva zemlju doticali, on reče: "Umjesto da mislim na Gospodara svoga, ja pokazujem ljubav prema blagu!" - i oni se izgubiše iz vida. "Vratite mi ih!" - i on ih poče gladiti po nogama i vratovima. (Sad, 31-33)

Ove Sulejmanove riječi uzor su za sve ljude. Svako onaj ko vjeruje svjestan je da je Allah, dž. š., jedini istinski vlasnik svega, da je sve ono što posjeduje samo Allahova blagodat. Zato, naspram svih ljepota sa kojima se susretnu, oni se, poput Sulejmana, a. s.,

zahvaljuju Allahu, dž. š., i veličaju Ga, a nikako ne gube iz vida da su prolazne blagodati to što posjeduju na dunjaluku, a da će im istinske blagodati biti ukazane na Ahiretu.

Sulejman, a. s., je narod Sabe pozvao u vjeru u Allaha, dž. š.

U Kur'anu se saopćavaju metode koje je koristio Sulejman, a. s., prilikom pozivanja kraljice Sabe i njezinog naroda koji se klanjao Suncu. Kada mu je Hudhud donio vijesti o ovome narodu, Sulejman, a. s., je ovom narodu prvo poslao pismo pozivajući ih u pravu vjeru.

U pismo kojeg je poslao, Sulejman, a. s., je aktualni narod pozvao u vjeru u Allaha, dž. š., i da Mu se pokore. Primivši pismo, kraljica Sabe je velikašima svoga naroda na slijedeći način saopćila njegovu sadržinu:

"O, velikaši," - reče ona - "meni je dostavljeno jedno poštovanja vrijedno pismo od Sulejmana i glasi: 'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Ne pravite se većim od mene i dođite da mi se pokorite!' O velikaši" - reče ona - "savjetujte mi šta trebam u ovom slučaju uraditi, ja bez vas neću ništa odlučiti!" "Mi smo vrlo jaki i hrabri" - rekoše oni - "a ti se pitaš! Pa, gledaj šta ćeš narediti!" (An-Naml, 29-33)

Sulejmanova moć i odlučnost se jasno nazirala iz formulacije koju je koristio u pismu. Čelnici Sabe su shvatili da će doživjeti veliku štetu ukoliko se usprotive Sulejmanovoj naredbi, ali su ga, slanjem poklona, prethodno htjeli iskušati.

Sulejman, a. s., je svome narodu saopćio da je bolje ono što mu Allah, dž. š., daje od onoga što oni posjeduju

Sulejman, a. s., koji je posjedovao moć i dostojanstvo, odbio je poklone koje mu je poslala kraljica Sabe, i u tom kontekstu je pokazao krajnje odlučan stav. To se u Kur'anu saopćava na slijedeći način:

..."Zar da blagom mene pridobijete? Ono što je Allah meni dao bolje je od onoga što je dao vama. Vi se onome što vam se daruje radujete!" (An-Naml, 36)

Ovim riječima Sulejman, a. s., je pokazao da se Allahovog zadovoljstva neće odreći ni za kakvu dunjalučku korist. Ovaj apsolutno nepohlepni stav Sulejmana, a. s., je njegova veoma bitna superiornost. I veoma lijepa odlika vjere u koju se trebaju ugledati svi vjernici.

Sulejman, a. s., je koristio razne metode kako bi ljude usmjerio ka Allahovoj vjeri

Sulejman, a. s., je želio da narod Sabe primi islam. Da bi kraljici, koja će doći na njegov dvor, pokazao moć kojom ga je Allah, dž. š., obdario i time prouzročio da njen narod krene Pravim Putem, koristio je jedan poseban metod. Od svojih pomoćnika je zatražio da mu donesu njen prijesto:

"O, dostojanstvenici, ko će mi od vas donijeti njezin prijesto prije nego što oni dođu da mi se pokore?" (An-Naml, 38)

Odgovor koji je u tom kontekstu dobio Sulejman, a. s., je slijedeći:

"A ja ću ti ga donijeti" - reče onaj koji je učio iz Knjige - "prije nego što okom trepneš." ... (An-Naml, 40)

I, u jednom trenutku je Sulejman, a. s., ugledao prijesto pored sebe. Sulejman, a. s., koji je znao da mu je sve ono što posjeduje Allah, dž. š., dao kako bi ga iskušao, rekao je slijedeće kada je ugledao prijesto:

...I kad Sulejman vidje da je prijesto već pored njega postavljen, uzviknu: "Ovo je blagodat Gospodara moga, koji me iskušava da li ću zahvalan ili nezahvalan biti. A ko je zahvalan - u svoju je korist zahvalan, a ko je nezahvalan - pa, Gospodar moj je neovisan i plemenit." (An-Naml, 40)

Pod utjecajem mudžize koju je vidjela kada je došla i raskoši na Sulejmanovom dvoru, kraljica Sabe se pokajala i prihvatila islam. Dijalog između nje i Sulejmana, a. s., na slijedeći se način navodi u Kur'anu:

Promijenite izgled njezina prijestolja da vidimo hoće li ga ili neće prepoznati!" I kad ona dođe, bi joj rečeno: "Je li ovakav prijesto tvoj?" - "Kao da je on!" - uzviknu ona. "A nama je prije nego njoj dato znanje, i mi smo muslimani." A da nije ispravno vjerovala, nju su omeli oni kojima se ona, mimo Allaha, klanjala, jer je ona narodu nevjerničkom pripadala. "Uđi u dvoranu!" - bi joj rečeno. I kad ona pogleda, pomisli da je duboka voda, pa zadiže haljinu uz noge svoje. "Ova je dvorana uglačanim staklom popločana!" - reče on. - "Gospodaru moj," - uzviknu ona - "ja sam se prema sebi ogriješila i u društvu sa Sulejmanom predajem se Allahu, Gospodaru svjetova!" (An-Naml, 41-44)

Kao što se vidi iz poziva kojeg je Sulejman, a. s., uputio narodu Sabe, pejbamberi su svu moć i sva raspoloživa sredstva koristili u cilju podsticanja ljudi vjeru u Jedinoga Allaha, dž. š.

ISA, A. S.

Poslije njih poslali smo Isaa, sina Merjemina, koji je priznao Tevrat prije njega objavljen, a njemu smo dali Indžil, u kome je bilo uputstvo i svjetlo, i da potvrdi Tevrat, prije njega objavljen, u kome je također bilo uputstvo i pouka onima koji su se Allaha bojali. (Al-Ma'ida, 46)

Isa, a. s., je bio jedan od pejgambera kojima je data Objava. Na svijet je došao bez oca, što predstavlja jednu od mudžiza iz njegovog života. Stvaranje Isaa, kome je od samog rođenja, tokom cijelog života, dato niz mudžiza, na slijedeći se način navodi u Kur'anu:

Isaov slučaj je u Allaha isti kao i slučaj Ademov: od zemlje ga je stvorio, a zatim rekao: "Budi!" - i on bi. Istina je od Gospodara tvoga, zato ne sumnjaj! (Ali 'Imran, 59-60)

Dok je još bio u bešici, saopćio je da je Allahov rob, i da će biti pejgamber i nabrojao blagodati kojima ga je Allah, dž. š., obdario

Dok je još bio u bešici, Isa, a. s., je, Allahovom voljom, pokazao veliku mudžizu i počeo pričati. On je na slijedeći način ljudima saopćio svoju misiju poslanstva:

"Ja sam Allahov rob" - ono reče - "meni će On Knjigu dati i vjerovjesnikom me učiniti i učinit će me, gdje god budem, blagoslovljenim, i naredit će mi da dok sam živ molitvu obavljam i milostinju udjeljujem, i da majci svojoj budem dobar, a neće mi dopustiti da budem drzak i nepristojan. I neka je mir nada mnom na dan kada sam se rodio i na dan kada budem umro i na dan kada budem iz mrtvih ustajao!"

To je Isa, sin Merjemin - to je prava istina o njemu - onaj u koga oni sumnjaju. (Maryam, 30-34)

Isa, a. s., je svome narodu saopćio i cilj svog dolaska

Jedna od značajnih odlika zajednica koje žive daleko od Allaha, dž. š., je i to što se oni međusobno ne sporazumijevaju, što ne dolaze na zajedničko stajalište i što su u stalnom konfliktu. Ovaj sukob je vidljiv u gotovo svim pitanjima - zato što se njihov moral ne zasniva na strahu od Allaha, dž. š. Svoje poslanike Allah, dž. š., je tim narodima slao da bi riješili sukobe među njima, da bi ih usmjerili na jedinu, nealternativnu i istinsku vjeru. U Kur'anu se slijedećim riječima saopćava da je i cilj Isaovog slanja rješavanje konflikta u njegovom narodu:

A kad je Isa očita znamenja donio, on je rekao: "Donosim vam mudrost i dolazim da vam objasnim ono oko čega se razilazite. Zato se Allaha bojte i Meni se pokoravajte!" (Az-Zuhruf, 63)

Isa, a. s., je svojim učenicima savjetovao strah od Allaha, dž. š.

Isaovi učenici su osobe koje su govorile da vjeruju u Allaha, dž. š., i koje su se nalazile uz pejgambera. Međutim, kasnije su od Isaa zatražili da im pokaže mudžizu. Rekli su: "O, Isa, sine Merjemin, može li nam Gospodar tvoj trpezu s neba spustiti?" (Al-Ma'ida, 112). Nesumnjivo je da mudžiza nije uvjet da bi neko povjerovao u Allaha, dž. š., pošto je Njegovo postojanje jedna veoma očita činjenica. Zato je na taj njihov zahtjev Isa, a. s., dao slijedeći odgovor:

... on reče: "Bojte se Allaha ako ste vjernici." (Al-Ma'ida, 112)

Kada su, međutim, rekli da to žele kako bi smirili svoja srca, Isa, a. s., je učinio dovu i od Allaha, dž. š., zatražio da im sa neba spusti trpezu. Ajeti koji govore o tome su slijedeći:

"Mi želimo" - rekoše oni - "da s nje jedemo i da naša srca budu smirena i da se uvjerimo da si nam istinu govorio, i da o njoj budemo svjedoci." Isa, sin Merjemin, reče: "O Allahu, Gospodaru naš, spusti nam s neba trpezu da nam bude blagdan, i prvima od nas i onima kasnijim, i čudo Tvoje, i nahrani nas, a Ti si hranitelj najbolji!" (Al-Ma'ida, 113-114)

Isa, a. s., sin Merjemin je svome narodu saopćio radosnu vijest o dolasku pejgambera nakon njega

Kao što je poznato, Muhammed, a. s., je pejgamber koji je došao nakon Isaa, a. s. Drugo ime Muhammeda, a. s., je Ahmed. Isa, a. s., je sinovima Israilovim slijedećim riječima najavio pejgambera koji će doći nakon njega:

A kada Isa, sin Merjemin, reče: "O, sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći" ... (As-Saff, 6)

Isa, a. s., je svoj narod pozvao na strah i pokornost Allahu, dž. š.

Poput svih pejgambera, i Isa, a. s., je svome narodu objavio Allahovo postojanje, da je On Stvoritelj svega, da je lišen svih

nedostataka i da posjeduje najljepša svojstva; saopćio im da On posjeduje neograničenu moć i savršenu pravednost. I, kao i svi pejgamberi, svoj narod je pozvao na strah od Allaha, dž. š., i da se Njemu klanjaju:

I da potvrdim istinitost Tevrata, objavljenog prije mene, i da vam dopustim nešto što vam je bilo zabranjeno. I donosim vam dokaz od Gospodara vašeg - zato se Allaha bojte i mene slušajte - Allah je doista i moj i vaš Gospodar, pa se Njemu klanjajte; to je Pravi Put!" (Ali 'Imran, 50-51)

"Allah je moj i vaš Gospodar, pa se Njemu klanjajte, to je Pravi Put!" (Az-Zuhruf, 64)

MUHAMMED, A. S.

Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna. (Al-Ahzab, 40)

Kao što Allah, dž. š., saopćava u navedenom ajetu, Muhammed, a. s., je posljednji pejgamber. Kur'anskim ajetima koji počinju imperativom "reci" Allah, dž. š., je saopćio ono što je trebao reći Njegov Poslanik. Muhammed, a. s., je pozivao ovim ajetima.

Muhammed, a. s., je slijedećim riječima saopćio da ga trebaju slijediti oni koji se boje Allaha dž.š. i žele oprost od Njega:

Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijeha vam oprostiti!" - A Allah prašta i samilostan je. (Ali 'Imran, 31)

Ovaj poziv Muhammeda, a. s., važi i za sve one koji danas žive. Allah, dž. š., je naredio potpunu pokornost pejgamberima, koje je slao radi objavljivanja Njegove vjere, a u nizu ajeta saopćava da je pokornost pejgamberu zapravo pokornost Njemu. Zato je pokornost

pejgamberu jedno od najbitnijih i egzistencijalnih pitanja vjere. A, nesumnjivo, izražavanje te pokornosti biva potpunim izvršavanjem onoga na što poziva pejgamber.

Kao i svi pejgamberi, i Muhammed, a. s., je saopćio da od ljudi ne traži nikakvu nagradu

Poput ostalih pejgambere, i Muhammed, a. s., je svome narodu prvenstveno saopćio da od njih ne traži nikakvu nagradu za Objavu, da sve ono što radi - radi u ime Allaha, dž. š., i da od Njega očekuje nagradu. Neki od ajeta u kojima Allah, dž. š., naređuje Muhammedu, a. s., da kaže da od ljudi ne očekuje nikakvu nagradu su slijedeći:

Njih je Allah uputio, zato slijedi njihovu Pravi Put. Reci:

"Ja od vas ne tražim nagradu za Kur'an, on je samo pouka svjetovima." (Al-An'am, 90)

Reci: "Kakvu god nagradu da zatražim od vas, nek ostane vama, mene će nagraditi Allah, On nad svim bdi." (Saba', 47)

A u drugom ajetu se Muhammedu, a. s., koji od naroda nije očekivao nikakvu nagradu, naređuje da na slijedeći način saopći svoj istinski cilj:

Reci: "Za ovo od vas ne tražim druge nagrade, već da onaj koji hoće pođe Putem koji vodi Njegovu Gospodaru." (Al-Furqan, 57)

Saopćio je da oni koji žele vidjeli čudo da bi povjerovali u Allaha ne bi vjerovali ni kada bi im se čudo pokazalo

Iako su sasvim očiti dokazi Allahovog postojanja, nevjernici

traže izgovore za svoje nevjerovanje i traže da im Allah, dž. š., pošalje mudžize. I narod Muhammeda, a. s., je od njega tražio da im pokaže dokaze kako bi mu se potčinili. Međutim, razlog zbog koga su ovi ljudi tražili mudžize od Allaha, dž. š., nije bio prihvatanje vjere ili učvršćivanje već postojeće. Ono što su govorili bio je samo izgovor koji su iznosili za svoje neodazivanje pozivu. Allah, dž. š., je naredio Muhammedu, a. s., da tim ljudima kaže slijedeće:

Oni se zaklinju Allahom, najtežom zakletvom, da će, ako im dođe čudo, sigurno, zbog njega vjernici postati. Reci: "Sva čuda su samo u Allaha!" A odakle vi znate da će oni, kad bi im ono došlo, vjernici postati. (Al-An'am, 109)

Svaki čovjek kod Allaha, dž. š., ima određeno vrijeme smrti. Kada dođe taj trenutak, meleci, koje je zadužio Allah, dž. š., dolaze čovjeku uzimati dušu. Ako je to smrt čovjeka vjernika, meleci mu nazovu selam, obraduju ga Džennetom i s lahkocom mu uzmu dušu. A onima koji ne vjeruju, meleci dušu uzimaju udarajući ih po leđima i licu. Saopćavaju im da ih čeka ponižavajuća patnja. U tom trenutku se nevjernici predaju sasvim očitoj istini sa kojom su suočeni. Međutim, nikakvu korist čovjeku ne može prirediti to što povjeruje u tom trenutku, pošto je već isteklo vrijeme koje mu je dato. Ovu činjenicu je Allah, dž. š., saopćio onima koji traže izgovor svoga nevjerovanja i naredio Muhammedu, a. s., da se na slijedeći način obrati ljudima:

Zar oni čekaju da im meleki dođu, ili kazna Gospodara tvoga, ili neki predznaci od Gospodara tvoga? Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio.

Reci: "Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati!" (Al-An'am, 158)

Muhammed, a. s., je podsjetio na činjenicu da je on samo čovjek

Zbog svoje oholosti, čak iako to njihove savjesti prihvataju, ljudi koji se ne boje Allaha, dž. š., ne žele se potčiniti drugom čovjeku, prihvatiti da je on superiorniji od njih. Kao što smo vidjeli i kod naroda proteklih peygambera, ova vrsta ljudi vjeruje da peygamberi trebaju imati nadljudske odlike. I narod Muhammeda, a. s., je, poput ovih, iznosio niz izgovora za svoje nepotčinjavanje. Govoreći da je on normalan čovjek koji ide na pijacu, isticali su da on ne može biti peygamber.

U narodu koji je posjedovao takva očekivanja, Muhammed, a. s., je saopćavao da je on samo čovjek i da se onaj koji želi spas treba usmjeriti Allahu, dž. š.:

Reci: "Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog - jedan Bog. Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!" (Al-Kahf, 110)

Reci: "Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s neba meleka za poslanika poslali." Reci: "Allah je dovoljan svjedok meni i vama, jer On zna i vidi robove Svoje." (Al-Isra', 95-96)

Kao odgovor na ova očekivanja svog naroda, Muhammed, a. s., im je saopćio da je on samo opominjač, da samo ispunjava Allahove naredbe, te da će naći spas oni koji ga budu slijedili:

Reci: "Pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku!" A ako ne htjednete, on je dužan raditi ono što se njemu naređuje, a vi ste dužni raditi ono što se vama naređuje, pa ako mu budete poslušni, bit ćete na Pravom Putu; - a Poslanik je jedino dužan da jasno obznani. (An-Nur, 54)

Ja sam primio zapovijest da se klanjam jedino Gospodaru ovoga grada, koji je On učinio svetim - a Njemu sve pripada - i naređeno mi je da budem poslušan i da Kur'an kazujem; onaj ko bude išao Pravim putem, na Pravome putu je za svoje dobro; a onome ko je u zabludi; ti reci: "Ja samo opominjem." I reci: "Hvala Allahu, On će vam znamenja Svoja pokazati, pa ćete ih vi poznati!" A Gospodar tvoj motri na ono što radite. (An-Naml, 91-93)

Muhammed, a. s., je svome narodu prenio da je on predan Allahu, dž. š.

Kao i svi nevjernički narodi, i narod Muhammeda, a. s., se sa Pejgamberom upuštao u raspravu o Allahu, dž. š. Svome narodu, koji je iskazivao tako ružno ponašanje, Muhammed, a. s., je rekao da je on predan Allahu, dž. š.:

Reci: "Zar se s nama o Allahu raspravljate, kad je On i naš i vaš Gospodar? Nama - naša djela, a vama - vaša djela! A samo Mu mi iskreno ispovijedamo vjeru." (Al-Baqara, 139) Ako se oni budu prepirali s tobom, reci: "Ja se samo Allahu pokoravam, a i oni koji me slijede." I reci onima kojima je data Knjiga i neukima: "Primate islam!" Ako prime islam, onda su na Pravome Putu. A ako odbiju, tvoje je jedino da pozivaš. - A Allah dobro vidi robove Svoje. (Ali 'Imran, 20)

Muhammed, a. s., je rekao da vjeruje jedino u Allaha, dž. š., i da Mu neće pripisivati ortaka

Iznošenjem dokaza, Muhammed, a. s., je svome narodu objasnio Allahovu jednoću i pozivao ih u vjeru. Upozorio ih je da će u protivnome doživjeti veliku patnju. Neki od ajeta koji govore o tome su sljedeći:

Reci: "Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi, i neka je hvaljen Allah, ja Njemu nikoga ne smatram ravnim." (Yusuf, 108)

Reci: "Ja se samo Gospodaru svome klanjam, i nikoga njemu ravnim ne smatram." Reci: "Ja nisam u stanju da od vas kakvu štetu otklonim niti da nekom od vas kakvu korist pribavim." Reci: "Mene niko od Allahove kazne ne može u zaštitu uzeti; samo u Njega ja mogu utočište naći - samo mogu oglasiti ono što je od Allaha i poslanice Njegove." A onoga koji Allahu i Poslaniku Njegovu ne bude poslušan sigurno čeka vatra džehennemska; u njoj će vječno i zauvijek ostati. (Al-Džinn, 20-23)

Reci: "Meni se naređuje da se klanjam Allahu iskreno Mu ispovijedajući vjeru i naređuje mi se da budem prvi musliman." Reci: "Ja se bojim patnje na Velikom danu, ako budem Gospodaru svome neposlušan." Reci: "Samo se Allahu klanjam, iskreno Mu ispovijedajući vjeru svoju, a vi se, pored Njega, klanjajte kome hoćete!" Reci: "Stradat će, uistinu, oni koji na Sudnjem danu izgube i sebe i porodice svoje. Eto, to je pravo stradanje!" (Az-Zumar, 11-15)

Onaj koji sve iz ničega stvara, koji će zatim to ponovo učiniti, i koji vam opskrbu s neba i iz zemlje daje. - Zar

pored Allaha postoji drugi bog? Reci: "Dokažite, ako istinu govorite!" (An-Naml, 64)

Muhammed, a. s., je saopćio da se neće povesti za nevjernicima

Svome narodu, koji ga je nastojao odvratiti od Pravoga Puta, klevetao i prijetio smrću i protjerivanjem, Muhammed, a. s., je na slijedeći način saopćio da se neće povesti za njihovim prohtjevima:

Reci: "Meni je zabranjeno da se klanjam onima kojima se vi, pored Allaha, klanjate." Reci: "Ja se ne povodim za željama vašim, jer bih tada zalutao i ne bih na Pravome Putu bio." Reci: "Meni je doista jasno ko je Gospodar moj, a vi Ga ne priznajete. Nije u mojoj vlasti ono što vi požurujete; pita se samo Allah, On sudi po pravdi i On je sudija najbolji." (Al-An'am, 56-57)

Muhammed, a. s., je svome narodu objasnio da nikakvu moć ne posjeduju oni koje Allahu smatraju ravnim

Muhammed, a. s., koji je svoj narod podsjetio da je jedini Bog Allah, dž. š., je, isto tako, na različite načine saopćio i to da ništa nisu u stanju stvoriti oni koje Allahu, dž. š., smatraju ravnim, da nemaju nikakvu moć kojom bi nekome nanijeli štetu ili učinili korist. Neki od ajeta koji govore o tome su slijedeći:

Reci: "Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima - ali vas oni neće moći nevolje osloboditi niti je izmijeniti." (Al-Isra', 56)

Reci: "Kažite vi meni ili pokažite mi šta su stvorili na Zemlji i da li imaju ikakva udjela u nebesima oni kojima se vi, pored Allaha, klanjate? Donesite mi Knjigu objavljenu prije

ove ili samo kakav ostatak znanja, ako istinu govorite." (Al-Ahkaf, 4)

Reci: "Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći." (Saba', 22)

Reci: "Pokažite mi one koje smatrate Njemu ravnim!" - Nema ih; postoji samo Allah, Silni i Mudri! (Saba', 27)

Reci: "Kažite vi meni koji su dio Zemlje stvorila božanstva vaša kojima se, umjesto Allahu, klanjate, i recite mi imaju li oni u stvaranju nebesa ikakva udjela, ili smo mnogobošcima Mi dali Knjigu, pa imaju u njoj dokaz za to? Nijedno, već nevjernici jedni druge obmanjuju. (Fatir, 40)

Muhammed, a. s., je podsjetio na uzdanje u sudbinu koju je Allah, dž. š., odredio

Allah, dž. š., je sve stvorio prema određenoj sudbini. Tokom cijelog svog života ljudi žive prema ovoj sudbini određenoj od Allaha, dž. š. Muhammed, a. s., je svome narodu rekao da im se ne može dogoditi ništa izvan onoga što je Allah, dž. š., odredio, da se zbog toga u svim situacijama oslanjaju na Allaha, dž. š.:

Reci: "Dogodit će nam se samo ono što nam Allah odredi, On je Gospodar naš." I neka se vjernici samo u Allaha pouzdaju! (At-Tawba, 51)

Muhammed, a. s., je saopćio da gajb zna jedino Allah, dž. š.

Riječju gajb u Kur'anu se označava sve što je percepcijama i

znanjem nedokučivo čovjeku, ono što je skriveno od njegovih očiju. U gajb pojmove spadaju podaci i saopćenja o bićima i mjestima iz prošlosti, o kojima nas Allah, dž. š., obavještava u Kur'anu, ali čiji nam je karakter u pravom smislu nepoznat. Saznanja o gajbu pripadaju Allahu, dž. š., Koji saopćava da će to učiniti dostupnim samo onome kome On želi. Muhammed, a. s., je na slijedeći način saopćio da je gajb poznat jedino Allahu, dž. š.:

Reci: "Allah najbolje zna koliko su ostali; tajne nebesa i Zemlje jedino On zna. Kako On sve vidi, kako On sve čuje! Oni nemaju drugog zaštitnika osim Njega, a On ne uzima nikoga u odlukama Svojim kao ortaka." (Al-Kahf, 26)

Reci: "Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna što će se dogoditi; i oni ne znaju kada će oživiljeni biti. (An-Naml, 65)

Reci: "Gospodar moj pobjeđuje istinom, On dobro zna i sve ono što je veoma skriveno." (Saba', 48)

Muhammed, a. s., je saopćio Allahovu svemoć

Allah, dž. š., je Taj koji je stvorio sve uvjete potrebne za održanje života na Zemlji. Mnoge pojave kao što su položaj Zemlje u Sunčevom sistemu, atmosfera koja osigurava okruženje potrebno za život, voda koja prekriva veći dio Zemlje, i koja je nužna za život, kretanje Zemlje a time i rađanje i zalazak Sunca odvijaju se jedino uz Allahovo dopuštenje.

Eto, tako je Muhammed, a. s., svoj narod podsjetio na Allahovu svemoć, kako bi Ga se bojali:

Reci: "Kažite vi meni - ako bi Allah dao da vam noć potraje vječno, do Sudnjega dana, koji bog bi vam, osim Allaha,

svjetlo dao? Zar ne čujete?" Reci: "Kažite vi meni - ako bi Allah dao da vam dan potraje vječno, do Sudnjega dana, koji bog bi vam, osim Allaha, noć dao da u njoj otpočinete? Zar ne vidite? (Al-Qasas, 71-72)

Onima koji ne vjeruju u Ahiret, Muhammed, a. s., je saopćio da uzmu pouku posmatrajući dokaze Allahovog stvaranja. Oni koji vide ove dokaze savršenog stvaranja trebaju shvatiti još jednu činjenicu: Allah, dž. š., Koji je u stanju stvoriti sve to, nesumnjivo je da će i na Ahiretu stvoriti ono nalik tome. Ovu veoma bitnu činjenicu Muhammed, a. s., saopćava slijedećim riječima:

Reci: "Putujte po svijetu da vidite šta je On iz ničega stvorio. I, Allah će to, poslije, po drugi put stvoriti. Allah, zaista, sve može." (Al-'Ankabut, 20)

Tako objašnjava da je Allah, dž. š., lišen svih nedostataka i da je Stvoritelj svega.

Čovjek je nedostatno biće koje posjeduje mahane i slabosti. Svoj život vodi zahvaljujući Allahovoj volji. Međutim, Allah, dž. š., Stvoritelj svega, daleko je od svih nedostataka i lišen svih mahana. On je Onaj koji nema potrebu ni za čime. Muhammed, a. s., je ovo saopćio svome narodu:

Reci: "Zar da za zaštitnika uzmem nekog drugog osim Allaha, Stvoritelja nebesa i Zemlje? On hrani, a Njega niko ne hrani!" Reci: "Meni je naređeno da budem prvi među onima koji se pokoravaju"- i: "Nikako ne budi od onih koji mu druge ravnim smatraju!" Reci: "Ako ne budem poslušan svome Gospodaru, ja se plašim patnje na Velikom danu." (Al-An'am, 14-15)

Muhammed, a. s., je na slijedeći način objasnio da je Allah, dž. š., jedini Gospodar svega, da ne može imati druga i dvojnika:

Reci: "Ko je Gospodar nebesa i Zemlje?" - i odgovori: "Allah!" Reci: "Pa zašto ste onda umjesto Njega kao zaštitnike prihvatili one koji sami sebi ne mogu neku korist pribaviti niti od sebe kakvu štetu otkloniti?" Reci: "Zar su jednaki slijepac i onaj koji vidi, ili, zar su isto tmine i svjetlo, ili, zar oni koje su učinili Allahu ravnim stvaraju kao što On stvara, pa im se stvaranje čini slično?" Reci: "Allah je Stvoritelj svega i On je Jedni i Svemoćni." (Ar-Ra'd, 16)

Saopćio je da, bez Allahove volje, niko nikome ne može nanijeti nikakvo zlo ili pričiniti korist

Jedna od bitnih odlika neupućenih zajednica je da većina tih ljudi vjeruje u Boga, ali da ne uspijevaju ispravno poimati Njegovu veličinu i moć. Svome narodu koji je na njegovo pitanje: "Ko je vaš stvoritelj?" odgovarao sa "Allah", ali koji Ga nije poznavao, Muhammed, a. s., je objašnjavao da je sve pod Njegovom kontrolom i da im ništa neće koristiti to što Mu pripisuju ortaka:

Ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, sigurno će reći: "Allah!", a ti reci? "Mislite li vi da bi oni kojima se, pored Allaha, klanjate mogli otkloniti štetu, ako Allah hoće da im je učini, ili, da bi mogli zadržati milost Njegovu, ako On hoće da im je podari?" Reci: "Meni je dovoljan Allah, u Njega se pouzdaju oni koji se pouzdavaju." (Az-Zumar, 38)

Reci: "Ko će vas od Allaha zaštititi ako On hoće da vas zlo snađe, ili, ko vam može nauditi ako On želi da vam milost ukaže?" Osim Allaha, oni neće naći sebi ni zaštitnika ni pomagača. (Al-Ahzab, 17)

Pitao ih je kako mogu biti u zabludi iako su svjesni Allahove veličine i da je On Gospodar svega

Svome narodu koji, iako je znao za Allahovo postojanje, nije razmišljao o Njegovoj svemoći i koji zbog toga nije mogao spoznati Njegovu veličinu, Muhammed, a. s., je objavljivao Allahovo postojanje i veličinu. A nakon toga ga je pozvao na uzimanje pouke i bogobojaznost:

Upitaj: "Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?"

"Allahova!" – odgovorit će, a ti reci: "Pa zašto onda ne dođete sebi?" Upitaj: "Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar svemira veličanstvenog?" "Allah!" – odgovorit će, a ti reci: "Pa zašto se onda ne bojite?" Upitaj: "U čijoj je ruci vlast nad svim, i ko uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?" "Od Allaha!" – odgovorit će, a ti reci: "Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?" (Al-Mu'minun, 84-89)

Muhammed, a. s., je saopćio da će biti oprošteni grijesi onima koji se kaju

Allah, dž. š., je najmilosniji od svih milosnih. Njegovi iskreni robovi ne zapadaju u pesimizam kada načine neku pogrešku. Tugovanje nije ono što ljudi trebaju činiti naspram svojih grijeha, već hitno usmjeravanje ka Allahu, dž. š., i traženje oprosta od Njega. Allah, dž. š., je Muhammedu, a. s., naredio da, u vezi sa ovim pitanjem, vjernicima saopći slijedeće:

Reci: "O, robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijeha oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv." (Az-Zumar, 53)

Saopćio je da je Allahov Put jedini ispravnii put

Put na koji poziva Allah, dž. š., jedini je put na kojem čovjek može živjeti lijepim i časnim životom. Oni koji, tražeći zadovoljstvo drugih bića, Allahu, dž. š., pripisuju ortaka, naići će na veliko poniženje i u dunjalučkom i u budućem životu. Zbog toga je Muhammed, a. s., svome narodu saopćavao da je Allahov Put - put koji donosi spas i na dunjaluku i na Ahiretu:

Reci: "Zar da se, pored Allaha, klanjamo onima koji nam ne mogu nikakvu korist pribaviti ni neku štetu otkloniti pa da budemo vraćeni stopama našim - a Allah nas je već uputio - i da budemo kao onaj koga su na Zemlji šejtani zaveli pa ništa ne zna, a koga drugovi njegovi zovu na Pravi Put: 'Hodi nama!'" Reci: "Allahov put je - jedini Pravi Put, i nama je naređeno da Gospodara svjetova slušamo." (Al-An'am, 71)

Obavijestio nas je da Allah, dž. š., zna i najskrivenije tajne

Čineći kakvo nedjelo, određeni ljudi likuju misleći kako ih niko ne vidi. Međutim, Allah, dž. š., zna sve ono što se dešava na Zemlji i na nebesima. Svjedok je svega onoga što čovjek čini u svakom trenu svoga života. Račun za sve ono što je učinio na dunjaluku čovjek će položiti pred Allahom, dž. š., na Dan obračuna kada će svi biti okupljeni. Muhammed, a. s., je skrenuo pažnju na ovu bitnu činjenicu te svoj narod podsjetio da je Allah, dž. š., obaviješten o svemu, bilo to počinjeno javno ili u najvećoj tajnosti. Neki od ajeta koji govore o ovoj činjenici su slijedeći:

Reci: "Skrivali vi ono što je u srcima vašim ili to javno pokazivali, Allah to zna. On zna sve što je na nebesima i što je na Zemlji - Allah je svemoćan. (Ali 'Imran, 29)

Reci: "Allah je dovoljan svjedok meni i vama, jer On zna i vidi robove Svoje." (Al-Isra', 96)

I ako oni leđa okrenu, ti reci: "Ja sam vas sve, bez razlike, opomenuo, a ne znam da li je blizu ili daleko ono čime vam se prijeti; On zna glasno izgovorene riječi, zna i ono što krijete." (Al-Anbiya', 109-110)

Reci: "Allah je dovoljan svjedok meni i vama, On zna sve što je na nebesima i na Zemlji. A oni koji u kumire vjeruju, a u Allaha ne vjeruju, oni su izgubljeni." (Al-'Ankabut, 52)

Reci: "Zar vi da obavještavate Allaha o vjerovanju svome, kad Allah zna sve što je na nebesima i na Zemlji! Allah sve zna." (Al-Hudžurat, 16)

Različitim primjerima je saopćio da mimo Allaha, dž. š., nemamo drugog zaštitnika

Jedini čovjekov zaštitnik i prijatelj je njegov Stvoritelj, Allah, dž. š. Međutim, oni koji se ne boje Allaha, dž. š., ne žele prihvatiti ovu činjenicu. Oni se opredjeljuju za zanemarivanje Allahovog postojanja i Njegove svemoći. Međutim, postoje takvi trenutci kada čovjek veoma dobro razumije da mu, mimo Allaha, dž. š., niko drugi ne može pomoći.

Eto, to je činjenica na koju je upozorio Muhammed, a. s. Ilustracije radi, nema nikog drugog, osim Allaha, dž. š., koga bi u pomoć mogao pozvati čovjek kada se nađe u nekoj nevolji i problemu. Kada se nađe u ovakvoj situaciji, čovjek shvata da mu nikakvu korist ne može prirediti ono što je Allahu, dž. š., pripisivao kao druga. U tom slučaju, čovjek bi se, dok još nije kasno, trebao zamisliti nad ovom činjenicom na koju je opomenut, i ne smije zaboravljati da neće dobiti pomoć ni od koga drugog, osim Gospodara. U vezi sa tim pitanjem, Muhammed, a. s., je načinio slijedeću opomenu:

Reci: "Kažite vi meni, ako istinu govorite, kad bi vam došla Allahova kazna ili vas iznenadio Smak svijeta, da li biste

ikoga drugog osim Allaha prizivali, ako istinu govorite?" Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste Ga molili, a ne bi vam ni na um pali oni koje ste Mu ravnim smatrali. (Al-An'am, 40-41)

Muslimane je podsjetio na zahvalu Allahu, dž. š., zato što im je On u srca usadio vjeru

Allah, dž. š., saopćava da će vjernici uvijek biti u malom broju i da će jedino ta manjina dospjeti u vječni Džennet. Zato, iman je jedna od najvećih dobročinstava koje se čovjeku mogu pružiti na dunjaluku. Međutim, u vrijeme Muhammeda, a. s., nakon što su primili islam, neki ljudi su Pejgamberu počeli prebacivati kao da time njemu čine neku korist. Da bi pobio tu krajnje pogrešnu logiku, Muhammed, a. s., je dao slijedeću opasku:

Oni ti prebacuju što su primili islam. Reci: "Ne prebacujte mi što ste islam primili; naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite." (Al-Hudžurat, 17)

Saopćio je da je Kur'an Allahova Objava

Nevjernici, koji se nisu htjeli povesti za Muhammedom, a. s., iznosili su niz besmislica kako bi osporili Kur'an. Najveća od tih tvrdnji je ta da je Kur'an napisan od strane Muhammeda, a. s., premda Kur'an sadrži nebrojeno mudžiza koje potvrđuju neosnovanost tvrdnje da je Kur'an napisan od strane čovjeka. Pejgamber je podsjetio na ovu činjenicu i saopćio da je Kur'an objavljen od strane Allaha, dž. š. Neki od ajeta koji govore o tome su slijedeći:

Reci: "Objavljuje ih Onaj kome su poznate tajne nebesa i Zemlje; On mnogo prašta i samilostan je." (Al-Furqan, 6)

Reci: "Šta mislite, ako je Kur'an od Allaha, a vi u nj nećete da vjerujete - ko je onda u većoj zabludi od onoga koji je u protivrječju dalekom od istine?" (Fussilat, 52)

Kur'an je istinita knjiga u kojoj Allah, dž. š., saopćava ono što traži od Svojih robova, cilj njihovog stvaranja, način kako se trebaju ponašati na dunjaluku i Ahiretu i još mnogo toga što čovjek treba naučiti. Pejgamber je rekao slijedeće o Kur'anu, koji je Allahov govor:

Reci: "Ovo je vijest velika, a vi od nje glave okrećete." (Sad, 67-68)

**Saopćio je da mimo Allaha, dž. š.,
nijedno biće nema moć objaviti Kur'an**

Oni koji tvrde da je Kur'an napisan od strane čovjeka neobaviješteni su o mudžizama koje on posjeduje, o riječima koje sadrže Allahovu neograničenu mudrost. Kur'an je knjiga koju ne mogu napisati ni svi ljudi i džini kada bi se udružili. A u vezi sa tim Muhammed, a. s., je svome narodu saopćio slijedeće:

Reci: "Kad bi se svi ljudi i džini udružili da sačine jedan ovakav Kur'an, oni, takav kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali." (Al-Isra', 88)

A oni govore: "On ga izmišlja!" Reci: "Pa, dajte vi jednu suru kao što je njemu objavljena, i koga god hoćete, od onih u koje mimo Allaha vjerujete, u pomoć pozovite, ako istinu govorite." (Yunus, 38)

**Saopćio je da je Kur'an muslimanima
radosna vijest i putokaz**

Jedan od ajeta koji govore o tome je slijedeći:

Reci: "Od Gospodara tvoga objavljuje ga melek Džibrili kao

istinu, da još više učvrsti vjernike u vjerovanju, i da bude putokaz i radosna vijest svim muslimanima." (An-Nahl, 102)

Muhammed, a. s., je saopćio da Kur'an ljude usmjerava na Pravi Put:

Reci: "Ako zalutam, zalutao sam na svoju štetu, a ako sam na Pravome Putu, to je zbog onoga što mi Gospodar moj objavljuje; On zaista sve čuje i blizu je." (Saba', 50)

Saopćio je značaj dove i pozvao na moljenje Allahu, dž. š.

Dova (molitva) je jedan od najznačajnijih povoda za čovjekovo približavanje Allahu, dž. š. Za sve što želi, čovjek bi se trebao moliti svome Gospodaru, Koji saopćava da će odgovoriti na sve molitve Svojih robova. Zato, oni koji se nadaju oprostima od Allaha, dž. š., vjernici koji na dunjaluku žele živjeti kao iskreni vjernici, a na Ahiretu postići Džennet, koji je mjesto vječnog spasa, izvršavaju ovu svoju dužnost; stalno se mole Allahu, dž. š., onako kako je to naređeno Kur'anom. Muhammed, a. s., je muslimanima na slijedeći način saopćio značaj dove kod Allaha, dž. š.:

Reci: "Allah vam poklanja pažnju samo zbog vaše molitve, a pošto ste vi poricali, neminovno vas čeka patnja." (Al-Furqan, 77)

Obavijestio je da se na Sudnjem danu nikome na teret neće stavljati tuđi grijesi

Mnogi oni koji žele živjeti po vjerskim normama su za svoje molitve od okoline čuli riječi poput: "Nema potrebe da to radiš, ja ću na sebe preuzeti tvoje grijeh". Na Dan polaganja računa svi ćemo se pojedinačno pojaviti pred Allahom, dž. š., i odgovarati za svoja djela. Tog Dana će svako biti odgovoran samo za ono što je sam počinio. Niko neće biti pitan za grijeh drugih i niko neće moći preuzeti djela koja su drugi počinili. Ovo pitanje je Muhammed, a. s., saopćio slijedećim riječima:

Reci: "Zar da za Gospodara tražim nekog drugog osim Allaha, kad je On Gospodar svega? Što god ko uradi, sebi uradi, i svaki grješnik će samo svoje breme nositi. Na kraju Gospodaru svome ćete se vratiti i On će vas o onome u čemu ste se razilazili obavijestiti." (Al-An'am, 164)

Saopćio je da su dunjalučke koristi neznatne u odnosu na ahiretske

Jedno od iskušenja kojima je Allah, dž. š., kušao narod Muhammeda, a. s., bio je rat. Kada su trebali krenuti u rat, dio tih ljudi su se plašili da bi mogli stradati i željeli su ostati po strani. Naravno, u pozadini toga se nalazi strah od smrti i ljubav prema dunjaluku, premda je dunjalučki život veoma kratak. Čovjek će sigurno umrijeti u trenutku koji je Allah, dž. š., odredio, u ratu ili na nekom drugom mjestu. Zato, strahujući od smrti ili nečega drugog, i zanemariti Allahovo zadovoljstvo na Ahiretu je veliki gubitak za čovjeka. Zbog toga, saopćenjem da su dunjalučke koristi neznatne, Muhammed, a. s., je vjernicima naredio da rade za Ahiret, vječno boravište:

Zar ne vidiš one kojima je rečeno: "Dalje od boja, već molitvu obavljajte i milostinju dajte! A kada im bi propisana borba, odjednom se neki od njih pobojaše ljudi, kao što se Allaha boje, ili još više, i uzviknuše: "Gospodaru naš, zašto si nam borbu propisao? Da si nas toga još neko vrijeme poštudio!" Reci: "Uživanje na ovome svijetu je kratko, a onaj svijet je bolji za one koji se grijeha klone; i nikome se od vas ni koliko trun jedan neće učiniti nepravda." (An-Nisa', 77)

Isto to važi i za sve ostale Allahove naredbe. Objašnjavati drugima moral kojim je Allah, dž. š., zadovoljan, osigurati korist za muslimane i služiti vjeri ponekad se možda sukobljava sa ljudskom

dušom. Shodno prilici, muslimani su ponekad primorani na požrtvovanost. Ali, za iskrene vjernike koji žive sa ciljem postizanja Allahovog zadovoljstva to su samo velike prilike. Požrtvovanosti, koje nam šejtan želi prikazati kao gubitak na ovom prolaznom i kratkom dunjalučkom životu, na Ahiretu će vjerniku donijeti velike koristi.

One kojima su dunjalučka dobra milija od Allahovog zadovoljstva je podsjetio na Allahovu kaznu

Dunjaluč je mjesto na kome Allah, dž. š., iskušava Svoje robove; sve ono što čovjek posjeduje Allah mu je dao kako bi ga time iskušao. Svjestan ove činjenice, čovjek bi trebao zahvaljivati Allahu, dž. š., i raditi na tome da sve ono što posjeduje koristi u cilju postizanja Njegovog zadovoljstva. Međutim, na ono što posjeduju mnogi gledaju kao na svoje božanstvo, pripisujući tako Allahu ortaka. Ove ljude je Muhammed, a. s., upozorio Allahovim patnjama:

Reci: "Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da prođe neće imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate - miliji od Allaha i Njegova Posalnika i od borbe na Njegovu putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grješnicima neće ukazati na Pravi Put." (At-Tawba, 24)

Saopćio je da će nevjernici sigurno doživjeti poraz

Nevjernici su tokom povijesti uvijek vodili jednu poraznu borbu protiv vjernika. Dok je ova borba vjernicima povećavala vjeru i njihov stepen kod Allaha, dž. š., nevjernicima se vraćala kao veliki poraz. Nijednoj nevjerničkoj zajednici Allah, dž. š., nije dopustio da nanese zarar vjernicima. Ako i izgleda kao da su nevjernici postigli

neki uspjeh, to je sigurno preokrenuto u korist vjernika. Kao što se saopćava u nizu kur'anskih ajeta, uvijek su pobjednici bili "oni na Allahovoj strani", što se ističe u suri Al-Ma'ida. To je poraz sa kojim se nevjernici suočavaju na dunjaluku, a na Ahiretu će, za svoja djela, biti suočeni sa džehennemskim patnjama, koje će biti vječne. Allah, dž. š., je Muhammedu, a. s., naredio da se slijedećim riječima obrati nevjernicima:

Reci onima koji neće da vjeruju: "Bit ćete pobijeđeni i u Džehennemu okupljeni, a on je grozno boravište!" (Ali 'Imran, 12)

Da bi uzeli pouku, svoj narod je podsjetio na okončanje nevjerničkih naroda prije njih

Kao što smo vidjeli i kroz živote pejgambera o kojima smo prethodno govorili, svi oni narodi koji su se kroz povijest suprotstavljali pejgamberima suočavali su se sa velikim patnjama - zato što se nisu pokajali i što su nastavili sa svojim nevjerovanjem. Nesumnjivo, potrebno je razmišljati i uzeti pouku iz ove činjenice, iz onoga što je zadesilo prethodne narode i čuvati se da nas ne zadesi ono što je zadesilo njih. Zbog toga je Muhammed, a. s., pozvao na razmišljanje o onome što je zadesilo nevjernike i na uzimanje pouke iz toga:

Reci: "Putujte po svijetu i vidite kako su završili grješnici!" (An-Naml, 69)

Reci: "Putujte po svijetu, zatim pogledajte kako su završili oni koji su poslanike lažnim smatrali!" (Al-An'am, 11)

Reci: "Putujte po svijetu pa pogledajte kako su oni prije završili; većinom su oni mnogobošci bili." (Ar-Rum, 42)

Podsjetio je da nema bijega od smrti

Jedan od najvećih strahova ljudi koji ne vjeruju u budući svijet je

strah od smrti. Ovi ljudi probavaju sve metode kako bi udaljili smrt od sebe, premda svaki čovjek ima trenutak smrti koji je određen od strane Allaha, dž. š., i kada dođe taj trenutak, niko ga ne može odgoditi. Zbog toga je Muhammed, a. s., podsjetio da bilo koliko da se naprežemo, bilo gdje da se nalazili, smrt će nas sigurno zadesiti:

Reci: "Ako bježite od smrti ili pogibije, bježanje vam neće pomoći, opet ćete samo kratko uživati." (Al-Ahzab, 16)

Reci: "Dan vam je već određen, ne možete ga ni za čas jedan zaustaviti niti ubrzati." (Saba', 30)

Saopćio je da smrt ne predstavlja kraj, nego povratak Allahu, dž. š.

Mnogi u paganskim zajednicama misle da se smrću sve okončava. Međutim, smrt je trenutak kada čovjek započinje svoj stvarni život. Suprotno veoma raširenom mišljenju, to nije kraj, nego početak. Nakon smrti ljudi će položiti račun pred Allahom, dž. š., a nakon tog obračuna će biti prebačeni na mjesto gdje će vječno boraviti. Na ovu činjenicu je Muhammed, a. s., podsjetio slijedećim riječima:

Reci: "Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti." (As-Sadžda, 11)

Saopćio je da jedino Allah, dž. š., zna kada će nastupiti kijamet

Jedno od pitanja koje zanima čovjeka je vrijeme kada će se desiti kijamet. Međutim, Allah, dž. š., je saopćio da mimo Njega niko neće moći znati kada će to nastupiti, a Muhammedu, a. s., je naredio da na pitanja o tome da slijedeći odgovor:

Ljudi te pitaju o Smaku svijeta, reci: "To jedino Allah zna!"

A ti ne znaš, možda je Smak svijeta blizu! (Al-Ahzab, 63)

Reci: "Ja ne znam da li će uskoro biti ono čime vam se prijeti ili je Gospodar moj odredio da će to poslije dugo vremena biti?" (Al-Džinn, 25)

I ako oni leđa okrenu, ti reci: "Ja sam vas sve, bez razlike, opomenuo, a ne znam da li je blizu ili daleko ono čime vam se prijeti." (Al-Anbiya', 109)

Nevjernicima je saopćio da će ponovo biti proživljeni

Nevjernici, koji misle da stvarni život predstavlja život na dunjaluku, Muhammedu, a. s., rekli su da ne vjeruju da će ponovo biti proživljeni. Nato je Allah, dž. š., Pejgamberu naredio da im odgovori na slijedeći način:

Oni govore: "Zar kada se u kosti i prašinu pretvorimo, zar ćemo, kao nova bića, doista biti oživljeni?" Reci: "Hoćete, i da ste kamenje ili gvožđe ili bilo kakvo stvorenje za koje mislite da ne može biti oživljeno." - "A ko će nas u život vratiti?" – upitat će oni, a ti reci: "Onaj koji vas je i prvi put stvorio" - a oni će prema tebi odmahnuti glavama svojim i upitati: "Kada to?" Ti reci: "Možda ubrzo! (Al-Isra', 49-51)

Nevjernicima, koji su, oholeći se pred Allahom i Pejgamberom, negirali Ahiret, saopćio je da će na Ahiretu biti i oživljeni i poniženi

Zbog toga što im povinovanje drugima ugrožava dostojanstvo, nevjernici negiraju postojanje Allaha, dž. š., i ne povinjavaju se Njegovom pejgamberu. Međutim, na kijametu će biti oživljeni i vidjet će Allahovu veličinu, moć i patnje koje je pripremio za njih. Zato je Allah, dž. š., naredio Muhammedu, a. s., da se na slijedeći način obrati nevjernicima, koji ga pitaju da li ćemo doista biti oživljeni:

Zar kada poumiremo i kada kosti i zemlja postanemo, zar ćemo mi, zaista, biti oživljeni i naši preci davni?" Reci: "Da, a bit ćete i poniženi!" (As-Saffat, 16-18)

One koji ne vjeruju u Allahove ajete upozorio je riječima da će ući u Džehennem

Zbog toga što im se saopćavao kur'anski moral, nevjernici su bili krajnje srditi i izražavali su negodovanje. U Kur'anu se saopćava stepen mržnje koju su ovi ljudi gajili prema vjernicima. Allah, dž. š., je Muhammedu, a. s., naredio da se slijedećim riječima obrati ovim ljudima:

A kad im se naši jasni ajeti kazuju, ti primjećuješ veliko negodovanje na licima onih što ne vjeruju, koji umalo da ne nasrnu na one koji im riječi Naše kazuju. Reci: "Hoćete li da vam kažem što će vam biti mrže od toga? - Vatra kojom Allah nevjernicima prijete, a grozno će ona prebivalište biti." (Al-Hadždž, 72)

Kao što se vidi u navedenom ajetu, Muhammed, a. s., je nevjernicima saopćio da ništa neće postići svojom mržnjom, da će im, naprotiv, biti uzvraceno vječnom patnjom. Osim toga, u drugom ajetu se, isto tako, na slijedeći način saopćava da će oni koji ne budu poslušni Allahu, dž. š., i Njegovom Poslaniku vječno boraviti u džehennemskoj vatri:

Samo mogu oglasiti ono što je od Allaha i poslanice Njegove." A onoga koji Allahu i Poslaniku Njegovu ne bude poslušan sigurno čeka vatra džehennemska; u njoj će vječno i zauvijek ostati. (Al-Džinn, 23)

Muhammed, a. s., je saopćio da je Džehennem mjesto vječne patnje

Nevjernici tvrde da će, ako i budu u Džehennemu, tu provesti

izvjesno vrijeme i da će poslije prijeći u Džennet. Što se tiče Muhammeda, a. s., on je slijedećim riječima saopćio da će nevjenrici, koji zasluže Džehennem, tu ostati vječno:

Oni govore: "Vatra će nas doticati samo neko vrijeme."

Reci: "Da li ste o tome dobili od Allaha obećanje - jer, Allah će sigurno ispuniti obećanje Svoje - ili na Allaha iznosite ono što ne znate?" A nije tako! Oni koji budu zlo činili i grijesi njihovi ih budu sa svih strana stigli, oni će stanovnici Džehennema biti i u njemu će vječno ostati. A oni koji budu vjerovali i dobra djela činili - oni će stanovnici Dženneta biti i u njemu će vječno boraviti. (Al-Baqara, 80-82)

Saopćio je da će u Džennet ući oni koji se Allaha boje

Reci: "Hoćete li da vam kažem šta je bolje od toga? Oni koji se budu Allaha bojali i grijeha klonili imat će u Gospodara svoga džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u njima će vječno boraviti, i čiste žene, i Allahovu naklonost - a Allah poznaje robove Svoje. (Ali 'Imran, 15)

Muhammed, a. s., je naređivao pravednost

Reci: "Gospodar moj naređuje - pravednost..." (Al-A'raf, 29)

Obznanio je da je Allah, dž. š.,

Onaj koji izbavlja iz svih nevolja

Reci: "Ko vas iz strahota na kopnu i moru izbavlja kad mu se i javno i tajno ponizno molite: 'Ako nas On iz ovoga izbavi, sigurno ćemo biti zahvalni!' " Reci: "Allah vas iz njih i iz svake nevolje izbavlja, pa vi ipak smatrate da ima Njemu ravnih." (Al-An'am, 63-64)

Muhammed, a. s., je i pristalice Knjige pozvao da se, bez širka, klanjaju samo Allahu, dž. š.

Reci: "O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke: da se nikome osim Allahu ne klanjamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne držimo!" Pa ako oni ne pristanu, vi recite: "Budite svjedoci da smo mi muslimani!" (Ali 'Imran, 64)

Saopćio je da su Allahova imena najljepša te da Ga prizivamo tim imenima

Reci: "Zovite: 'Allah', ili zovite: 'Milostivi', a kako god Ga budete zvali, Njegova su imena najljepša. Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad molitvu obavljaš, a i ne prigušuj ga; traži sredinu između toga" i reci: "Hvaljen Allah, koji Sebi nije uzeo djeteta i koji u vlasti nema ortaka, i kome ne treba zaštitinik zbog nemoći - i hvaleći Ga veličaj!" (Al-Isra', 110-111)

POGOVOR

U ovoj knjizi smo prenijeli saopćenja koja su jedan dio pejgambera dostavljali svojim narodima. Cilj toga je osvježavanje poštovanja, uvažavanja i ljubavi prema ovim blagoslovljenim Allahovim pejgamberima, podsjećanjem na superiorne odlike njihovog morala i njihovu iskrenost, napore i odlučnost, koju su pokazivali u kontekstu dostavljanja Allahove vjere, ali i skrenuti pažnju na značaj pitanja na koja su pozivali. Povrh toga, cilj je da se, prisjećanjem još jednom na ono što su ovi pejgamberi dostavljali svojim narodima, sami preispitamo i korigiramo svoje nedostatke i greške. Svi podaci i kazivanja, koja se nalaze u Kur'anu, prvenstveno su navedena da bi vjernici razmišljali, uzeli pouku i pronašli Pravi Put.

Koliko god da su kur'anska kazivanja o pejgamberima i ono što su pejgamberi objavljivali svojim narodima bili vodič za one koji su živjeli u tim periodima, isto toliko je uputa i za nas danas. Isto tako, to će na isti način biti uputa i vodič i za one koji će doći nakon nas. Na ovu kur'ansku odliku Allah, dž. š., je ljude podsjetio ajetom: "Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu..." (Al-Isra, 9). Zato, kao i svaki kur'anski ajet, i svako kazivanje u kome se iznose pozivanja pejgambera, sadrže podatke koji "vode jedinom ispravnom putu". Kao što će se razumjeti iz Allahovog obraćanja Muhammedu, a. s., "...Tebi Allah objavljuje Knjigu i mudrost i uči te onome što nisi znao; velika je Allahova blagodat prema tebi!" (An-Nisa', 113), svaki kur'anski ajet sadrži mudrosti koje vjernike "podučavaju onome što nisu znali", koje ih "vode ispravnom putu".

Ova knjiga je, isto tako, jedan poziv vjernicima da vide, razmisle i oživotvore mudrosti sadržane u kazivanjima o pejgamberima.

***"Hvaljen neka si" - rekoše oni -
"mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio;
Ti si Sveznajući i Mudri."
(Al-Baqara, 32)***